ſerchauſer 1704.

9976
juris 8.2 p.961

Stockmans

(Pierre)

126
9976
803221

JUS BELGARUM CIRCA BULLARUM PONTIFICIARUM RECEPTIONEM.

autore Nicol. burgundo.

Editio altera, auctior & correctior.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1898
BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE DE LYON

LEODII,
Apud SEBASTIANUM CREEL,
M. DC. XLV.

IVO CARNOTENSIS
Epiſt 238. ad Paſchalem Papam.

Quod hactenus cum pace & utilitate Eccleſiæ obſervatum eſt, humiliter petimus, ut de cætero obſervetur, & Regni pax & ſummi Sacerdotij nullâ ſubreptione diſſolvatur. Novit Paternitas Veſtra, quia cùm Regnum & Sacerdotium inter ſe conveniunt, bene regitur Mundus, floret & fructificat Eccleſia: cùm verò inter ſe diſcordant, non tantùm parvæ res non creſcunt, ſed etiam magnæ res miſerabiliter dilabuntur.

JUS

IUS

BELGARUM

Circa Bullarum Pontificiarum Receptionem.

Occaſio ſcriptionis,

EXORTÆ nuper turbæ inter Theologos, de difficillimis quæſtionibus, non in eo tantùm exæſtuarunt immoderatiùs, quòd ſtudio vincendi plus quàm oportuit certatum ſit; quod etiam in Catholicis acerbiùs oppugnantibus hæreticos, reprehendit olim Sulpitius Severus: ſed quòd prætereà fines Regiæ Poteſtatis perturbare, & antiquiſſima Jura Belgarum revellere, quidam hâc occaſione aggreſ-

ſi ſunt. Nam cùm Edicto Regis, & publicationibus Epiſcoporum, veteri ritu per Diœceſes peractis, contentionis fervor repreſſus eſſet, adhibitis cautionibus quibuſdam, quibus privilegia, atque vetuſti mores Regionis ſervarentur illæſi; obtrectatum & obmurmuratum eſt ab hominibus exteris, rerum Belgicarum ignaris, qui amplificandis pomœriis Romanæ Curiæ adſcripti ſunt. Hi proteſtatione typis mandatâ, auctoritatem Regiam, & receptiſſimos mores noſtros ſugillare, verbis parùm civilibus auſi ſunt, in hoc potiſſimum intenti, ut ſolam publicationem Romæ factam novarum conſtitutionum Papalium, ſufficere obligandis Belgis perſuaderent, exploſo uſu tam Placiti Regii impetrandi, tum particularis per ſingulas Diœceſes publicationis: quem, velut erroneam uſurpationem, & ſacræ auctoritati inimicam traducunt,

conſue-

conſuetudinibus vetuſtis opponentes hoc velut oraculum à D. Gregorio petitum, quod ſchiſmaticus Epiſcopus protulit, in illegitimo Africæ conventu, ad convellendam Eccleſiæ Romanæ traditionem, de Baptiſmo non iterando, *a In Evangelio Dominus, Ego ſum*, inquit, *veritas, & non dixit, Ego ſum conſuetudo.*

b Atqui traditiones Majorum, hoc eſt conſuetudines, *cuſtodiendas eſſe*, non minus quàm ea, quæ veritas verbis enuntiavit, & ſcripto conſignari voluit, Apoſtoli præcepto monemur: atque adeò *uti diſcordiam pariunt novitates*, teſte Honorio Papa; ita ad retinendam fovendamque publicam tranquillitatem, nihil æquè facit quàm majorum inſtituta & patrios mores tueri, quos ingenio populi convenire longævus uſus, & ſubſecuta quies, Reipublicæ comprobavit.

 Quin

a *Apud Auguſt. l. 6. contra Donatiſt. c. 27.*
b *Epiſt. 2. ad Theſſal* 2. 1.

Quin & inde Eccleſiæ pacem pendere, Symmachus Papa, epiſtolâ ſuâ ad Epiſcopos Galliæ, teſtatur: *Concordia univerſalis Eccleſiæ tum præcipuè adoleſcit, ſi quæ à Patribus ſtatuta ſunt, ætas ſubſequens reverenter obſervet.* Ut non fruſtrà primorum Conciliorum Patres, receptarum conſuetudinum ſummam rationem habendam eſſe decreverint. Nicæna Synodus generali effato pronuntiat, *Antiqui mores obtineant.* Epheſina ſanxit, *Omnibus Provinciis Iura intemerata ſervanda eſſe, quæ ex antiqua conſuetudine iis competunt.*

Atque apud Belgas, peculiari quâdam ratione inveteratæ conſuetudines, ſanctæ habentur. Quod aliis leges, hoc iis mores ſunt: apud majores eorum *plus mores bonos, quàm leges ſemper valuiſſe*, [a] Tacitus auctor eſt. Principes in novi Imperii auſpiciis, jurejurando ſolemni adſtringuntur, de Privilegiis & invetera-

a *De moribus Germanorum.*

veteratis vſibus, ſartis tectis cuſtodiendis. Idem ſacramentum Principum Conſiliariis imponitur. Ordines, Primores, Magiſtratus, Populus univerſus, præcipuâ curâ in hoc incumbunt, ne quid ex vetuſtis inſtitutis violetur; ut, ſi uſquam verum ſit, quod Sapientes monuerunt, ex intempeſtiva rerum receptarum mutatione, magnos ſubinde fluctus in Republica excitari, id hîc in primis cavendum atque proſpiciendum ſit.

Omnium maximè intereſſe ſua Belgæ exiſtimant, ne publicæ leges ſibi imponantur novo ritu, ſpreto more majorum; id enim velut ad baſim Reipublicæ movendam pertinet. Eccleſiaſtica Decreta, hactenus placidè tranquilleque admiſſa ſunt, quæ ingenio populi, tempori, locoque congruere judicata, & populo deinde per Diœceſes propoſita ſunt. Nunc quidam novarum rerum ſtudioſi, inaudito auſu, le-

leges Belgis volunt eſſe: quidquid collibitum fuerit Romanæ Curiæ figere in Acie Campi Floræ, ubi malos mores configi, multò fuerat æquius.

Exiſtimarunt cordati quidam viri, ad comprimendas has novas molitiones, è re fore oſtendere, quid ea in parte in Belgio uſitatum hactenus, & quàm juſtis rationibus ſubnixum ſit.

Promulgationem Romæ factam, non obligare Belgas Pontificiis legibus. Fas quoque eſſe, de ſubreptitiis referre ad Pontificem, priuſquam recipiantur.

SUMMARIA.

I. *Vetuſtiſſima conſuetudo Belgarum exigit publicationem particularem novarum legum Pontificiarum.*
II. *Adſtipulatur ratio huic conſuetudini.*
III. *Novella Conſtitutio Juſtiniani idem ſanciens, recepta eſt ab Eccleſia.*
IV. *Idem mos ſervatus à Conciliis Generalibus.*

V. *Etiam*

V. *Etiam in publicatione Concilii Tridentini.*

VI. *Mutatio vetuſtæ conſuetudinis diſſidiis obnoxia, ideò vitanda.*

VII. *Clemens VIII conſenſit, ut Concilium Tridentinum in Gallia promulgaretur, exceptis his, quæ pacem Regni læderent, idque arbitrio ipſius Regis.*

VIII. *Nihil movet clauſula derogatoria, quam hodie apponere ſolet Curia Romana.*

IX. *Leges Eccleſiaſticæ non magis poſſunt incongruâ publicatione populo imponi, quàm leges Civiles.*

X. *Quid cenſendum de Bullis, quas Dogmaticas vocant.*

XI. *In rebus facti & in condemnatione Auctorum, neque Pontifex, neque Concilia infallibilia ſunt.*

XII. *Etiam Decreta Fidei, ſi ob adjunctas pœnas aut alias clauſulas publicanda ſint, publicari debent conſueto ritu.*

XIII. *Aliquando retractarunt Pontifices condemnationes Auctorum.*

XIV. *Nocent auctoritati Pontificiæ, qui præoccupato ſtudio, omnia ejus Decereta habent pro irrefragabilibus.*

XV. *Quatenus deciſiones fidei ſolemnibus publicationum ſint exemptæ.*

IN acie Campi Floræ fixam novam Legem, ſine alio ritu obſtringere Belgas, tam novum & inuſitatum eſt ipſis Belgis, ut plerisque antehàc fuerit inauditum. Etſi enim ignota non fuit vetuſta de hoc argumento ſcholæ controverſia, inter Doctores exteros, in qua partem affirmantem tutati ſunt Itali plerique, & Curiæ Romanæ obnoxii vel vicini, *ut Ioannes Andreæ, Sylveſter Sacri Palatii Magiſter, Valentia, Azorius, &c.* rerum noſtratium vel tantillùm periti, ſciunt id numquam apud nos in dubium fuiſſe revocatum: qui antiquiſſima & inconcuſſa conſuetudine freti, nullam vel Civilem vel Eccleſiaſticam legem, umquam admiſimus, niſi conſueto ritu inſinuatam, oppidatim inculcatam, ac deinde moribus utentium comprobatam. Vt Juris noſtri profundam inſcitiam prodant, qui Decreta omnia Pontificum, Bullariis editis comprehenſa,

ſuppo-

ſupponunt nobis hîc leges eſſe, atque inde ſolam Romanam promulgationem Belgis ſufficere contendunt; cùm omnes ſciant, qui in rebus noſtris prorſus hoſpites non ſunt, ex immenſis illis Bullarum voluminibus, non alias hîc vigere, quàm quæ à Præſulibus noſtris populo propoſitæ & receptæ ſunt: niſi fortè quædam in familiis Regularium, intra ſepta domeſtica obſerventur; quæ res nihil ad publicum facit.

Qua præſcriptione vetuſtæ conſuetudinis, etſi fortè non iniquum eſſet defungi, vel ipſo Pontifice cognoſcente, cui ſententiam hanc præformavit ejus Sedis celeberrimus Antiſtes Gregorius a *Immotam manere debere conſuetudinem, qua contra fidem nihil uſurpare dignoſcitur*; tamen rationibus & exemplis aliquot conſuetudo munienda eſt.

a *Lib.* 1. *Epiſt.* 7. *Idem habet Pius I. in Cod.* 16. *libror. lib.* 3. *c.* 19. *& refertur diſt* 11. *c.*6.

2. Cùm Lex omnis commune præceptum ſit, & omnibus ſubditis in commune feratur, ita proponi debet, ut innoteſcere pariformiter univerſitati populi poſſit: quod non efficit generalis promulgatio, quæ ex longinquo fit, & ad quoſdam pervenit, & alios præterit, præſertim qui longis terrarum ſpatiis diſſiti *apud extremos hominum Morinos* incolunt, *& toto diviſos orbe Britannos.* Quâ ratione cùm facilè contingat, ut ſpectabilis pars communitatis legem ignoret, fit, ut nec illi teneantur, ad quorum notitiam legis ſententia fortè devenit; cùm conſtans ſit eruditorum ſententia, non obligari populum lege, quando magna pars legem ignorat, aut non obſervat.

Apud Romanos olim, non minor cura fuit promulgandarum, quàm condendarum legum. Poſtquam enim rogatæ erant & ſcriptæ, non tantùm promulgabantur, ſed

æri inciſæ publicè affigebantur: promulgatio verò tam accuratè peragebatur, ut tribus nundinis repetenda eſſet, et vel ex eo ſolo impugnari lex poſſet, *ſi non idoneo die promulgata eſſet*, ut [a] Fabius auctor eſt.

Deinde, cùm mille *ſint hominum ſpecies & rerum diſcolor uſus*: atque infinita morum varietas, cujus ſe ignarum eſſe, etiam [b] Pontifex profitetur, difficilè eſt legem generalem Provinciis omnibus & Populis convenire, & interdum non impingere in publica commoda: cui rei aliter occurri non poteſt, quàm ſi de his, quæ incidunt, admoneant legiſlatorem ii, quibus particularem promulgationem ille delegavit: qui deinde legem temperet, uti è re eſſe animadverterit.

3. Vnde conſentienter naturalis rationis pręſcripto Juſtiniani *a* novella Con-

a *Lib. 2. Inſtit Orator.*
b *Cap. 1. de Conſtit. in 6.*

Conſtitutione cautum eſt, ut nemo nova lege teneatur, niſi priùs debitâ promulgatione, per ſingulas Provincias reddita fuerit *in commune manifeſta*, eo ordine, quem diligenter Conſtitutio præcipit.

3. Decreta Eccleſiaſtica iiſdẽ publicationis ſolemnibus adſtringi, non inde tantùm conficitur, quòd vulgò adferunt ex Cap. 1. De novi operis nuntiat. *Leges Imperatorias ab Eccleſia ſervari, niſi aliud diſertè Eccleſiaſticâ lege fuerit ſtatutum*, aut ex generali pronuntiato (a) Gloſſæ, *quando deſunt Canones, tunc leges citari poſſunt*; ſed ex eo potiſſimum, quòd Novellas Conſtitutiones Juſtiniani, conſtet ſpeciatim ab Eccleſia eſſe approbatas, & in uſum receptas. Præterquàm enim quòd olim Pontifices, & cæteri Epiſcopi, paſſim in Eccleſiaſticis negotiis & Clericorum cauſis, iis uſi ſunt, & utendum eſſe

a *Ad cap. in adjutor. diſt.* 10.

eſſe alios monuerunt, (cujus rei luculentum eſt exemplum apud *a* Gregorium Magnum, atque aliud apud Joannem VIII.) generatim ait Ivo, *Inſtituta legum Novellarum, quas commendat & ſervat Romana Eccleſia, &c.* Et *b* Hincmarus, *Sed & leges Romanæ ab Imperatore Iuſtiniano promulgatæ, quas probat Eccleſia, decernunt de Epiſcoporum ſine Metropolitani ſui auctoritate profectione, &c.* Atqui Juſtinianus hunc morem particularis promulgationis non tantum in civilibus negotiis ſervandum præcepit) ſed etiam in Eccleſiaſticis legibus ipſe obſervavit, quas ad Patriarchas direxit ut hi ad Metropolitas mitterent, qui deindè earum inſinuationem ſingulis Epiſcopis demandarent: *c Sanctiſſimi*, inquit, *Patriarchæ hæc proponant in Eccle-*

a *Lib.* 11. *Regiſtri Epiſt.* 56. *Epiſt.* 163. *Ep.* 280.
b *In opuſ. cap.* 17.
c *Novel.* 6.

Eccleſiis ſub ſe conſtitutis, & manifeſta faciant Metropolitis, quæ à nobis conſtituta ſunt: illi rurſus conſtitutis ſub ſe Epiſcopis manifeſta faciant, illorum verò ſinguli in propria Eccleſia hæc proponant, ut nullus noſtræ reipublicæ ignoret, &c. Quam etiam normam ſecutus Gregorius Magnus, Mauritii Imperatoris legem, quâ vetuit milites ad Monachiſmum deinceps admitti, ad Metropolitanos in Romano Patriarchatu conſtitutos, promulgandam miſit: a *Ego quidem*, inquit, *juſsioni ſubjectus, eandem legem per diverſas terrarum partes tranſmitti feci, &c.* Miſit verò ad undecim Metropolitanos Italiæ, Illyrici, & Greciæ, in Patriarchatu Romano conſtitutos, ut hi ulteriùs Epiſcopis inferioribus inſinuarent.

Si quis, ut ſtudia & tempora nunc ſunt, Conſtitutiones Juſtiniani de rebus & perſonis Eccleſiaſticis, quæ magno applauſu à Proceribus Eccle-

a *Lib. Epiſt. 62.*

Eccleſiæ olim receptæ fuerunt, hodie repudiandas cenſuerit, nec ei ſatisfaciat quam dixi Eccleſiaſticæ auctoritatis acceſſio; attendat ipſorum Conciliorum Generalium ſententiæ, & vetuſtæ conſuetudini, quæ decretis quoque ſuis neminem obſtringi voluerunt, ni præviâ per Provincias eorum promulgatione.

Nicæna Synodus litteras dedit ad eos Epiſcopos, qui cœtui non interfuerunt, quibus quæ geſta & decreta fuerant, ſignificavit, *eaque litteris*, inquit, *ad vos perſcribere neceſſarium viſum eſt, ut intelligere poſſitis cùm quæ ibi in quæſtionem vocata, tùm quæ decreta ſancitaque ſunt.* Alios verò, qui præſentes fuerant, redire noluit niſi inſtructos Canonibus omnibus, qui de rebus controverſis editi eſſent; quò pertinet inſcriptio quædam actis ejuſdem Concilii inſerta: *Catalogus Sanctorum Epiſcoporum, per quos magna & univer-*

univerſalis Synodus Nicea coacta, miſit omnibus in toto Orbe terrarum Dei Eccleſiis, ea, quæ ab ipſis per Spiritum Sanctum in ea conſtituta ſunt.

Similiter Epheſi habita Synodus, Epiſtolâ circulari, Provinciarum omnium Epiſcopos de geſtis ſuis certiores reddidit, his verbis: [a] *Quoniam autem oportebat & abſentes à Sancta Synodo, morantesque in Vrbibus & Provinciis, ob aliquod impedimentum, ſive Eccleſiaſticum ſive corporeum, non ignorare, quæ de ipſis ſunt conſtituta, &c.*

Eadem mens fuit Innocentii III. in Lateranenſi Concilio, quod Conſtitutionem quamdam de Medicis, quæ refertur in Cap. Cùm infirmitas extrav. de pœnitentiis & remiſſionibus. *Non antè ligare decernit, quam poſtquàm per Prælatos locorum fuerit publicata.*

Arelatenſe Concilium, primùm Canones ſuos ad Sylveſtrum Romanum

a *Concil.* 1. *Epheſ.*

manum Pontificem, per Diœceſes Romanas ab ipſo promulgandas, tranſmiſit: *Placuit etiam*, inquiunt Patres, *à te, qui majores Diœceſes tenes, per te potiſſimùm omnibus inſinuari.*

Sardicenſis Synodus in eandem ſententiam, ad Julium ejuſdem Sedis Antiſtitem ſcripſit: *Tua autem excellens prudentia diſponere debet, ut per tua ſcripta, qui in Sicilia, in Sardinia, & in Italia ſunt fratres noſtri, quæ acta ſunt & quæ definita ſunt, cognoſcant.*

5. Et ne vetera tantùm memorentur, Concilium celeberrimum nuper Tridenti habitum, etſi procurante potiſſimùm Rege Catholico, tum Legatis, Epiſcopis & Doctoribus compluribus ejus mandato intervenientibus ad exitum perductum eſſet; non ante pro lege apud Belgas valuit, aut Decretis ejus teneri ſe quiſpiam exiſtimavit, quàm per provincias ſingulas ritu Majorum promul-

gatum

vinciaſſingulas ritu majorum promulgatum eſſet, Rege eam promulgationem, auditâ priùs ſententiâ Conciliorum ſuorum, fieri jubente, & Margaretâ Gubernatrice executionem procurante, litteris ad Epiſcopos, Concilia Regia, & Juridicos Ditionum Belgicarum, datis Anno Domini Milleſimo quingenteſimo ſexageſimoquarto, & Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto.

Inſertâ ubique hac cautione: *Vous veüillant neantmoins auſſi bien advertir, que comme entre les Articles dudit Concile, il y en a aucuns concernans les Regales, Droicts, Haulteurs & Préeminences de ſa Majeſté, ſes Vaſſeaux, Eſtats & Subjects, leſquelles pour le bien & repos des Pays, & pour non reculer & retarder le fait de noſtre Saincte Religion, & eviter tout debat, contradiction & oppoſition, ne conviendroit changer ou innover,*

a *Concil. 1. Epheſ.*

Sa di-

Sadite Majeſté entend qu'en ce regard, l'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté fait, ſans (comme dit eſt) rien y changer ou innover, & ſpecialement en l'endroit de la juriſdiction Loicale, juſques ores uſitée, enſemble du droict du Patronage Lay, &c. A tous leſquels Droicts & autres ſemblables, que par cy-aprés vous ſeront (ſi beſoing eſt) toucqez plus particulierement, Sa Majeſté n'entend eſtre derogé par ledit Sainct Concile, ny que l'on doive changer aucune choſe, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tanc mieux l'effectuer, & le mettre en deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.

5. Hæc exceptio de Regni Juribus & Privilegiis conſervandis, & non imminuenda juriſdictione anteà uſitata eâ ratione nititur, quam initio attuli, ne rerum inveteratarum ſub-

a *Lib. 1. Epiſt. 9.*

ſubita mutatio, tranquillitatem publicam interpellaret, & ſcandalis ac diſſidiis anſam præberet: quæ alibi Pontificem quoque movit, [a] *Conſultiùs duximus*, ait, *multitudini & obſervatæ conſuetudini deferendum, quam aliud in diſſenſionem & ſcandalum populi ſtatuendum*: quâ in parte ſolitam Romanæ Eccleſiæ moderationem prolixè commendat [b] Leo Papa, Epiſtolâ ad Michaelem; additâ ratione, *Quia non obſunt*, inquit, *ſaluti credentium diverſæ pro loco & tempore conſuetudines, quando una fides per dilectionem operatur, &c.*

Quod uſque eò valere voluit Alexander III. ut in re graviſſima, matrimonii ſcilicet nullitate inducenda, conſuetudinem Gallicanam, quæ diſſentiret ab Eccleſiæ Romanæ regulis, tolerandam exiſtimaret, in hæc verba reſcribens: [c] *Licet*

a *Cap. quod dilectio extr. de conſan. & affin.*
b *Cap.* 29
c *Cap.* 2. *x de frigid. & malef.*

cet Romana Eccleſia non conſueverit propter maleficia legitimè conjunctos dividere, ſi tamen conſuetudo generalis Gallicana Eccleſiæ habet, ut hujuſmodi matrimonium diſſolvatur, nos patienter tollerabimus.

Apparet igitur quàm procul abſimus à cœca illa Romæ promulgatarum legum receptione, quando nec ea, quæ conduntur in cœtu univerſi Orbis, non aliter à pientiſſimis Principibus noſtris admittuntur, quàm prius expenſa à rerum peritis, & temperata ſecundùm uſum Regionis.

7. Nolo noſtra cum Gallorum actis componere, quorum libertatem in rejiciendis generatim ſaluberrimis Decretis, nonnulli exiſtimant contumaciæ adſcribendam: illud ſolùm commemorabo, Clementem VIII. Pontificem nihil amplius à Rege Henrico ejus nominis IV. poſtulaſſe, cùm ſibi quàm maximè haberet obnoxium, & ad quid-

vis

vis pronum, quàm ut Concilium Tridentinum publicari per Regnum ſuum procuraret, *exceptis ſi quæ fortè adeſſent, quæ revera ſine tranquillitatis perturbatione, executioni demandari non poſſent*, uti liquet ex Bulla ſolemni reconciliationis ejus cum Eccleſia, quam ad longum Epiſtolis ſuis inſeruit Cardinalis Perronius. Minimè verò cogitatum de acquieſcendo publicationi alibi anteà factæ: huic verò Pontificis deſiderio & æquiſſimo temperamento, Rex noſter mox à Concilii dimiſſione ultrò fuerat obſecutus, cùm tota illa, quàm antè retuli Belgarum exceptio conſervationi publicæ tranquillitatis innitatur.

8. Ab his quæ dicta ſunt, non eſt, quòd quis dimoveatur, ſi ea clauſula appoſita ſit, quam aiunt ex ſtylo Romanæ Curiæ, hodie paſſim apponi ſolere, novis Conſtitutionibus, *Publicationem Ro-*

mæ

nem Romæ factam, eamdem vim habituram, ac ſi in ſingulis Provinciis particulatim facta eſſet, cum derogatione contrariarum conſuetudinum quarumcumque. Ejus quippe vis in Belgium nondum penetravit, obſtante firmiſſimâ conſuetudine, quæ non patitur præter morem Majorum leges ullas Belgis imponi. Cujuſmodi & in Regno Neapolitano extat pragmatica Conſtitutio edita 30. Auguſti 1561. quâ expreſſim cautum eſt, clauſulam iſtam pro non ſcripta habendam eſſe.

Studiis Curiæ Romanę, cujus *a* zelus omnis ab antiquo fervet pro dignitate tuendâ, & auctoritate amplificandâ, adſcribendæ ſunt hæ deſpoticæ & vetuſtati incognitę adjectiones, potiùs quàm conſultæ Pontificum voluntati, quorum conſueta moderatio præſumi non ſinit, immemoriales populorum uſus unicâ clauſulâ eb eis everti: uti nec cre-

a Bernard. de Conſid. lib.4. cap.2.

dendum menti eorum congruere, ut pro lege nobis velint eſſe, quod à moribus & ingenio nationis abhorret; atque ita deſtituitur unâ è præcipuis conditionibus ad legem requiſitis [a] *ut ſit ſecundùm Patriæ conſuetudinem, loco temporiq́ue conveniens*: id enim tantundem fuerit ac legem velle eſſe, quæ lex non eſt, *& adverſantia ſecum frontibus adverſis componere.*

Sanè nec ſi de enixa voluntate Pontificis liqueat, hujuſmodi leges ſuſtineri poſſunt, quæ turbant potiùs quàm proſunt; quæ non ædificant, ſed deſtruunt; quæ novitate ſuâ diſſidijs occaſionem præbent. Imò mandatis iſtis obſiſti poſſe, ſi quis executionem urgeat, cenſent Caietanus, Victoria, aliiq́ue, quos Duvallius refert de Auctorit. Pontif. part. 4. qu. 9. & Sylveſter verb. Papa n. 4. *In deſtruendo*, inquit, *Papa nihil poteſt, & ubi de deſtructione conſtat,*

a *Can. erit. diſt.* 4.

ſtat, reſiſti poteſt, Rationem adfert [a] Cajetanus, *non quod aliquis poſſit eſſe Iudex Papæ, aut in illum auctoritatem habeat, ſed per modum defenſionis: cuilibet enim eſt jus ad reſiſtendum injuriæ, & impediendum, defendendumque*: ſed ſatiùs eſt ad defectum voluntatis recurrere, quàm his duriuſculis Auctorum dictis, fines ipſius poteſtatis attingere.

Fruſtrà verò laborant Theologi quidam, ex amplitudine Pontificiæ poteſtatis, quæ non à populo, ut cætera Imperia, ſed à Chriſto Domino dimanat, & ſine ulla limitatione collata eſt, [b] *ut quidquid ligaverit aut ſolverit ſuper terram, ligatum & ſolutum ſit in cœlis*, adſtruere, juſſa quævis, quantumvis gravia & incommoda, Summi Pontificis, pro legibus amplectenda eſſe; quod non perinde ſe habere aiunt in ſęcularium Principum præceptis. Unde

a *Caietan. de Auctor. Papæ cap.* 27.
b *Matthæi* 16.

ulteriùs hoc diſcrimen, inter leges ſæculares & Eccleſiaſticas deducunt, ut hæ ſolà promulgatione in Urbe Roma poſſint fidelibus imponi, ſi appareat id enixè Pontificem velle: nequeant verò Regum Placita, niſi particulari per Provincias publicatione, ſubditos involvere, etſi maximè velint unâ inſinuatione in Urbe principe defungi, quòd non intelligatur populus tam immoderatam & effuſam poteſtatem in Principem contuliſſe, ut ex longinquo plures populos, moribus diſſidentes, uno programmate queat obligare.

Quam ſatis abnormem ſententiam, nec ratio, nec auctoritas defendit: cùm id quod æquo durius exiſtimatur eſſe in humana dominatione, & ideò non comprehenſum generali collatione ſupremæ Poteſtatis, non poſſit dici mitiſſimæ auctoritatis inſtitutione, quæ *paſcendi* vocabulo Apoſtolorum Principi eſt

cól-

collata, eſſe comprehenſum, niſi prorſus invertere velimus hanc ipſius Inſtitutoris ſententiam, [a] *Reges Gentium dominantur eorum, vos autem non ſic.* Quam veterum Patrum conſenſus eò pertinere docet, ut rigor & ſeveritas, quæ Regibus propria eſt, ab Eccleſiaſticæ poteſtatis exercitio abeſſe debere ſignificetur. Ita enim eum locum [b] Origenes enarrat: *Principes gentium, non contenti tantùm regere ſuos ſubjectos, violenter eis dominari nituntur. Inter vos autem qui eſtis mei, non erunt hæc. Ne fortè qui videntur habere aliquem in Eccleſia Principatum, dominentur fratribus propriis, vel poteſtatem in eos exerceant. Quoniam ſicut omnia carnalia in neceſſitate ſunt poſita, non in voluntate; ſpiritualia autem in voluntate, non neceſſitate: ſic & Principes ſpirituales, Principatus eorum in dilectione ſubditorum debet eſſe poſitus, non in timore corporali.*

 Cui

a *Luca* 22. *Matth.* 20.
b *Tract.* 12. *in Matth.*

Cui conſentit hæc Gregorij Nazianzeni ſententia [a] : *Vel maximè id lex noſtra, & legiſlator noſter ſanxit, ut grex non coactè, ſed ſpontè, & libenti animo paſcatur.* Quodque Hieronymus ſcribit, [b] hanc inter Reges & Epiſcopos eſſe differentiam, quòd Reges nolentibus, Epiſcopi volentibus præſint. Quibus ſimilia apud Chryſoſtomum [c] reperire eſt, & Bernardum in libris de conſideratione ad Eugenium Papam, [d] ubi de hac Divi Petri ſententia, *Non dominantes in Clero; ſed forma facti gregis. Et ne dictum*, inquit, *ſolâ humilitate putes, vox Domini eſt in Evangelio:* Reges Gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. *Et infert*, Vos autem non ſic. *Planum eſt, Apoſtolis interdicitur dominatus. I ergo tu,*

a *Orat.* 1. *Apolog.*
b *Epiſt.*3. *ad Heliodorum.*
c *Homil.*11.*morali in Epiſt.ad Epheſ.*
d *Lib.*2.*cap.*6. *de conſiderat.*

tu, & tibi uſurpare aude, aut dominans Apoſtolatum aut Apoſtolicus dominatum.

Ex quibus corruere neceſſe eſt dogmata, quæ Imperium ſacerdotale abſolutius faciunt, & magis deſpoticum Regio, & plus aliquid rigoris ineſſe volunt Eccleſiaſticis legibus, quàm Civilibus, cùm rectiùs de iſtis, quàm de his dici videatur, leges, quæ nimiâ aſperitate & duritiâ offendunt & incommodant, pro non ſcriptis eſſe habendas. In quarum numero ſine controverſia collocandę ſunt, quę vetuſtiſſimas conſuetudines, nationum non adhibitâ cauſę cognitione, unâ clauſulâ evertunt. Cujuſmodi imperiorum impatientes ab antiquo ſunt Belgæ, quorum majoribus Germanis Reges prę-erant *auctoritate potiùs ſuadendi, quàm cogendi poteſtate*, ſi Tacito fides. *a*

Neque illa tantùm veterum eſt doctrina, leges Eccleſiaſticas invitis

a *De moribus Germanorum.*

& reluctantibus ſubditis imponi non poſſe, ſed inter modernos eam tradit Eximius Sorbonici Collegii Doctor a Duvallius, lucubrationibus pro tuenda Pontificia auctoritate editis clarus, *Una*, inquit, *è præcipuis legis conditionibus eſt, ut lex ſit utilis & ad bonum publicum ordinata: atqui non poteſt eſſe utilis, ſi per vim & violentiam populo imponatur: neque enim expedit, ut homines ita inviti & coacti gubernentur.*

Cui etiam ſententiæ adſcribi poſſunt Auctores omnes, qui nullam legem, etiam Eccleſiaſticam, niſi à ſubditis receptam, obligare exiſtimant, de quorum numero Cardinalis Cuſanus, b ait: *Ad validitatem ſtatuti tria ſunt neceſſaria, Poteſtas in ſtatuente, Publicatio ſtatuti, & ejuſdem approbatio per uſum: unde videmus innumera Apoſtolica ſtatuta, etiam à principio poſtquàm edita fuerint, non fuiſſe acceptata.*

a *Duvallius de leg. humana qu.* 5.
b *De Concord. Cath. l.* 2. *c.* 9. 10 11.

ceptata. Et hanc eſſe communem opinionem, affirmat [a] Covarr. additâ ratione, *Quod maximè præſumendum ſit, eam legem, quæ à Republica non recipitur, minimè ei convenire*: & alij, *Leges dicunt à Principe dari eâ conditione, & intentione, ut non aliter obligent, quàm ſi fuerint à Republica receptæ.*

10. Hæc omnia, quæ ad ſtabiliendam neceſſitatem particularis promulgationis per Provincias, adducta ſunt, ut & cætera novarum legum ſolemnia, veluti quòd Placito Principis muniendæ ſint, priuſquàm in publicum edantur; ſi quis contendat locum habere non poſſe in iis Conſtitutionibus Pontificiis, quas Dogmaticas vocant, quibus prohibentur libri tamquam improbatam doctrinam renovent, quæ videntur accedere fidei definitionibus, quæ infallibiles habentur, & exemptæ ab aliarum legum ſolemnibus apparent; cogitet, cùm in fa-

a *Lib. 2. variar. Reſol. c. 16. n. 6.*

ĉto conſiſtat, quid quiſpiam ſcribat, quas propoſitiones tradat, an illæ, quas attulit Scriptor aliquis, conſentiant cum antè damnatis [a] *atque ea quæ facti ſunt, etiam prudentiſſimos fallant*, non eſſe Pontificem in condendis hujuſmodi Bullis, immunem ab omni ſubreptionis periculo, nec hęc Decreta exempta ab iis incommodis, quibus particularis publicatio, quæque eam pręcedit cognitio, mederi poteſt.

11. Non tantùm Pontificem, ſed & Concilia Generalia, errare poſſe in Auĉtorum & Scriptorum condemnatione, ac aliquando re ipsâ erraſſe, confirmant duo eximia Apoſtolici Senatus columina, Turrecremata & Bellarminus, dum Honorium Papam ab hæreſi Monothelitarum, quam ei cenſura ſextæ univerſalis Synodi impegerat, eximere ſtudent. Confitetur enim Turrecremata, [b] *Patres*

a *L.2.ff.de jur. & fact.ignorantia.*
b *Lib.2. de Eccleſia cap.93.*

tres ſextæ Synodi damnaſſe Honorium ut Monothelitam, ſed ex falſa informatione, ac proinde in eo judicio erraſſe. Quamvis enim Generale Concilium non poſſit errare in dogmatibus fidei definiendis; tamen errare poteſt in quæſtionibus de facto: atque ita dicere poſſumus, hos Patres deceptos ex falſis rumoribus, & non intellectis Honorii epiſtolis, immeritò eum hæreticis connumeraſſe. Quæ ita ex Turrecremata refert & approbat [a] Bellarminus.

Nec verò opus eſt rem hanc pluribus illuſtrare exemplis, cùm idem Cardinalis Bellarminus eodem tract. Cap. 2. ejuſdem libri, diſertè aſſeveret, *Convenire omnes Catholicos, & hæreticos in duobus: Primò, poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœtu Conſiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controverſiis facti particularibus, quæ ex informatione teſtimoniiſque hominum præcipuè pendent. Secundò, poſſe Pontificem, ut privatum Doctorem,*

a *Lib.4. de Rom. Pontif. cap.11.*

errare, etiam in quæſtionibus Iuris univerſalibus tam fidei, quàm morum, idque ex ignorantia, ut aliis Doctoribus interdum accidit. Dupliciter porrò iſtiuſmodi error Pontifici obrepere poteſt. Primò, ſi ex falſis allegationibus, aut informationibus ei perſuadeatur, quempiam docere errorem, quem reverà non doceat: ſicut in cauſa Honorii accidiſſe aſſerit, cum Turrecremata Bellarminus ſuprà adductus. Secundò, ſi ex falſis ſimiliter informationibus, exiſtimet quempiam Catholicè ſentire vel docere, qui tamen hæreticè ſentiat, aut doceat. Sic erravit Papa Zozimus in cauſa Celeſtii Pelagiani, quando ejus Librum *venena fidei continentem pronuntiavit Catholicum*: prout indicat [a] Auguſt. & poſt eum Facundus Hermianenſis, [b] ubi inter alia ait: *Invenient Beatum Zozimum, Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem, contra Innocen-*

tii

a *Lib. ad Bonif. cap. 3. & 4.*
b *Lib. 7. cap. 3.*

tii deceſſoris ſui ſententiam, qui primus Pelagianam hæreſim condemnavit, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Celeſtii, quem in Eccleſia Carthaginenſi convictum, atque appellantem ad Apoſtolicam Sedem, & ipſe geſtis diſcuſſerat, tamquam veram & Catholicam laudantem, inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos, quòd ab illis hæretici crederentur. Huic non abſimilis eſt error Papæ Zephyrini in cauſa Montaniſtarum hæreticorum, de quo Bellarminus eodem libro a in reſponſione ad ſextam objectionem ſic ſcribit: *Credibile eſt Zephyrinum Pontificem à Montaniſtis perſuaſum fuiſſe, doctrinam Montani non eſſe diverſam à doctrina Romanæ Eccleſiæ: & ideò eumdē Pontificem voluiſſe eis pacem tradere, quam abſtulerant ipſius prædeceſſores: non quidem quòd approbaret errorem, quem ſui majores improbaverant, ſed quòd arbitraretur, falsò de illis erroribus accuſatos fuiſſe Montaniſtas. Hoc autem non eſt errare circa fidem,*

a *Lib. 4. cap. 8.*

dem, nec Montanizare, ut mentitur Rhenanus, ſed errare circa perſonam: id quod multis aliis ſanctis viris accidit.

Hęc veſtigia nuper ſecutus quidam Societatis Theologus,[a] eò progreſſus eſt, ut Originem quoque à tribus Oecumenicis Conciliis, & conſenſu Patrum hæreſeos damnatum, eâ notâ liberare tentaverit, magno volumine in id incumbens, ut Judicibus errorem facti, potiùs quàm Origeni notam hæreſeos aſpergeret: cui rei antehac inauditæ, diſcutiendæ nunc locus non eſt.

14. Sed etſi inter decreta primi ordinis doctrinalia, referri poſſet hoc genus Conſtitutionum, alia adhuc ratio foret exigendæ particularis publicationis. Nam cùm cenſuræ Eccleſiaſticæ, aliæque pœnæ adjici conſueverint in contumaces, quæ nonnumquam moribus Regionum adverſantur; hâc ſaltem

a *Petrus Halloix in lib. cui titulus Origenes defenſus.*

tem in parte aliarum legum conditione cenſendæ erunt, ut abſque cognitione & Placito Principis, ſine promulgatione conſueta, irrogari non poſſint.

Quid enim ſi bonorum amiſſio, aut mulcta pecuniaria lege Pontificiâ indicatur? an hæc ſine publicatione, ſine Principis Placito apud nos valitura ſunt; quia de fide aut doctrinâ mentio præceſſit? Nemo ſi ſapit, id tentaverit, quando nec pœnæ prorſus Eccleſiaſticæ, niſi ex ritè admiſſa ſanctione, ulli hîc infligi poſſunt. Quid etiam, ſi ex rei novæ feſtinata importatione metus ſit, in Clero aut Populo turbas cooriri poſſe? His talibus caſibus proviſum eſt iis Conſtitutionibus Juſtiniani, quas (ut dictum eſt) Eccleſia ob utilitatem olim recepit, ut ſuperſedeat ſcilicet ab executione, & legiſlatorem admoneat is, qui populo pręſidet, & cominùs rerum momenta, & molitionum novarum pericula

cula obſervat. *Has ſacras formas* (ad Præfectum Prætorio, inquit Juſtinian.) *quæ ad detrimentum Reip. per ſubreptionem fiunt, tua ſuſcipiat Excellentia, non tamen priùs quæ ibi ſunt repoſita faciat, quàm ad nos relationem de ea re pertulerit, quò magis ſi quid, ut poteſt fieri, ad detrimentum factum eſt Reipublicæ, id corrigamus.*

Nemo opinor, tam ineptè fautor erit Romanæ Curiæ, ut numquam his vitiis laborare dicat Bullas, quæ inde emanant, cùm hoc confiteri non erubeſcant ipſi Pontifices, ubi aiunt, [a] *Nos, ſi incompetenter aliquid egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non obſervavimus; veſtro, & Miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare judicio.*

13. Nec deſunt exempla retractationis Romanorum Pontificum hujuſmodi Cenſurarum, quibus Auctorum ſcripta in re Theologica notaverant. Ita Benedictus II. ſcripta Ju-

[a] *Can Nos ſi 2.quæſt.7.*

Juliani Præſulis Toletani, quæ *primùm incautiùs lecta improbavit*, ut dicitur in Synodo Toletana 15. habita Anno 688. poſtquam Sacræ Scripturæ teſtimoniis, & auctoritate Eccleſiaſticorum Scriptorum vidit munita, pro orthodoxis agnoſcere non erubuit, ut refert Rodericus Toletanus Archiepiſcopus [a] & Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ ad eum annum. Quod idem Eugenio IV. eveniſſe ſcribitur, circa quaſdam Abulenſis Theologicas propoſitiones.

Quid, quod teſte [b] Auguſtino, *& ipſa plenaria Concilia, ſæpè priora per poſteriora emendant, cùm aliquo experimento aperitur quod clauſum erat, & cognoſcitur quod latebat, ſine ullo typho ſacrilegæ ſuperbiæ, ſine ulla inflatæ cervice arrogantiæ, ſine ulla contentione lividæ invidiæ, ſanctâ humilitate, cum pace Catholica, cum charitate Chriſtiana.*

14. Quodnam igitur hoc novum genus

a *Lib.* 3. *cap.* 13

b *Lib.* 2. *de Baptiſmo contra Donat. c.* 3.

genus palponum eſt, qui piaculum eſſe contendunt, & pro ſugillatione Pontificiæ auctoritatis interpretantur, ſi quis mutire auſit de Decretis Romanis, quæ res facti immixtas habent, & Sedem Apoſtolicam eo errore, qui prudentiſſimis ſubinde adhæreſcit, liberare ſatagunt, ne in Eccleſiæ detrimentum redundet? Hos Ludificatores ſacræ poteſtatis, qui non judicio, ſed præoccupato ſtudio, & non rarò pro cauſæ ſuæ commoditate, Romana quævis probant, ex æquo obeſſe rei Chriſtianæ, ac eos, qui Pontificum profeſſi hoſtes ſunt, cenſet [a] Melchior Canus, familiæ Dominicanæ decus, & Regi Catholico olim à ſacris confeſſionibus: *Qui Summi Pontificis*, inquit, *omne de re quacumque judicium temerè ac ſine delectu defendunt, hi Sedis Apoſtolicæ auctoritatem labefactant, non fovent; evertunt, non firmant: nam quid tandem adverſum hæreticos ille proficiat,* *quem*

a *In locis Theolog. l. 5. c. 5*

quem viderint non judicio, ſed affectu patrocinium auctoritatis Pontificiæ ſuſcipere. Idem eodem capite diligenter attigit notas illas, quibus definitiones fidei, à cæteris Decretis Pontificum inferioris gradus, ſecernuntur, quas manifeſtum eſt minimè convenire hujuſmodi Conſtitutionibus quibus Scriptores librorum perſtringuntur, quòd doctrinam renovent anteà damnatam.

Non eſt hujus loci, refricare controverſias, quæ inter Catholicos vigent, circa infallibilitatem Pontificis, cùm ſine Concilio Generali definit, quam qui negant, eos & magnis auctoribus niti, nec fovere impium aut inſolens dogma, oſtendit [a] Duvallius eo tractatu, quem pro auctoritate Pontificia condidit. Sed ut liqueat, quàm non exorbitent, qui in eo conſiſtunt, ut ſubreptionem circa rem facti auctoritate Regiâ referri ad Summi Præſulis Tri-

a *Lib.2. cap.1.*

Tribunal procurent, nec doctrinam ipſam attingunt: audiant quid celeberrimi nominis Theologus circa ipſas fidei deciſiones licitum eſſe ſcripſerit [a] Joan. Driedo: *Sententia, inquit, Papæ circa fidem, tantâ Concilij moderatione concipi debet, tantaque maturitate patientiæ decoqui, & tantâ deliberationis gravitate proferri, ut omninò recta ſit credenda, verùm quia Papa, quatenus homo talem modum deliberationis circa ea, quæ ſunt fidei poteſt omittere, & inniti proprio ſenſui, propriaque prudentiæ: idcirco etiam plerumque liceret examinare litteras mandatorum Papæ, definientis aliquid credendum eſſe, aut fide tenendum.*

Rurſus qui modum illum reſcribendi, ut error facti apud Sedem Apoſtolicam innoteſcat, vellicare præſumunt, expendant quantò plus licere exiſtimet [b] Simanchez: *Si Papa,*

a *Lib. 2. de Libert. Chriſtiana cap. 2.*
b *Tractat. de hæreticis cap. 3. §. 3. cap. 44. §. 31.*

pa, inquit, *concederet aliquod reſcriptum, quo hæreticos abſolveret à pœnis hæreticorum in præjudicium officii Sanctæ Inquiſitionis, & periculum fidei, non eſſet exequendum, ſed ſupplicandum, ut revocare & emendare dignetur. Quod ſi aliter quàm per vim, mandatis & diſpenſationibus injuſtis non poſſit quis obſiſtere, tutò poteſt ſe hoc modo adverſus iſta protegere & defendere, comprehendere etiam, & punire horum mandatorum executores, dummodò moderamen hoc in negotio requiſitum ſervetur,*

Hæc oſtendunt, multa incidere poſſe, circa novas Conſtitutiones Pontificum cujuſvis argumenti, quę rerum præſentium rationibus, aut temporum moribus, non conveniunt, quæ ſubreptionis vitium ſecum trahunt, quæ inuſitatis clauſulis quietem publicam lædunt: atque ab his incommodis non eſſe etiam immunes, quę circa dogmata aliquid ſtatuunt, quæ novos libros, eorumque auctores notant, quas proinde

æquum

æquum non eſt eximi à ſolitis cautionibus & obſervationibus, quibus nova Decreta munienda ſunt, ut ſine periculo tranquillitatis in rem publicam admittantur.

15. Si de pura puta fidei deciſione quærat aliquis, quid ſtatuendum ſit? uti certum eſt, eam ſine omni publicatione admittendam eſſe, à quovis Chriſtiano, cui innotuerit; ita ſi Proceribus Eccleſiæ viſum fuerit promulgatione aliquâ uti, eam fieri, ſervatâ veteri formâ, ratio exigit. Neque enim materia fidei hoc ſingulare adfert, ut quoad publicandi ritum omnia turbentur; cùm poſſit, conſervatis receptis moribus, res tranquillè peragi, & ad notitiam populi perduci. Quòd ſi ſola promulgatio Romana adhibeatur, non ex vi promulgationis tenebuntur Belgæ, ſed ex notitia ſua quiſque obſtringetur, uti obſtringitur, qui citra omnem publicationem dogma fidei hauſit; ſed nul-

læ pœnæ aut clauſulæ appoſitæ fidei deciſioni, ex tali promulgatione effectum hîc habebunt.

BELGII

Vetuſtum inſtitutum de non admittendis Bullis Pontificiis, ſine litteris Placiti, ſeu conſenſu Principis.

SUMMARIA.

1 *Antiquitas hujus uſus de non admittendis Bullis ſine Placito Regio, & plura Principum de eadem re Edicta.*
2. *Concilium Tridentinum in Belgio non antè admiſſum fuit, quàm examinatum eſſet à Senatoribus Regiis.*
3. *Zelus Regis Hiſpaniæ pro conſervanda hac auctoritate.*
4. *Conſenſus gentium Chriſtianarum in examinandis Bullis, priuſquàm admittantur.*
5. *In Germania.*
6. *In Hiſpaniis.*
7. *In Galliis.*
8. *In Luſitania.*
9. *In Britannia Ducatu.*
10. *In Sabaudia.*
11. *In Ditione Florentina.*
12. *In Regno Neapolitano.*
13. *Olim in Anglia adhuc Catholica.*

14. *In Regno Siciliæ, & aliis Italiæ Regionibus.*
15. *In ditione Electoris Moguntini.*
16. *Auctores præſertim Theologi omnis Ordinis hunc morem approbant.*
17. *Accedit auctoritas ipſius Pontificis Romani.*
18. *Poteſtas recognoſcendi Bullas deducitur ex ipſo jure Principatus.*
19. *Utilitas hujus conſuetudinis in avertendis rebus noxiis.*
20. *Conſenſus Pontificis etiam exſurgit ex diutino ſilentio.*
21. *Etiam præſcriptio immemorialis concurrit.*
22. *Itemque Concordata.*
23. *An opus Placito Principis in Bullis doctrinalibus ?*
24. *Quæ olim auctoritas Principum in Conciliis Generalibus ?*
25. *Mandatum Caroli V. & Ferdinandi Cæſarum in Concilio Tridentino.*
26. *Principes ab Eccleſia olim provocati, ut ſuâ auctoritate roborarent Decreta Eccleſiaſtica.*
27. *Aliud eſt* divinarum legum cuſtodia, *aliud cenſura & judicium de rebus ſacris: illa Principibus competit, non hæc.*
28. *Ad evertenda antedicta non ſatis eſt allegare ſtylum contrarium Romanæ Curiæ.*

HÆc quoque una eſt è receptiſſimis Belgarum conſuetudinibus aliquot ſæculorum inconcuſſo uſu

uſu firmata, ut Reſcripta, Brevia, Decreta, Bullæ Romanæ, non ante in hac natione vim obtineant, aut ſinantur executioni mandari, quàm recognitæ, diſcuſſæ, & probatæ ſint eorum calculo, qui juriſdictioni vice Regiâ præſunt per Provincias (quam approbationem, hîc hodie *litteras placiti*, vel *Placet* vocamus, in Gallia *Regium Pareatis* dicitur, & in Regno Neapolitano, *Regium exequatur*) conſtitutâ à Principibus noſtris pœnâ exilii, amiſſionis bonorum, aliiſque in eos, qui ſecùs facere tentaverint.

1. Hujus inſtituti tanta eſt antiquitas, ut cùm in vetuſtiſſimis, quæ habemus Edictis, & monumentis, ejus mentio fit, tamquam res jam pridem inveterata, & à majoribus poſteritati propagata commemoretur. Ita cùm Dux Burgundiæ Philippus cognomento Bonus Edicto ſuo 3. Januarii Anno 1447. edito, conqueritur de inſoli-

ſub pœna publicationis bonorum, ſolita frequentia Eccleſiaſticorum decretorum, quibus ſubditos ſuos ſupra modum affirmat vexatos fuiſſe, id eveniſſe, ait ex eo, quòd neglectâ vetuſtâ conſuetudine, quæ ſuperioribus temporibus viguerat, mandata Eccleſiaſtica ad Juridicos & Magiſtratus Provinciæ, non fuiſſent perlata, & conſenſu eorum munita, uti indicat hæc Edicti clauſula: *Quod evenit* (ſcilicet ſubditos fuiſſe ultrà ſolitum vexatos) *Ex eo, quod qui mandatis Eccleſiaſticis uti voluerunt, non adierint Iuridicos noſtros & Magiſtratus, & ea exhibuerint, atque expoſitis cauſis, cur ea mandata obtinuerint, permiſſionem & conſenſum non impetraverint, &c. Sicut præteritis temporibus, & ab antiquo ſolitum fuit fieri.*

Ipſe verò, ne obſoleſceret tandem ſaluberrimus mos, cujus beneficio tranquilliùs antè agitaverat populus, vetus inſtitutum renovavit; & generali oratione vetuit, ſub

& ſuſcipiendæ peregrinationis ad limina Apoſtolorum, ne quis ſine permiſſu Magiſtratuum (quæ auctoritas poſtea ad ſupremas Curias tranſlata eſt, cum aliis pleriſque, quæ communem Reipublicæ tranquillitatem reſpiciunt) adferat in hanc Regionem ullas monitiones, inhibitiones aut alia mandata Eccleſiaſtica, ex ulla ſpirituali Curia, adverſus ejuſdem ditionis incolas. Cujus verba ſunt:

Vt nemo adferat aut exequatur ullas monitiones Eccleſiaſticas, aut inhibitiones, vel alia mandata in ullos ſubditos Brabantiæ, ex quacumque denùm cauſa, niſi priùs adeat Iuridicum & Magiſtratus noſtros, & diſertè exponat cauſam, quare impetraverit, & obtineat veniam & conſenſum, &c. Qui aliter fecerit privabitur bonis ſuis, & inſuper iter ſuſcipiet ad limina Apoſtolorum Petri & Pauli.

Excipiebantur eâ Conſtitutione ſola Reſcripta beneficialia, *præterquàm ex cauſa ſola beneficiorum Eccleſiaſtico-*

ſticorum. Quòd inter Curiam Romanam, & locorum Ordinarios, antea de conferendi vicibus conveniſſet. Sed cùm deinde nullum quoque modum, circa beneficiorum collationem, obſervarent Romani, confluentibus in Urbem (ut de ſuo ævo [a] Bernardus queritur) *Ambitioſis, avaris, ſimoniacis, ſacrilegis & hujuſmodi monſtris hominum, & quæſtibus totâ legum Canonumque diſciplinâ inſudante*, atque his nundinationibus quotidie Belgium exhauriri, & codicillis invicem adverſantibus, ſubditos litibus turbari, cuſtodes publicæ tranquillitatis animadverterent; Edictis adverſus corruptiſſimos mores proviſum eſt, primò Maximiliani & Philippi Archiducum, ſcripto 12. Septembris 1485. quo, interpoſitâ Cognitoris ſeu Procuratoris Generalis provocatione ad proximam Synodum œcumenicam generatim vetitum eſt, reſcripta

a *Lib.* 3. *de Conſiderat. Cap.* 1.

cripta ulla beneficialia ex urbe deinceps adferri, donec remedio adhibito publicæ ſordi, aliter eſſet conſtitutum. Quâin re exemplum aliorum Regnorũ Chriſtiani orbis, ſe imitari Principes profitentur, etiam eorum quæ Sedi Apoſtolicæ jure clientelari ſubſunt, *In quibus*, inquiunt, *Regnis Proviſionum Romanarum excluſio magno bono cedit, ac pertinet ad tranquillitatem & ſolatium Eccleſiarum ac Incolarum.* Verba ſunt, *Pour conſideration des quelles choſes (ſçavoir pluſieurs abus) le cours des dites Bulles, graces & autres proviſions, n'y eſt admis, qui eſt, le grand bien, tranquillité & ſoulagement des Egliſes, & des ſubjects inhabitans en iceux Royaumes & Contrées.*

Alterum annis duodecim poſteà editum à Philippo Archiduce Auſtriæ, 20. Maij 1497. admittit quidem deinceps beneficialia Reſcripta Romanę Curiæ, ſed hâc conditione, ſi examinata à ſupremo Senatu & approbata fuerint, litteris *Placiti* deſu-

omnibus reſcriptis & mandatis (his exceptis) ſatis cautum erat Ducis Philippi Edicto Anni 1447. Ut ſupinæ ignorantiæ ſit dicere, uſum Placiti impetrandi, ex ipſa Principum noſtrorum mente ad beneficialia reſcripta eſſe reſtringendum, quod voluit Franciſcus Zypæus *in Analyſi Iuris Pontificii novi, tit.de Conſtitutionib.* quem non tantùm refellit, quem dixi ordo rerum geſtarum atque Edictorum ſeries, ſed perpetuus uſus, uno & non intermiſſo tenore, ultra duo ſæcula, cuſtoditus, quem monumenta & Regeſta Conciliorum Belgii oſtendunt: referta, ſcilicet, Reſcriptis, Proviſionibus, Mandatis, Privilegiis ex Curia Romana profectis omnis argumenti, quæ Placito & conſenſu Principis muniri curarunt hi, quorum intererat: mulctatis ſubinde iis, qui neglexerant, & Reſcriptis ipſis irritis declaratis. Neque eſt, quòd qnempiam turbet inſcriptio præ-

præfixa Conſtitutioni Philippinæ Anni 1447. ab Auctore editionis Codicis Belgici, quaſi ad ſolas eas proviſiones pertineat, quæ ex Curia Leodienſi & Cameracenſi tunc emanabant; hoc enim à privato homine adſcriptum lemma, non poteſt legis ſanctionem, ſeu diſpoſitionem generatim conceptam, arctiorem reddere.

Denique ne quis in dubium vocet Principis mentem, Rex Philippus ejus nominis Secundus, Pragmaticam ſanctionem Anno 1574. condidit, habitâ priùs conſultatione & exquiſitâ ſententiâ Conciliorum Belgij, tum Supremorum, tum Provincialium, quâ diſertè vetuit, ne quis ullius argumenti Bullas, Diplomata, ex Urbe Roma, aut à Legatis Pontificijs profecta, per Belgium executioni mandare auſit, niſi litteris Placiti priùs comprobata fuerint, vel in ſanctiore Conſiſtorio, vel in Brabantiæ Concilio.

Cujus ſanctionis verba, quòd in Edictorum vulgatis Codicibus non extent, operæ pretium eſt referre: *Deſirans que les affaires Eccleſiaſtiques, ſoient conduits, maintenus & reglez, ſelon les anciennes Conſtitutions, Canons & Conciles de la ſainte Egliſe; à l'honneur de Dieu & ſalut de nos ames, avons par advis & deliberation de nos principaux Conſaux, Souverains & Provinciaux de pardeça, ordonné, ſtatué & declaré, par forme de Edict perpetuel, comme ordonnons, &c. que nulles Bulles, Proviſions, ny autres depeſches ou impetrations de Rome, ny des Legats ou Nonces Apoſtoliques, ou revocations d'aucunes Graces, Indults, Privileges, tant generaux que particuliers, ny auſſi aucune ſentence, ou executoriales rendues & decretées hors noſdits Pays de pardeça, tendant directement ou indirectement au prejudice de cette Republique, ou d'aucun tiers particulier, ſe puiſſent admettre; ſortir effet en jugement ou dehors, ny eſtre miſes en execution en iceux nos Pays de pardeça, n'eſt*

que

que preallablement leſdites Lettres, Bulles, Sentences, & autres impetrations, ayent eſté veuës & viſitées, & examinées par nous en noſtre Conſeil Privé, ou en noſtre Conſeil de Brabant, & que les Impetrants ayent obtenu nos lettres patentes de Placet à ce pertinentes, ſur peine de perdre l'effect deſdites Bulles & Proviſions, & d'eſtre bannis de nos Pays, & corrigé à l'exemple des autres.

Hęc Conſtitutio non tam novum Jus, quàm antiquorum Edictorum collectionem & inſtaurationem continet, explanatiùs & diffuſiùs præcipiens, quod priore ſæculo rudiùs præceptum fuerat. Unde nec novâ in vulgus promulgatione inſinuanda fuit, ſed ad Concilia Belgij miſſa, & in publicis monumentis cuſtodita, rebus ipſis & factis firmiter ad hunc diem obſervatur, ut fruſtrà de viribus ejus controverſiam moveat Zypæus, eo colore, quòd inter promiſcuum vulgus publicatam fuiſſe non conſtet.

Ad togatos quippè & eorum munus dirigendum pertinet, non ad vilem popellum, cui pro lege, vetuſta obſervatio ſufficiebat, cuique piaculum ſit de hac re contendere aut legem exigere.

Longum foret, recenſere exempla, quæ ſine numero ſunt, rerum Placito Regio admiſſarum, & rejectarum quæ ſine eo invehebantur.

2. Inſtar omnium ſit, quòd Concilium Oecumenicum Tridentinum, etſi Regi noſtro acceptiſſimum, & extirpationi hæreſeon per Belgium graſſantium, atque inſtaurandæ diſciplinæ tunc collapſæ peropportunum, admiſſum antè non fuerit, quàm diligenter excuſſum eſſet à Conciliis Regiis, & Decreta ſingula expenſa ad Belgicos mores, ac tandem cautionibus quibuſdam temperatum, quibus tranquillitas publica in tuto foret; permiſſu Regio publicatio ejus per ſingulas Diœceſes Epiſcopis foret conceſſa, cujus

rei geſtæ ſeries infrà ad longum referenda eſt.

Qui inveteratum hunc morem obtinendi conſenſus Regii, hodie concutere moliuntur, intelligant, Reges noſtros, uti, Catholicæ Religionis zelo, nulli Principum concedunt; ita & auctoritatis à Deo ſibi conceſſæ acres eſſe vindices, neque ſpecie Religionis ſibi paſſuros imponi, ut eam imminui ſinant. Meminerint verò audaculi quidam qui ſcriptis ſuis arrodere ſubinde eam audent, veteris dicti: *Non eſſe facilè in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere.*

3. Nuper de hujuſmodi controverſia cum Legato Pontificio, certior redditur Rex noſter ab Iſabella Belgii tunc moderatrice, reſcripſit illi in hanc ſententiam, curæ ut ei foret, a *De bien garder ſes droits, & de ne laiſſer perdre un ſeul point de ſes prerogatives*, inſiſtens ſcilicet veſtigiis majorum ſuorum, inter quos

 ut

a *Epiſt. data Madriti* 14. *Auguſt.* 1631.

quos ut ſapientiâ & regnandi arte eminuit Philippus Secundus, ita & Imperii ſui pomæria ab ordine Eccleſiaſtico turbari ægerrimè tulit, cujus rei exemplum ſuppeditat Hiſtoria a Ludovici Cabreræ de geſtis ejuſdem Regis, quē cùm offendiſſet Pontificius Nuntius, intempeſtivâ affixione Bullæ Cœnæ Domini, in Urbe Calaguritana, graviſſimâ epiſtolâ indignationem ſuam teſtatus, hominem Rhedę impoſitum ad Gregorium XIII. tum Pontificem, cum ſarcinis omnibus remiſit, hæc inter alia queſtus litteris manu ſuâ exaratis ad Cardinalem Granvellanum: *Es furte coſa que por ver que yo ſolo ſoi el, que reſpeto à la Sede Apoſtolica, y con ſumma veneration mis Reynos, en lugar de agradecermelo como devian, ſe aprovechan dello para quererme uſurpar la autoridad, que es tan neceſſaria y conveniente para el ſervicio de Dios, y para el buen govierno de lo que el me ha encomendado, y aſſi podria*

a *Lib.* 13.*cap.*12.

podria ſer que me forçaſſen à tomar neuvo camino, y yo os confieſſo que me trahen muy canſado y cerca de acabarſeme la patiencia, por mucha que tengo: y ſi à eſto ſe llega, podria ſer que à todos peſaſſe dello, &c.

Quod verò ſuprà à Principibus Belgii in Edicto Anni 1485. affirmatur, apud alias Chriſtiani orbis nationes, non admitti indiſcriminatim atque viâ apertâ Pontificias Bullas, idque magno bono & ſolatio Eccleſiarũ ac Reip. è re fuerit exemplis ac teſtimoniis è quaque gente petitis confirmare, cùm non parum referat, ad rei æquitatem oſtendendam, gentium conſenſus, præſertim cultiorum, ex quo [a] M. Tullius jus quoque naturæ æſtimari poſſe cenſuit. *In omni re,* inquit, *conſenſio omnium gentium, lex naturæ putanda eſt.* Unde & illud Heſiodi celebratur: *(multi Haud etenim penitùs vana eſt ſententia, Quam populi celebrant.*

Quod

a *In Tuſculan. quæſt.*

Quod ne quis exiſtimet, ad res Eccleſiaſticas non pertinere, & in iis omne momentum adferre debere ſenſum Urbis, audiat [a] D. Hieronymum, *Si auctoritas quæritur, Orbis major eſt Vrbe.* Quamquam nec Urbis omnis auctoritas improbet hanc Regum providentiam: ipſo Pontifice non recuſante; ut expungantur à ſacris Decretis, quæ publicam tranquillitatem concutere poſſe videntur, ut infrà fiet manifeſtum. Sed accingamur ad referenda exempla, quæ diximus.

5. Rudolphus II. Imperator Anno 1586. Legatum Apoſtolicum cohibuit à promulgatione Bullæ Cœnæ Domini, quam ille in Bohemia jam cœperat programmate publico inſinuare, cum perturbatione ſtatus illius Regni. Atque hâc uſus occaſione Cæſar, generatim interdixit, ne ullæ Pontificiæ Bullæ deinceps, niſi ſe conſcio & proban-

a *In Epiſt. ad Evagr.*

te, emmitterentur in lucem, aut executioni mandarentur; quod & perſcribi mandavit ad Epiſcopos Sileſiæ atque Moraviæ, uti litteræ eâ de re editæ fidem faciunt.

6. Quid generatim circa Bullarum receptionem in Hiſpaniis obtineat, duo celeberrimi iſtius gentis Scriptores teſtantur. a Covarruvias, *In his Regnis, multis in caſibus,* inquit, *& negotiis litteræ Apoſtolicæ, ante executionem earum, ad Regia mittuntur Tribunalia, idque fit ex Regio decreto, ut illic examinentur, ne quid fiat & obtineatur falſis precibus, & importunis ſuggeſtionibus à Summo Pontifice adverſus Regni Regumque Hiſpaniarum Privilegia & Apoſtolicas conceſſiones: denique ne litteræ Summi Eccleſiæ Præſulis, contra publicam ſpiritualis Eccleſiaſticæ & temporalis hujus Provinciæ utilitatem, præter ipſius concedentis voluntatem, executioni mandentur. Etenim & alii Chriſtiani* Orbis

a *Pract. qu. c. 35. n. 6. & variar. Reſol. l. 2. cap. 8.*

Orbis Principes, eodem jure utuntur, & hactenus uſi fuere, &c.

Petrus Belluga *in Speculo Principis rubr.* 13. in verbo *reſtat*, de hac re idiomate Patrio ita pronuntiat: *Impetrandoſe Bulas, Letras, tales letras ſe pueden conocer en el fuero ſecular de la retencion ſuya, tomandolas originalmente y teniendolas ſin conſentir uſar dellas, haſta que viſtas por el Conſejo ò audiencias Reales, donde ſe han de embiar, ſe determine ſi ſon en el dicho perjuicio ò no, ò ſi ſe han de retener ò uſar dellas, como conſta de unas leyes de la nueva recopilacion.*

E Gallia ſuppetunt hujus rei teſtimonia, pleno horreo.

7. Olim à Philippo Galliæ Rege, conſultus Odo Burgundiæ Dux, quid de novis quibuſdam Pontificiis mandatis cenſeret, ſententiam ſuam ita aperuit: *Super his igitur Excellentiæ Veſtræ notificamus, quòd non videtur nobis juſtum vel rationabile, nec licitum Domino Papæ vel alii, quòd*

in Regno veſtro Inſtitutionem faciat, niſi de Conſilio veſtro & veſtrorum; quare vos, vel alii veſtri Barones & fideles, ſervitium & iuſtitias hominum ſuorum perdant. Conſulimus etiam vobis, quòd nullo modo patiamini, quòd aliquis in Regno veſtro aliquod novum inſtituat, quod temporibus prædeceſſorum veſtrorum inſtitutum non fuerit, vel ordinatum, vel uſitatum. Datæ ſunt hæ litteræ Anno 1296.

De Bonifacii VIII. novis quibuſdam Decretis potiſſimùm ibi agitur, cujus etiam liber Decretalium ſextus in Gallia numquam admiſſus fuit, ob Regis cum Pontifice diſſidium, ut obſervat Gloſſator [a] Joannes Andreas, quæ tamen nota in editione Romana poſtea omiſſa eſt.

Ludovicus undecimus, die octavâ Januarii Anno 1475. ſanctione novâ cohibuit invaleſcentem id tem-

a *In Capit. generali de electione in* 6.

temporis Bullarum uſum, quibus Regnum ſuum perturbari acceperat, mandans, *Que toutes lettres cloſes, ou patentes, Bulles, ou autres eſcritures ſoyent monſtrées & exhibées, veües & viſitées, pour ſçavoir, ſi elles ſont aucunement contraires, ou peuvent tourner à aucun prejudice à nous, ou aux Privileges, franchiſes, &c.*

Innumera hujus uſus exempla, arreſta, litteras, Decreta, reperire eſt apud pleroſque Galliæ Scriptores. Atque inter cætera, quomodo Bullæ Cœnæ Domini promulgatio inhibita fuerit Anno 1580. condito ſpeciali Senatuſconſulto, ac publicationi intercedente Cognitore Regio, videre eſt apud a Joannem Baptiſtam le Grain. *Sur la Requeſte preſentée & faite par le Procureur General, a eſté ordonné, que commandement & injunction ſera faite à tous les Baillifs & Seneſchaux de ce reſſort, éſquels y a Siege Epiſcopal & Archie-*

a *In decade Hiſt. Ludov. XIII. lib.* 3.

Archiepiſcopal, d'eux enquerir diligemment, ſi les Archeveſques & Eveſques de leurs Bailliages & Seneſchaucées, ou leurs Vicaires, ont receu une Bulle du Pape, ou Vidimus *d'icelle, intitulée* Literæ Proceſſus, *& par qui elle leur a eſté envoyée, pour icelle faire publier, & ſi aucune publication n'a encor eſté faite, pour leur faire expreſſes inhibitions & defences de ne la publier, & retirer deſdits Archeveſques, Eveſques, ou leurs Vicaires, ce qui leur en a eſté envoyé pour eſtre publié, & envoyé le tout huict jours aprés que le preſent arreſt leur aura eſté preſenté: & ou aucune publication auroit eſté faite, enjoinct auſdits Ballifs & Seneſchaux, ou leurs Lieutenans, de donner jour auſdits Archeveſques, Eveſques, ou leurs Vicaires, de l'ordonnance deſquels ladite publication aura eſté faite, pour comparoir, & pour reſpondre à telles demandes, fins & concluſions, que ledit Procureur General poudra prendre contre eux. Et neantmoins ordonne, que le temporel des*

des Archeveſques & Eveſques de ce reſſort, ou la publication aura eſté faite, ſera ſaiſi & mis dans la main du Roy. Ordonne que à ce que deſſus ſera vacqué diligemment par leſdits Ballifs & Seneſchaux, ou leurs Lieutenans. Enioint aux ſubſtituts dudit Procureur General, eſdits Bailliages & Seneſchaucées, de faire executer le preſent arreſt huict jours apres qu'il leur aura eſté preſenté, & en certifier huict jours apres enſuivant, à peine de privation de leurs eſtats: & ſera à ce que deſſus procedé par leſdits Baillifs, Seneſchaux, ou leurs Lieutenans, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques. A fait inhibitions & defences à toutes perſonnes, de quelque eſtat & qualité qu'ils ſoient, de les empeſcher à l'execution du preſent arreſt, ſur peine d'eſtre declarez rebelles au Roy, & criminelles de Leze Majeſté, & ſera le preſent arreſt imprimé, & à l'impreſſion, &c.

Atque noviſſimè Anno 1647. die

die decimo quinto Maij, Suprema Curia Pariſienſis inhibuit cunctis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Academiarum Rectoribus, aliiſque omnibus, *De ne recevoir, faire publier & executer les Decrets, & autres actes de l'Inquiſition de Rome, comme auſſi toutes les autres Bulles, ſans permiſſion du Roy verifiée en la Court, &c.*

Luſitania ab Alexandro III. Pontifice Regni titulo donata, hunc morem tenaciſſimè ſemper coluit, ut Regni Cancellarius cum Secretario, non Bullas tantùm Pontificias, ſed mandata omnia Eccleſiaſtica recognoſceret: neque antè ſinerentur effectum ſortiri, quàm ex ſubſcriptione Secretarii liqueret, nullum præjudicium fieri Regiæ auctoritati: cui juri cùm poſtulante Innocentio VIII. renuntiaſſet Joannes II. Rex Anno 1486. interpoſuerunt ſe Regni Primores, Conſiliarii & Juriſconſulti, negantes licere

Regi ſine Ordinum conſenſu abdicare ſe eo jure, ad quod communem populi utilitatem tranquillitatemque pertineret, & nihil delibaret de debita jure divino Apoſtolicæ Sedi reverentia. Auctor eſt [a] Auguſtinus Manuel Eques Ordinis Chriſti.

De Britanniæ Ducatu ſcribit [b] Argentreus [c] & Ant. Roſſel, edixiſſe *Petrum Secundum Britanniæ Ducem, ſub pœna corporis & confiſcationis bonorum, ne Bullæ quæcumque in publicum Ducatus ſui prodirent antequàm examinatis in ſuo Conſiſtorio ipſe annueret.*

10. De Sabaudia teſtis locuples eſt [d] Ant. Faber, ejuſdem Provinciæ Præſes: *Ab executione*, inquit, *Brevis Apoſtolici quamvis æquiſſimi, ſi inconſulto Senatu facta ſit, appellari tamquam ab abuſu poteſt, ne Principis juriſdictio impunè*

a *In hiſt. Ioan. II. Luſitaniæ Regis lib.* 4.
b *Lib.* 2. *Hiſt. cap.* 14.
c *De Iuriſdict. Pontificia lib.* 1. *c.* 6.
d *Ad Tit. Cod. de appell. ab abuſu defin.* 3. & 4.

punè contempta videatur. Pertinet enim ad Senatus auctoritatem, ut provideat, ne quid ab extraneo ullo Principe fiat, quod vel Principis dignitatem, vel publicam utilitatem poſſit lædere.

De Ditione Florentina *a* Angelus.

11. Quod ampliùs eſt, etiam in Regnis, quæ jure Feudi Sedi Apoſtolicæ ſubiiciuntur, eadem conſuetudo jam pridem obſervata eſt.

12. In primis in Neapolitano Regno, quod obnoxium eſſe conſtat Sedi Apoſtolicę ſubjectione feudali, ſine aſſenſu eorum, qui ſupremæ juriſdictione præſunt, ſeu, uti loquuntur, ſine *Regio exequatur*, nulla Reſcripta aut Romanę Bullę admittuntur. Atque extat exemplum litterarum Ferdinandi Catholici, hujus Regni & Arragoniæ Regis Anni 1508. quo offenſionem ſuam denuntiat Proregi Neapolitano, quòd remiſſiùs egiſſe hâc in re videretur, & hominem, qui mandata Romana, ſpreto Regni more,

more, intulerat, protinus in furcam non egiſſet, quarum litterarum verba integrè hîc referre, non abs re viſum eſt.

Illuſtre y Reverendo Conde, y Caſtellan de Ampoſta, nueſtro muy caro ſobrino, Virey y lugar Teniente General, vimos vueſtras cartas de ſeys del preſente, y la carta clara, y la cifra a que vos os remetiades, en que dezis que nos eſcriviades largamente el caſo del Breve, que el Curſor del Papa preſentò à vos, y à los de nueſtro Conſejo que con vos reſiden: deviera quedar por olvido, porque no vino aca. Pero por lo que eſcriviò Micer Sonch, entendimos todo el dicho caſo, y tambien lo que paſſo ſobre lo de la Cava. De todo lo qual, hemos reçevido grande alteracion, enojo, y ſentimiento, y eſtamos muy maravillados, y mal contentos de vos, viendo de quanta importancia, y perjuizio nueſtro, de nueſtras preeminencias y dignidad Real, era el auto que fizo el Curſor Apoſtolico, majormente

yormente ſiendo auto de fecho, y contra derecho, y no he viſto fazer en nueſtra memoria à ningun Rey, ni Viſo Rey de my Reyno, porque vos no fiziſtes tambien de hecho mandando ahorcar el Curſor que vos la preſentò, que claro eſtà que no ſolamente en eſſe Reyno; ſi el Papa ſabe que en Eſpaña y Francia le han de conſentir fazer ſemejante auto, que eſſe, que lo fera por acrecentar ſu juriſdiction: ellas los buenos Viſo Reyes atajando y remediando de la manera que he dicho, y con un caſtigo que fagan en un ſemejante caſo, nunca mas ſe oſan fazer otros, como antiguamente ſe viò por experiencia. Pero aviendo precedido las deſcommuniones, que ſe dexaron preſentar al Commiſſario Apoſtolico en lo de la cava, claro eſtava que viendo que ſe ſufria lo uno, ſe avia de atrever à lo otro. Nos eſcrivimos ſobre eſte caſo à Geronimo de Vicq nueſtro Embaxador en Corte de Roma, lo que vereis por las copias que van con la preſente, y eſtamos muy determinados. ſi Su Santidad no revoca

luego el Breve , y los autos por virtud del fechos, de le quitar la obediencia de todos los Reynos de la Corona de Caſtilla, y Arragon, y de hazer otras proviſiones convenientes à caſo tan grave, y de tanta importancia. Lo que ay aveis de fazer ſobre ello, es que ſi quando eſta recivieredes, no aveis embiado à Roma los Embaxadores, que en la carta de Miçer Sonch, y en las de los otros dize, que quiriades embiar, que no los embieys en ninguna manera, porque ſeria enflaqueçer y dañar mucho el negocio; y ſi los aveis embiado, que luego à la hora les eſcrivais que ſe buelvan ſin hablar al Papa: y ſi por ventura huvieren à hablar, buelvan à eſſo Reyno ſin hablar mas, y ſin deſpedirſe, ny dezir nada, y vos fazed extrema diligencia por fazer prendre el Curſor que vos preſentò el dicho Breve, ſi eſtuviere en eſſo Reyno, y ſi le pudieredes aver, fazed que renuncie, y ſe aparte con acto de la preſentacion que fizo del dicho Breve, y mandadle luego ahorchar: y ſi no le pudieredes aver, fereis prendre à los que eſtuvieren ay,

fa-

faciendo nueſtra Iuſticia ſobre eſte negocio por los de Aſculi, y tenedlos à muy bien recaudo en alguna cya en Caſtil-novo, de manera que no ſepan donde eſtan, y fazedles renunciar y deſiſtir à qualeſquier actos que ſobre ello ayan fecho, y proceded à punicion y caſtigo de los culpados de Aſculi que entraron con banderas, y mano armada en eſſe nueſtro Reyño, por todo rigor de Iuſticia, ſin afloxar, ny ſoltarles coſa de la pena que por Iuſticia mereciere, y digan y fagan en Roma lo que quiſieren y ellos al Papa, y vos à la capa, y eſto vos mandamos que fagais, y pongais en obra, ſin otra dilacion, ny conſulta, porque cumple mucho, è importa à nueſtro Real ſervicio. Quanto al negocio de la Cava, ya vos aviamos eſcrito que no embargante qualquier coſa que dixieſſe, ò fizieſſe la Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, ſi ella no fazia luego juſticia à los Frayles del Monaſterio de la dicha Cava, la favorecieſſe de vos en nueſtro nombre, y ſin que vos lo mandaremos

 ſizi-

fiziſtes gran yerro en no lo fazer, y porque el Ducque de Fernandina, y ſus hijos, y Conſejeros pongan à la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, en que faga coſas con que eſtorve la execucion de nueſtra Iuſticia, y lo que cumple à nueſtro ſervicio, por eſſo no haviedes de dexar de fazer. Por ende nos vos mandamos, pues la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, no quiere fazer juſticia en el dicho negocio, que vos proveais luego ſobre ello todo lo que fuere juſticia, caſtigando à los que tuvieren culpa, y deſagraviando à los que eſtuvieren agravados, y ſi faziendo eſto la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, viniere à la Vicaria à ſacar los preſos, que por la dicha razon mandaredes prendre, en tal caſo vos mandamos muy eſtrechamente, è ſo pena de la fidelidad que nos deveis, è de nueſtra ira è indignacion que prendais al Ducque de Fernandina y à ſus hijos, y à todos los Conſejeros de la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, y los

pon-

pongais en Caſtil-novo en la foſſa del millo, adonde eſten à muy buen xecando, y que por coſa del mundo no los ſolteis ſin nueſtro eſpecial mandamiento, y ſi la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana quiſiere yr al dicho Caſtil-novo para libracion dellos, con la preſente mandamos à vos, y à nueſtro Alcayde del dicho Caſtil-novo, que no la dexeis entrar en el, aunque haga todos los extremos del mundo, porque figo ni hermana, ni otro ningun deudo nueſtro, no avemos de conſentir que eſtorve la execucion de nueſtra juſticia, y los que en tal ſe puſieren, no han de paſſar ſin caſtigo, y quanto à lo que cerca dello fizo el Commiſſario del Papa, ſi eſtuviere alli, prendedle y tenedle donde no ſepan del, y ſecretamente facedle renunciar y deſiſtir à los autos que ha fecho ſobre las dichas deſcommuniones. Pero ſi fuere poſſible, precedan à eſto las proviſiones de Iuſticia que aveis de facer en el dicho negocio de los de la cava en caſtigo de los culpados, y

 deſa-

deſagravio de los agraviados, como havemos dicho, porque fue caſo feo, y del mal exemplo, y digno de caſtigo, pues vedes nueſtra intencion y determinacion en eſtas coſas, de aqui adelante por coſa del mundo no ſufrays, que nueſtras preeminencias Reales, ſean uſurpadas por nadie, porque ſi el ſupremo Dominio nueſtro no defendeis, no ay que defender, y la defencion, de derecho natural, es permitida à todos; y mas pertenece à los Reyes, porque demas de cumplir à la conſervacion de ſu dignidad y eſtàdo Real, cumple mucho para que tengan ſus Reynos en Paz & Iuſticia, y de buena governacion. Otroſi luego en llegando eſte Correo, proveereis exponer buenas perſonas fieles, y de recado en los paſſos de la entrada de eſte Reyno, que tengan eſpecial cargo de poner mucho recaudo en la guarda de los dichos paſſos, paraque ſi algun Commiſſario, ò curſor, ò otra perſona viniere à eſſe Reyno con Bulas, Breves, ò otros qualeſquier eſcritos Apoſtolicos de agravacion,

cion, ò interdicho, ò de otra qualquier coſa que toque al dicho negotio, directa, ò indirectamente, prendan à las perſonas que los truxeren, y tomen las dichas Bulas, ò Breves y eſcritos, y vos los traygan, de manera que no ſe conſienta que las preſenten, ni publiquen, ni fagan ningun otro acto acerca deſte negocio. Dat. en la Ciudad de Burgos à 22. Mayo Año 1508. Yo el Rey. Y mas abaxo Almaçan Secretario.

Inter Pragmaticas ejuſdem Regni Tit. De cottation. Prag. 6. extat Conſtitutio Philippi II. ſcripta 30. Auguſti 1561. diſertè ſtatuens, Bullas Pontificias Romæ promulgatas viribus carere in Ditione Neapolitana, etſi clauſulam contineant, quòd Romana publicatio ubique ſit valitura. Plura vide apud Camillum Borellum. [a]

Et cùm nihilo ſeciùs Pius V. Anno 1566. mandaſſet Decreta ſua Romæ condita, in Regno iſto recipi,

a *De præſtant. Regis Cath. pag. 544.*

etſi in Senatu admiſſa non eſſent; oppoſuit ſe Philippus II. eo eventu, ut ad hanc uſque diem, ſine Conſiſtorii Regii aſſenſu, ſeu, ut loquuntur, ſine *Regio exequatur*, nullis Pontificum Bullis ſua conſtet auctoritas. Rem geſtam diffuſiùs refert Cabrera, [a] conatus omnes & minas Pontificias concludens hoc epiphonemate, *Pero no quedò Pio temido no obedecido.*

13 Angliæ Regnum, etſi ab antiquo non feudatarium tantùm Romanæ Sedi, ſed & vectigale fuerit, atque in obſequia Pontificum proni plurimi ejus Inſulæ Reges; ab hoc tamen officio recognoſcendi Pontificias Bullas, numquam paſſi ſunt ſe dimoveri.

Guilielmus Primus, dictus *Conqueſtor*, licèt conſilio & ope Romani Pontificis Regno iſto potitus, tamen [b] *pati nolebat quemquam in omni*

a *In Hiſtor. Phil. II. Anno* 1566. *l.* 7. *c.* 12.
b *Anno* 1066. *Eadmerus lib.* 1. *Hiſt. Angl.*

omni Dominatione ſua conſtitutum Romanæ Vrbis Pontificem pro Apoſtolico, niſi ſe jubente, recipere, aut eius litteras, ſi primitùs ſibi oſtenſæ non fuiſſent, ullo pactô ſuſcipere.

[a] In actis publicis ejus Regni diploma invenitur, cuidam Valetono à Rege Richardo II. conceſſum, ad perſcrutanda ſingula navigia, & excutiendos illos, qui Bullas & alia Papalia inſtrumenta deferebant.

Et Eduardo III. regnante, omnes portus ex Regis mandato ad Bullas intercipiendas obſervatos fuiſſe, ac quoſdam ſubinde carceri mancipatos, alios mulctatos gravi ære, Epiſcoporum temporalia in Fiſcum redacta fuiſſe, quòd ſine permiſſu Regis Bullas Pontificias publicaſſent, teſtatur [b] Auctor Actorum in Garnetum.

14 In Regno Siciliæ jus idem obſervari ſcribit Jacobus de Graffiis,

D 5 rela-

a *Acta in Garnetum.*
b *Pag.* 153. 154. 217.

relatus à Salgado de ſupplicatione ad Sanctiſſimum.

De cæteris Italiæ Regionibus [a] Antonius Amato, de aliis alii.

Septemvir Moguntinus, etſi ratione Eccleſiaſticæ dignitatis, quâ fulget, Romano Pontifici ſubjectus, Bullam eamdem Cœnæ Domini in Ditionem ſuam admittere recuſavit, quòd Paci Germanicæ, atque adeò ReligioniCatholicæ ſecundùm temporis illius ſtatum detrimentum inde metueret: quod & à Republica Veneta factum fuiſſe, ex Annalibus ejus ævi confirmatur, quâ in re Hiſpaniæ & Galliæ Reges exemplo eis præiverant, multis de cauſis eâ Conſtitutione finibus ſuis excluſâ.

Et Belgæ quidem, tantùm abeſt, ut fulminibus iſtis, quę Bulla Cœnæ tam confertim vibrat, ſe afflari exiſtiment, aut fulguratione ejus terreantur, ut Concilia Regia nec mentionem illius fieri in judiciis ſuſtineant

a *Variar. Reſol. tom.* 2. *Reſol.* 28.

ſtineant, mulctatis ſubinde cauſidicis, qui allegare Bullam, & auctoritate ejus cauſam ſuam fulcire auſi eſſent.

16 Hunc communem Chriſtiani populi morem, illuſtres ex omni gente Scriptores, tamquam rationi & recto rerum ordini conſentaneum defendunt, non Juriſconſulti tantùm, qui fortè videri poſſent amplificandæ Principum ſuorum auctoritati ſtudere, ſed & magni nominis Theologi, Doctores, Epiſcopi, Religioſi etiam ex ea ipſa familia, quæ Pontificiam auctoritatem, cæteris ſtudioſiùs propugnat, eique tuendæ devota eſt.

In primis Joannes Driedo, a Academiæ Lovanienſis quondam decus, in qua ab Adriano Florentio poſteà Pontifice, Doctoris inſignibus ornatus, ſtrenuus deinde fidei Catholicæ adverſus Lutherum propugnator, ita ſcribit: *Aliud eſſe poteſta-*

a *Lib. 2. de Libert. Chriſt. c. 2.*

poteſtatem ſæcularem abſolutè mandare, ne quis pareat litteris Apoſtolicis, aliud verò mandare, ut ſine ſuo beneplacito & examine nemo pareat hujuſmodi litteris, nec executioni mandet: nam primum non poteſt fieri abſque contemptu Eccleſiaſticæ poteſtatis: ſecundum autem videtur poſſe fieri, ſine præjudicio Eccleſiaſticæ poteſtatis: vel Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. Poteſt enim contingere, quòd Princeps quiſpiam, aut ex privilegio, aut ex commiſſione Papæ hoc faciat, aut ex cauſa rationabili, ſecundùm congruentiam loci & temporis, ad ſic ſtatuendum atque mandandum moveatur, propter abuſus tollendos, ne præficiantur extranei aut inidonei, qui per importunitatem, falſaſque ſuggeſtiones litteras Apoſtolicas impetrarunt; non quòd poteſtas ſæcularis velit ſibi judicium Eccleſiaſticum uſurpare, ſed quòd velit ad ædificationem Reip. ſtatum Eccleſiaſticum promovere.

[a] Malderus Theologiæ Profeſſor,

[a] *In 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 8. circa finem.*

ſor, deinde Antuerpienſium Epiſcopus, ait, *Non videtur etiam improbabile; quod Covarr. Practic. quæſt. cap. 35. accuratè tradidit, ex Papæ conſenſu, præſcriptione, uſu immemoriali, & evidenti ſpiritualis regiminis utilitate, Tribunalia Regia in quibuſdam Regnis ritè ita practicare, ut cognoſcant de injuſtis cenſuris Judicis Eccleſiaſtici; ut ſine ſua permiſſione & conſenſu, nequeant quædam Apoſtolica mandata executioni mandari.*

a Emanuel Rodriguez affirmat, *poſſe juſtis de cauſis litteras Apoſtolicas detineri, ne executioni mandentur, quæ cauſæ arbitrio boni, docti, & pij viri relinquuntur.*

Ita verò *b* Pater Enriquez: *Pontifex longè ab Hiſpania diſtans, aliqua concedit falsâ informatione deceptus, aut importuna vi precum victus, non intendens liberâ voluntate concedere, cùm ignorantia, & quædam coactio impediant voluntarium*

a *Quæſt. Regul. to.* 1. *q.* 6. *art.* 8.
b *Tom.* 3. *tr. de Pont. Clave l.* 2. *c.* 11. §. 3.

tarium; Rex vero curat ſuſpendi executionem litterarum, interim dum Pontificem per ſuum Legatum melius informet, Additque paulò poſt: *Vt autem tutiùs procedant Iudices, habet Rex privilegium Papæ aut tacitum ejus conſenſum, ex conſuetudine immemoriali.*

Latiſſimè verò omnium Vaſquez in tractatu, quem edidit pro Juriſdict. Eccleſiaſt. adversùs Magiſtratus, [a] ſcribit: *Apud Doctores indubitatum eſſe, poſſe Magiſtratus ſæculares litteras Pontificias, antequàm virtute ipſarum ad executionem procedatur, examinare, ac proinde prohibere, ne ad earum executionem quiſpiam procedat, priuſquàm in ipſorum Tribunalibus examinentur.*

His ſimilia tradit Bannes, [b] Victoria, Caietanus, & alii magno numero relati à Franciſco Salgado, [c] & à Petro Gonzales de Sal-

a *Cap. 6. uti illum refert Petrus Gonzales de Salcedo de legib. pol. l. 2 c. 3. num. 54.*

b *In 2. 2. qu. 67. art. 1. dub. 2.*

c *Tract. de ſupplicat. p. 1. cap. 2.*

Salzedo, in tractatu de Lege politica, a quibus accedit ſeries longa Juriſconſultorum, quos addunt.

Si quis verò tam obfirmati animi in concepta ſententia ſua ſit, ut neque Principum Edictis acquieſcat, nec moveatur conſenſione Chriſtianarum gentium, aut gravium Sciptorum auctoritate, non exiſtimo eum Romano Pontifici refragaturum, qui hoc Jus Regum, illuſtri in poſteritatem exemplo, aliquando agnovit.

17. Clemens VIII. ut ſuprà dictum eſt, cùm Henricum IV. Galliæ Regem, poſt multiplices controverſias Anno 1595. ſolemni ritu in Eccleſiæ Catholicæ gremium reciperet (quæ res in theatro orbis Chriſtiani, inter maximè conſpicuas & famigeratas illius ævi fuit) hâc inter cæteras conditione Principem adſtrinxit, ut Conciliũ Oecumenicum Tridentinum publicari & obſer-

a *Lib. 2. cap. 3.*

obſervari in Regno ſuo procuraret: verùm apponi paſſus eſt hoc temperamentum, ut à publicandi neceſſitate exempta eſſent ea, quæ tranquillitatem Regni ejus turbare poſſent. Verba Diplomatis inter Epiſtolas Cardinalis Perronii referuntur: *Efficiat ut Concilium Tridentinum publicetur & obſervetur in omnibus, exceptis tamen, (ad veſtram ſupplicationem, & inſtantiſsimam petitionem) ſi quæ fortè adeſſent, quæ reverà ſine tranquillitatis perturbatione executioni demandari non poſsint.* Addit verò Cardinalis, non niſi poſt graves conteſtationes cum Curialibus Romanis, hanc exceptionem obtentam fuiſſe: *Pour faire recevoir cette exception il a fallu ſuer ſang & eau.*

Ecce permittit Regi Pontifex, ut ſi quæ Concilii Decreta cenſuerit tranquillitati publicæ adverſatura, ab eorum publicatione ſuperſedere poſſit, quod fieri nequit, niſi ejus rei examen & judi-

cium

cium, an adverſatura ſint, illi concedas.

Quod ſi circa Concilii Generalis Decreta admiſſum fuit, & pro æquo habitum; nemo non videt, multò id æquius eſſe circa Reſcripta & mandata, quæ ex Romana Curia emanant, quæ ſanè non pari ſemper circumſpectione conduntur, & ſubreptionibus magis obnoxia ſunt, ut nimirum & hæc Principes eatenus examinare poſſint, ut videant an nihil hujuſmodi contineatur, quod Reipublicæ tranquillitati adverſetur.

18. Ad quam auctoritatem Principibus vindicandam, nihil opus eſt aut præſcriptione immemoriali, aut Privilegiis vel Concordatis cum Sancta Sede initis; cùm hoc jus, unà cum Regno ipſo natum ſit, & poteſtati Regiæ neceſſariò & indivulsè connexum.

Nemo enim negaturus eſt illius muneris à Deo conſtituti primas

par-

partes eſſe, proſpicere, ne Reſpublica, ejuſque tranquillitas detrimentum capiat. Ipſis ſacris monumentis docemur, *a Principibus datam eſſe à Domino poteſtatem, & virtutem ab Altiſsimo, ut quietam & tranquillam vitam agamus.* Quoties igitur periculum tranquillitati communi imminere poteſt, eorum eſt ſeſe interponere, & incommodis prævertere: & habet ea res ſpeciem quamdam neceſſariæ defenſionis, quæ adversùs omnes, & in ea omnia exerceri poteſt, à quibus hoc periculum probabili præſumptione metui poteſt. Vt proinde exempta non ſint ea, quæ ab Eccleſiaſtica poteſtate proficiſcuntur, ſi civilem quietem interruptura videantur: præcepta, ſcilicet, moralia & poſitiva, quibus fidelium cœtus abſque animarum pernicie carere poteſt. Vbi enim de rebus ad hominum ſalutem prorſus neceſſariis agitur, nulla incom-

a *Sapient.* 6. 1. *Ad Timoth. c.* 2.

incommoda humana, nullæ Reipublicæ perturbationes metui debent. Sed quod dixi, paulò altiùs repetendum eſt.

Non eſt Regiæ poteſtatis inane nomen, nec inſignibus Majeſtatis ideò decoratur Princeps, ut otioſè præſideat humano generi. *Non fruſtrà gladium portat*, inquit Apoſtolus, *a Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei, qui malè agit*: & ut Doctores loquuntur, intelligitur regimen à Deo conceſſum Principibus, non ſimpliciter, ſed cum qualitate, & attributo ei naturaliter inhærente, & inſeparabili, quod conſiſtit in protectione ſubditorum, propulſatione injuriarum, tuitione communis tranquillitatis; quod officium non ad civilia tantùm negotia & perſonas ſeſe extendit, ſed omnis ordinis & res, & homines reſpicit. Inde receptum in univerſo Chriſtiano orbe, ut adverſus violentiam auxi-

a *Ad Rom. cap.* 13.

auxilium ſubditis ſuis præbeant Reges, non tantùm in cauſis civilibus & adverſus ſæculares, verùm etiam contra Eccleſiaſticos, & in cauſis ſpiritualibus. De quâ Regum in omni genere cauſarum protectione magnum volumen conſcripſit *Franciſcus Salgado*, & hunc communem uſum multis tuetur *Covarruvias*, a & innumeri ab his adducti. Nimirum defenſio, uti jure naturæ cuivis permiſſa, ita Principibus & Magiſtratibus inſtar obligationis impoſita eſt, ut omnibus laborantibus eam impertiant: eoque pertinet illud Jeremiæ, b *Eruite vi oppreſſum de manu calumniantis, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, & ſuccendatur.* Ad quem locum D. Hieron. relatus in Can. Regum, c *Regum officium eſt proprium, facere judicium atque juſtitiam, & liberare de manu*

a *Pract.quæſt.cap.35.*
b *Cap 2.*
c *Can.Reg.23.q.5.*

manu calumniatorum vi oppreſſos. Atque eodem pertinet hoc Eccleſiaſtici 4. *Libera eum, qui injuriam patitur de manu ſuperbi.* Et iſtud Iſaiæ 1. *Subvenite oppreſſo.*

Conſtat verò etiam in ipſis Conciliis Generalibus, ad ſedandas turbas & compeſcendas injurias atque violentias inter Epiſcopos recurſum fuiſſe ad Chriſtianos Imperatores, & auxilium ab eis poſtulatum. In Concilio Chalcedonenſi Epiſcopus Dorilæus Libellũ Imperatori Martiano obtulit, in hæc verba: [a] *Propoſitum eſt Clementiæ Veſtræ, univerſis quidem ſibi ſubditis providere, & manum porrigere omnibus injuſtè oppreſſis, præcipuè tamen fungentibus Sacerdotio, in hoc Divinitati placentes, à qua vobis imperare & dominari ſub hoc ſole donatum eſt. Quoniam & multa & dira, & contra omnem conſequentiam fidei quæ in Chriſtum eſt, & nos ſumus perpeſſi à Reverendiſſimo Dioſcoro Epiſcopo*

a *Act.* 1. *Concil. Chal.*

copo Alexandriæ, adimus Veſtram pietatem, ſupplicantes juſtitiam promereri. Quibus & ſuas deinde querimonias, communi nomine cùm junxiſſet Synodus, & ipſe accuſatus Epiſcopus audiri poſtularet; ad Judices Imperiales controverſia tota remiſſa eſt, qui & alia complura ad cuſtodiendam in Synodo pacem ordinarunt, uti ex *Actione* 2. 4. 5. & 7. liquet.

Actione deinde 13. Epiſcopus Nicomediæ ſimilem Libellum Imperatori obtulit, adversùs Archiepiſcopi Nicæni violentias: *Proſternimus nos Majeſtatis Veſtræ veſtigiis, ut jubeatis arceri injuſtitiam, quæ adversùs nos eſt præſcripta à Reverendiſſimo Epiſcopo Nicæno, qui per cupiditatem opprimere nos, & turbare cœpit.* Qui rurſus Libellus, à Conſiliariis Imperatoris, ſuſceptus & examinatus fuit.

Si licitum eſt Principibus, auctoritatem ſuam inter Eccleſiaſticos interponere, ad privatorum reprimendas violentias, eò quòd tutela

pacis

pacis eis incumbat: multò magis id conceſſum intelligi debet ad avertenda ea, quæ ipſam Reipub. tranquillitatem immediatè lædere poſſunt, in quibus ſita eſt vis quędam publica, ipſum Reip. corpus, compagem ac quietem concuſſura, niſi Principum cura proſpiciat. In hoc autem numero ſunt, quæ inveteratos uſus aut privilegia Regionis lædunt, quę ſcandalis & diſſidiis comitata ſolent eſſe, unde labes deinde Regnis non rarò venit.

Nolumus in dubium revocare exemptionem Clericorum à juriſdictione ordinaria Magiſtratuum, & privilegia, quibus eorum cauſæ Eccleſiaſticis Judicibus attributę ſunt: ſed numquam uſque eò valuit hæc fori præſcriptio, ut in his, quæ pertinent ad pacem & tranquillitatem publicam, quiſquam auctoritatem Principum declinaret, cui hoc à Deo commiſſum munus, interverſum aut imminutum exiſtimari

non

a Cognoſcant Principes ſæculi, Deo debere ſe reddere rationem propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt. Nam ſive augeatur pax & diſciplina Eccleſiæ per fideles Principes, ſive ſolvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.

Nemo non videt, quantum recedant à priſcis Eccleſiæ moribus, qui res novas, non in cœtu univerſæ Eccleſiæ, ſed in Romano aliquo Conſiſtorio conceptas, nullo Principe conſcio, ſolâ promulgatione in Acie Campi Floræ, omnes Chriſtianos adſtringere hoc ipſo volunt, eoſque pœnis urgere ad parendum; & ringuntur, ſi Principes Catholici, ut quieti publicæ conſulant, ad notitiam ſuam deferri velint Edictum Romanum, priuſquam emanet in vulgus, & inuſitatis clauſulis & pœnis populum turbet.

F 27. Ap-

a *Can. Principes 23. §. cognoſcant. quæſtione 5.*

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON

27. Apparet etiam illegitimam eſſe ratiocinationem, quâ colligunt, non poſſe Principes ſe interponere circa promulgationem aút executionem eorum Decretorum, de quibus jus nullum habent judicandi. Illud enim externum, quod conſiſtit in imperando, cogendo, promulgando, pacem cuſtodiendo, numquam exiſtimatum eſt à Principum officio alienum eſſe. Id Juſtinianus *Divinarum legum cuſtodiam* appellat, quam apparet, etiam circa Religionem, ab eo fuiſſe non inutiliter exercitam, quidquid lividi quidam obſtrepant. In Cod. Tit. exſtat de fide Catholica, ubi lex prima: [a] *Cunctos populos*, inquit, *quos Clementiæ noſtræ regit Imperium, in tali volumus Religione verſari, &c. Serviant*, ait [b] Auguſtinus *Reges terræ Chriſto, etiam leges ferendo pro Chriſto.*

a *Imperatorum Gratiani, Valentiniani & Theodoſii.*

b *Epiſt.* 48. *ad Vincent.*

ſto. Et alibi. [a] *Si iuſſiones Regum non pertinent ad prædicandam Religionem, & ſacrilegia prohibenda, quare ad Edictum Regis talia iubentis, etiam ipſi vos* (ſcilicet Donatiſtæ) *ſignatis?* Non tantùm utile, ſed neceſſarium eſſe Eccleſiæ, hoc Regum officium circa res Religionis, ſcribit ad Theodoſium Leo Papa,[b] verbis, quæ jam relata ſunt, *Res humanas aliter tutas eſſe non poſſe, niſi quæ ad Divinam confeſſionem pertinent, & Regia & Sacerdotalis defendat auctoritas.* Nomen *cuſtodum* & *defenſorum fidei*, piis Imperatoribus, has ob cauſas, olim à Sede Apoſtolica tributum legibus.

[c] Diſtinctionem iſtam, inter executionem ſacrorum Decretorum, & Judicii, Cenſuræque interpoſitionem expreſſit diſertè Facundus Hermianenſis, [d] Juſtiniani ævo

a *Epiſt.* 166.
b *Epiſt.* 33.
c *Epiſt.* 77.
d *Lib.* 12. *cap.* 3.

in Africa Epiſcopus, commemorans exemplum Martiani Imperatoris: *Sciens igitur*, inquit, *modeſtiſſimus Princeps, Oziæ Regi non impunè ceſſiſſe, quia ſacrificare præſumpſit, quod licitum ſingulo cuique, etiam ſecundi ordinis Sacerdoti, multò magis ſibi impunè cedere non poſſe cognovit, vel quæ iam de fide Chriſtiana ritè fuerant conſtituta diſcutere, quod nullatenus licet; vel novos conſtituere Canones, quod non niſi multis, & in univerſum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet. Ob hoc igitur vir temperans, & ſuo contentus officio, Eccleſiaſticorum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.*

Uti igitur ſibi numquam arrogarunt Catholici Principes, *quæ de fide Chriſtiana ritè conſtituta ſunt, diſcutere*: ita æquum non eſt, ut turbentur in *officio ſuo*, quod in *executione Canonum* conſiſtit. Olim, ut vidimus, *interfuerunt* Sacrorum Dogma-

tum diſcuſſionibus, *conſenſerunt*, *Decretis ſubſcripſerunt, confirmarunt, promulgarunt.*

Gratulabatur quondam ſibi Eccleſia: [a] *Si, quod non prævalent Sacerdotes efficere per doctrinæ ſermonem, hoc ſæculi poteſtas imperaret per diſciplinæ terrorem.*

Nunc, ſi Principes Edictis ſuis adjuvent Decreta Romana, importuna videtur benevolentia eſſe, & nihil diſtare à ſimultate. Encomiis celebrabat olim Eccleſia Imperatores, qui ſubſcriberent, promulgarent, exequerentur Synodalia Placita; jam in fermento eſt natio Curialium, ſi vel inſpicere eorum Bullas auſint Principum miniſtri, & priuſquàm publicentur, ſcripto teſtari, nihil eſſe admixtum, quod Rempublicam lædere poſſit, in quo *Placiti* omnis uſus conſiſtit.

28. Si quis hæc omnia, quę conge-

a *Can. Principes 23. quæſt. 5.*

ſta ſunt argumenta, uno ſpiritu ſe difflare poſſe exiſtimet, opponendo mori Belgico ſtylum *Romanæ Curiæ*, quaſi omnes ad ejus normam ſe debeant componere; illi non inconcinnè reſponderi poterit, quod Divus Ambroſius,[a] ad Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem propugnandam, diverſam à Romano ritu, attulit: *In omnibus cupio ſequi Eccleſiam Romanam, ſed & nos homines ſenſum habemus, ideò quod alibi rectiùs ſervatur, & nos rectè cuſtodimus.*

a *Lib.*3 *de Sacram. cap* 1.

R E L A T I O

Geſtorum, circa Concilii Tridentini in Belgio Promulgationem & Receptionem.

SUMMARIA.

1. *Concilii Tridentini dilata publicatio, & adhibitum temperamentum efficacioris receptionis ejus causâ.*
2. *Ex publicatione Tridentina aut Romana, nemo cenſuit Belgas obligari Canonibus* Concilii *Tridentini.*

3. *In-*

3. *Iudicium Archiepiſcopi Cameracenſis de Concilii publicatione.*
4. *Quid cenſuerint eâ de re Concilia Regia in Belgio, conſulta à Gubernatrice Margareta.*
5. *Quod temperamentum adhibitum in Concilii publicatione.*
6. *Error Famiani Stradæ circa hanc rem.*
7. *Referuntur capita Concilii Tridentini, quæ Conſiliarii Regii cenſuerunt in Belgio non admittenda.*
8. *Hæc eſſe illa ipſa, quæ, non obſtante generali promulgatione, Gubernatrix Belgii ex juſſu Regis voluit illæſa & intacta manere.*

1. QUæ ſuprà de Concilii Tridentini per Belgium promulgatione, obiter & ex occaſione dicta ſunt, viſum eſt operæ pretium pleniùs & ſingulatim hîc referre, ut hoc, in re tam ſolemni & momentoſa exemplum, in cæteris pro præjudicio valeat. Nemo exiſtimare poteſt, Regem Catholicum aliquid inſolens uſurpare voluiſſe, ad procraſtinandam admiſſionem illius Synodi, quam ipſe potiſſimùm promoverat, & ſtabiliendis rebus

ſuis in Belgio opportunam ſciebat; aut detrahere ſtuduiſſe auctoritati ſacræ Decretorum, quæ tam neceſſaria erat corrigendis erroribus, & inſtaurandæ morum diſciplinę tunc corruptæ; ſed mora, & temperamentum quod adhibitum eſt, & interpoſitæ exceptiones quorumdam capitum, moribus & Privilegiis Regionis ita poſtulantibus, eò pertinuerunt, ut tantò efficacior eſſet Synodi receptio, quæ naturæ cujuſque Provincię eſſet accommodata.[a] *Pour tant mieux l'effectuer, & le mettre en deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.*

Abſoluto Tridenti Concilio, Pius IV. Pontifex, Acta & Decreta omnia confirmavit ſolemni Conſtitutione Romæ editâ, & publicatâ ſeptimo Kalen. Februarii 1563. ſed nemo

[a] *Verba ſunt Epiſt. Margaretæ Belgij Gubernatricis, ſcripta ad Concilia Regia Belgii.*

nemo cenſuit Belgis obligationem inde impoſitam Synodalium Decretorum. Subſecuta eſt altera ejuſdem Papæ Conſtitutio, quæ incipit, *Sicut ad Sacrorum*; declarans, ubique terrarum cœpiſſe obligare Concilium à Kalen. Maij Anni 1564. etſi ſingulari per Provincias promulgatione non eſſet inſinuatum.

2. Sed non eò magis teneri ſe harum Ditionum incolæ exiſtimarunt, nullo id vel in dubium vocante, uti ex ſubſecutis deliberationibus, ſuper Concilii admiſſione, ſatis liquet. Nam conſulti deinde Epiſcopi, Capitula Eccleſiarum, & Concilia Regia, tantùm abeſt, ut jam tunc obligatione aliquâ ſe teneri profiterentur, ex his, quæ Romæ aut Tridenti eſſent acta, ut multas difficultates, etiam ex particulari promulgatione, quæ eis proponebatur, metuerent, eaſque non niſi auctoritate Regiâ ſuperari poſſe cenſerent.

3. Ad Cameracenſem Archiepiſco-

pum, cùm ſcripſiſſet Belgii Gubernatrix Margareta, principio Anni 1564. expenderet Concilii Decreta, & de modo exequendi ſententiam ſuam exponeret : *De regarder comment en ſon Dioceſe, ſelon les Droits, Privileges & couſtumes d'illec, les Decrets dudit Concile ſe poudroient effectuer, & mettre à execution, & de ſur ce eſcrire ſon advis* : Reſpondit 23. Julii ejuſdem Anni, re (ut affirmat) communicatâ cum Capitulo Metropolitanæ Eccleſiæ, & adhibitis in conſilium Theologiæ & Canonum peritis, celebrationem Synodi provincialis ſuper receptione Concilii, & publicationem Decretorum per ſingulas Eccleſiarum Parochias, eſſe quidem modos juri conſentaneos, & ante hac in re ſimili uſitatos; ſed magnis difficultatibus fore implicitos, niſi Regiâ auctoritate Decreta Concilii priùs probentur & admittantur. *Mais combien que tous les Decrets & Ordonnances*

dudit

dudit Concile General, ſoient pieux, ſaints & neceſſaires du tout, pour la reſtauration & conſervation de noſtre ſainte Foy Catholique, & que les moyens ſuſdits pour le mettre en execution, ſoient juridiques, & fondées en droit & raiſon; ſi ſemble il toutefois, qu'icelle ne ſerat pas ſans grande difficulté, ſi ce n'eſt que Sa Majeſté Catholique par ſa naturelle bonté, devotion & zele ſingulier en la Religion, teſmoigne & declare, qu'elle reçoit tous les Decrets dudit Concile, & veut qu'ils ſoient obſervez par tous ſes ſujets, admoneſtant & requerant ſerieuſement tous les Archeveſques, de à la premiere commodité convoquer le Synode Provincial, & les Eveſques & autres qui doivent eſtre, d'y comparoir & accepter tous les Decrets & Ordonnances dudit Concile, tant de la doctrine, que de la reformation, & qu'ils promettent de les obſerver, & faire obſerver par ceux de leur charge, car parce que Sa Majeſté ayant une fois declaré ſon intention, perſonne ne s'oſerat avancer d'y contredire.

Exploravit deinde Gubernatrix judicium Conciliorum Regiorum cujuſque Provinciæ, ſuper Decretis Tridentinis, uti facere juſſa erat à Rege, & accepto à ſingulis reſponſo, intellexit, quid ab inveteratis moribus, & Privilegiis cujuſque diſcreparet, quid Juribus Regiis & uſitatæ Laïcorum juriſdictioni adverſaretur, atque ea omnia poſtmodum Decreta generali publicatione illæſa manere voluit, cautione iſtâ diſertè appoſitâ mandatis, quibus publicationem per Diœceſes Epiſcopis præſcripſit, & Magiſtratibus urbium, ut auxilium eis præſtarent, injunxit.

4. Seriem rei geſtæ, optimum erit ipſis verbis litterarum, reſcriptorum atque actorum referre, ne quippiam pro negotii opportunitate exaggeratum videatur; ſufficiet verò, ne prolixitas tædio ſit, aperire, ut res proceſſerit in prima Belgii Provincia Brabantia, cùm in cæteris & idem

exitus fuerit,& litterę Gubernatricis ad Epiſcopos,Concilia,&Magiſtratus, iiſdem verbis perſcriptæ ſint.

Igitur die octavâ Junii,milleſimi quingenteſimi ſexageſimi quarti, ad Brabantię Senatum ſcripſit Margareta Gubernatrix, ex præſcripto Regio, in hæc verba: *Tres-chers & bien aimez. Le Roy Monſeigneur nous a ces jours eſcrit, comme noſtre Saint Pere le Pape avoit envoyé à Sa Majeſté par le Nonce reſident devers icelle les Decrets & Conſtitutions du Concile General dernierement celebré à Trente, & que ja Sa Maieſté avoit donné ordre en ſes Royaumes d'Eſpagne, d'examiner iceux Decrets, pour aprés y prendre reſolution,& l'effectuer, comme il ſe trouvera convenir au ſervice de Dieu, & au repos publicque, m'enchargeant auſſi Sa Maieſté, de ſemblablement les faire examiner par deça, & apres l'advertir de ce que l'on trouvera dependre de ſon office, pour l'obſervance d'iceux Decrets pardeça, meſmes és points qui touchent la reformation.*

mation. Et comme en ce, & toutes autres choſes nous deſirons ſatisfaire, au bon plaiſir & ordonnance de Sa Majeſté, meſmes en choſe tant ſainte, juſte & raiſonnable; Nous vous envoyons avec cette, un exemplaire imprimé des Decrets dudit Concile, vous requerant, & de par Sa Majeſté ordonnant, d'incontinent & ſans dilay, le tout voir & viſiter, avec tels que bon vous ſemblera, & delaiſſant les points & articles qui concernent la doctrine, qui ne doivent eſtre mis en ulterieure diſcuſſion ou diſpute, vous regarderez comment, & par quels moyens, l'on pourra mettre iceux points, quant à la reformation, en obſervance, pour en pouvoir tirer le fruict, qu'il convient, ayant regard aux hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, de ceux de l'Egliſe, auſſi des Droits, Privileges & couſtumes de voſtre Province, faiſant tellement diligenter cette negotiation, que au plus tard endeans le jour de S. Iacques prochainement venant; ou pluſtoſt, s'il eſt poſſible, vous nous eſcriverez ſur le tout voſtre advis bien arraiſonné,

pour

pour apres eſtre par nous examinez, en pouvoir advertir Sa Majeſté, afin d'en prendre la reſolution qu'elle trouvera appartenir.

Paulò pòſt, Brabantiæ Concilium rem delegandam cenſuit Conſiliariis duobus & Fiſci Regii Patrono, *Pour voir & viſiter les Droits & Conſtitutions du Saint Concile de Trente, pour regarder comment, & par quels moyens, l'on pourra mettre leſdits Decrets & Conſtitutions, quant à la reformation, en obſervance & execution, ayant regard aux hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, & ceux de l'Egliſe, auſſi des Droits & couſtumes de ce Pays de Brabant, & pour ce mieux effectuer, pourront communiquer avec tels perſonnages, tant d'Egliſe que autres, que leur ſemblera convenir, & mettre leur beſoigné par eſcrit, pour en faire de tout rapport, devers ladite Cour, pour apres en adviſer à Son Alteze.*

Septimâ deinde die Septembris, ejuſdem Anni 1564. prolixâ Epiſtolâ Conſiliarii ſententiam ſuam ad Gu-

Gubernatricem retulerunt, his verbis : *Ayants, Madame, veu & viſité tout au long leſdites Conſtitutions & Decrets, & les biens, & meurement meſuré & peſé, nous trouvons leſdites Conſtitutions, quant à la doctrine, tres-ſaintes & conformes à la Sainte Eſcriture, & tradition des Peres; & quant aux Decrets de reformation, il ſemble que l'intention des Saints Peres, qui ont eſté à la conjuncture & aſſemblée du dernier Concile General à Trente, a eſté ſincere & bonne, & qu'ils ont eu principalement reſpect & l'œil à l'Vniverſel & Generalité, comme auſſi leſdits Decrets ſont generaux, ſans avoir eſgard particulier aux Regales, hauteurs, & authoritez des Roys & Princes en leurs Pays, & aux notoirs Privileges & anciennes couſtumes des Provinces, tellement qu'ayant lieu, & obſervant par tout & indifferement ſelon le texte dudit Concile, & ſignament endroit des Decrets de la reformation, il ſemble que Sadite Majeſté ſeroit grandement prejudiqué en ſes Droits,*

Droits, juriſdictions, hauteurs, authoritez & Regales, & auſſi ſes Vaſſaux, Patrons Lays, & tous autres ſujets, tant pour les Privileges generaux, & anciennes loüables couſtumes jurez par Sadite Majeſté, que autrement, ce que ne pouvons croire qu'il ait eſté l'intention deſdits Saints Peres. Leſquelles choſes, Madame, comme grandement importantes, & de poids, il ſemble que doivent tomber en conſideration & reſpect, meſmes ayans les Princes leurs Conſaux & miniſtres ſi Catholiques, & de ſi long temps, par ſucceſſion & experience cogneu & gardé ce qui convient en un Pays libre & politicq, à l'entretenement & conſervation d'iceluy, où maintenant & d'un coup le tout ſeroit renversé & aboly.

Et partant, Madame, quant à l'obſervation & execution deſdites Conſtitutions & Decrets, il nous ſemble, que l'on pourroit & devroit tenir l'ancien pied de faire, & de convoquer les Synodes Provinciaux & Diœceſains, pour illec publier ledit Concile General, & de le faire obſer-

obſerver, s'il n'y euſt choſe fort pregnante au contraire, ce que ceux deſdits Conciles Provinciaux & Synodaux, pourroient incontinent remonſtrer à noſtredit Saint Pere le Pape, & à Sadite Majeſté.

Ce neantmoins, s'il plaiſt à Sadite Majeſté, ou à Voſtre Alteze, de recevoir dés maintenant ledit Concile par forme de declaration, ou que ladite Publication ſe faſſe, il ſemble que l'on le devroit faire ſans prejudice toutefois des droits, juriſdictions, hauteurs, authoritez, preeminences, & regales de ſadite Majeſté, ſes vaſſaux & ſujets, & auſſi ſans prejudice des Privileges, anciennes & loüables couſtumes, de ſes Pays ſolemnellement iurez par Sadite Maieſté.

En quel endroit auſſi, il ſemble que Sadite Maieſté ne pourroit offenſer Sa Sainteté ou le S. Siege Apoſtolique, puis que cela ne concerne aucunement les ſaintes conſtitutions, ou doctrine de noſtre Foy, ou Religion, ains ſeulement les droits & hauteurs des Princes, de leurs Vaſſaux, Privileges & anciennes couſtumes des Pro-

Provinces & Pays, iurez par Sadite Majeſté, & de ſes Tres-Illuſtres Tres-Catholiques Predeceſſeurs, leſquels ſont auſſi demeurez en leur entier, au temps des autres & præcedents Conciles Generaux, & d'autant plus qu'il y a pluſieurs Placcarts & Ordonnances contre les ſuſdits ſectaires, beaucoup plus rigoureuſes, pour extirper leſdites hereſies & ſectes, que les Conſtitutions dudit Concile, & en uſant autrement, il pourroit engendrer confuſion des iuriſdictions, diſſenſions, pluralité de procés, doleances, plaintes, obſtacles, empeſchemens, & autres inconveniens, par où Dieu ne ſeroit ſervi, ny Sa Sainteté, ou Sa Majeſté, ny la choſe Chreſtienne & publique, & point correſpondre à la ſainte intention des Peres, & fruit, que l'on attend dudit Saint Concile.

Et afin que Sadite Majeſté & Voſtre Alteze, puiſſent entendre plus particulierement ledit prejudice, nous l'avons mis par note en pluſieurs endroits deſdits Decrets & Chapitres, pour en uſer ſelon que Sadite Majeſté & V. Alteze trouveront convenir.

Le

Le tout, Madame par forme d'avertiſſement, ſoubz reverence, correction, & pourveüe diſcretion d'icelle, & ſelon le bon zele qu'avons au ſervice Divin, de Sadite Majeſté, avancement & progrés de noſtre Sainte Foy & Religion, tranquillité & repos du Pays & ſujets, & ſelon l'acquit de noſtre ſerment.

5. Hæc cùm ſcripta eſſent, ut dixi, die ſeptimâ Septembris 1546. intervallum aliquod temporis interponendum fuit, ut omnia ad Regem Gubernatrix referret, cujus cognitâ deinde voluntate, finem deliberationibus impoſuit, & publicationem ſimpliciter quidem fieri præcepit, nullis Concilij capitibus, in ipſo Edicto Publicationis, nominatim exceptis; ſed adjecit mandatis ſuis, mentem Regis neutiquam eſſe, promulgatione iſtâ, licet illimitatâ, derogare vetuſtis moribus vel Privilegijs ſuis, aut ſuorum.

Epiſtola ad Cameracenſem Præſulem 11. Julii 1565. data eſt, his ver-

verbis : *Nous vous avons, par charge expreſſe de Sa Majeſté bien voulu eſcrire la preſente, pour vous requerir, & de par Sa Majeſté enjoindre bien expreſſement, d'incontinent publier & faire publier ledit Saint Concile de Trente, en & par toutes les Egliſes, diſtrits, lieux & endroits, où beſoing ſera, de voſtre Dioceſe, pour autant que touche les Pays de pardeça, & iceluy faire garder, accomplir & executer avec le ſoin, zele, & diligence, comme une choſe tant importante pour le ſervice de Dieu, & bien de l'Egliſe le requiert, en quoy vous ſera de la part de Sa Majeſté donné,& vous ferons donner, toute faveur & aßiſtance.*

Et pource qu'entre autres articles dudit S.Concile, il y en à auſſi aucuns, concernans les Regales, Droits, hauteurs & preeminences de Sadite Majeſté, ſes Vaſſaux, Eſtats & ſujets, leſquels pour le bien & repos des Pays, & pour non reculer ou retarder le fait de la Sainte Religion, & éviter tout debat, contradiction & oppoſition, ne conviendroit changer

ou innover, Sadite Majeſté entend, que en ce regard l'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté fait, ſans, comme dit eſt, rien y changer ou innover, & ſpecialement en l'endroit de la juriſdiction laycale juſques à ores uſitée, enſemble du droit de patronage lay, avec indult & droit de nomination & connoiſſance de cauſe en matiere poſſeſſoire des benefices, auſſi des diſmes poſſedées, ou pretenduës des gens ſeculiers, y joint la ſuperintendence & adminiſtration iuſques à ores uſitée par Loix, Magiſtrats, & autres gens lays ſur Hoſpitaux & autres fondations pienſes, à tous leſquels Droits & autres ſemblables, que par cy aprés vous ſeront, ſi beſoin eſt, touchez plus particulierement, Sadite Majeſté n'entend eſtre derogé par ledit S. Concile, ny que l'on doive changer aucune choſe, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tant mieux l'effectuer, & le mettre à deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée. Paulò pòſt, Magiſtratus

ſtratus urbium admonuit Gubernatrix, de ope ferenda Epiſcopis, in Decretorum Synodalium executione, litteris datis 24. Julii 1565. repetitâ rurſus ſtudiosè, & eiſdem verbis cautione, de illæſis conſervandis prærogativis Regis, ac Privilegiis ſubditorum.

6. Hæc non conſentiunt Hiſtoriæ Famiani Stradæ, ad Annum 1564. qui Senatorum ſententias, de excipiendis capitibus nonnullis Concilii Tridentini, Regi improbatas fuiſſe narrat, eâque in re *Senatores tanto liberiùs contentiuſque declamaſſe*, ait, *quanto gratiorem Regi fore credebant eam confidentiam, quæ libertatis ſpecie Principis commodis inſerviret, ſimul à culpa Principem abſolveret.* Quàm non improbaverit Senatorum judicium, oſtendit illa ad eorum ſuggeſtionem formata exceptio, non quidem appoſita ipſi publicationi Concilii, quod nihil erat neceſſe, ſed inſinuata his, quibus executio & obſervatio

acquieſcebant Principum & Imperatorum mandatis, quæ pro communi pace edebantur. Non erubeſcit ſcribere D. Gregorius: *a Vtrobique quæ debui exſolvi, qui & Imperatori obedientiam præbui, & quod ſenſi minimè tacui.* Gelaſius Papa *b* Imperatorem his verbis affatur: *Legibus tuis ipſi quoque pareant Religionis Antiſtites.* Divus Athanaſius ad Conſtantium Imperatorem, etſi nec Orthodoxum, nec æqua præſcribentem, ait: *Nequaquam reſtiti mandatis tuæ pietatis, neque Alexandriam ingredi conabor, quamdiu id per pietatem tuam non licebit.* Quibus accedat Imperatoris Zenonis exemplum, qui ne tumultus fieret in Eccleſia Antiochena, ſi ſecundùm præſcripta ſacrorum Canonum electio Epiſcopi in publico conventu peragereur, extra ordinem juſſit, ut Conſtantinopolitanus

a *Lib.* 2. *epiſt.* 62.
b *Epiſt.* 10.

Patriarcha Epiſcopum Antiochenum eligeret & conſecraret. Quod etſi in re Eccleſiaſtica; contra Canones uſurpatum à ſæculari Principe; quia ad cuſtodiendam tranquillitatem publicam pertinebat, probavit Simplicius Papa [a] ad Imperatorem ſcribens: *Vnde quæ à vobis amore quietis ſanctè & religiosè ſunt ordinata, reprobare non poſſumus.*

Ab his veterum ſcriptis & exemplis non recedunt recentiorum etiam Theologorum Commentarii. *Reſpublica*, inquit Victoria, [b] *eſt perfecta, ſibi ſufficiens, ergo poteſt ſe defendere ab injuria cujuſcumque propriâ auctoritate.* Et mox: *Poſſunt Principes ſervare proprias Reſpublicas, non ſolùm per modum defenſionis, ſed etiam auctoritativè.*

Apertiùs & liberiùs Joannes Pariſienſis, ejuſdem Dominicani Ordinis Doctor. *Licitum eſt*, inquit, *Prin-*

a *Epiſt.* 13
b *In relect. de poteſt. Eccleſiaſt. ſect.* 7.

a Principi abuſum gladii ſpiritualis repellere eo modo quo poteſt, etiam per gladium materialem, præcipuè ubi uſus gladii ſpiritualis vergit in malum Reipublicæ, cujus cura Regi incumbit: aliter enim gladium ſine cauſa portat.

Jūriſconſultorum magnum manipulum adducit Salgado in dicto commentario, [a] quorum concors ſententia eſt, non tantùm ſæculares, ſed etiam *Clericos*, *Epiſcopos*, *Archiepiſcopos*, *alioſque Prælatos teneri obtemperare mandatis Regiis*, *eoſque auctoritati Regiæ ſubeſſe in his*, *quæ tangunt*, ut ipſe loquitur, *Regem*, *regimen*, *regnum*, *ordinem poteſtatis*, *tranquillitatem & pacem publicam*, & eos qui contumaces fuerint, pœnis etiam poſſe coërceri.

Omnium, quæ allata ſunt, hæc ſumma eſt, Principum poteſtatem ſeſe exſerere etiam ad Eccleſia-

E 2 ſtica

a *Tract. de poteſt. Papæ & Regis cap.* 21 *ad* 31.
b *Part.* 1. *c.* 2. *n.* 267. *& ſeqq.*

ſtica negotia, reſcripta, leges, perſonas, quatenus id paci publicæ & recto Regni ſtatui neceſſarium eſt.

Nihil his adverſante Bullâ Cœnæ Domini, quæ quotannis anathemate ferit eos, *qui Eccleſiaſticam juriſdictionem impediunt vel uſurpant, prætextu violentiæ prohibendæ, vel litteras Apoſtolicas ſine ſuo beneplacito vetant executioni mandari.* Præterquam enim quòd nulla ejus vis aut obligatio ſit in Belgio, utpotè nec promulgatæ unquam, nec uſu receptæ, ut antè dictum; non poteſt intelligi aliud vetari eâ ſanctione, quàm injuſta, & ſine legitima cauſa facta inhibitio, aut impedimentum Eccleſiaſticæ auctoritati injectum, vel uſurpatio circa ſacra, quæ nullo jure vel juſto titulo nititur: & ideò Bulla coërcet eos, *qui ſub prætextu ſcandalorum*, vel *ſub prætextu violentiæ prohibendæ*, vel *ſub prætextu gratiarum conceſſarum*, vel *conſuetudinis*, impediunt exercitium

Eccleſiaſticæ juriſdictionis. Aliud eſt enim *prætextus*, aliud *cauſa*. Prętextum violentiæ prohibendæ, vel avertendi ſcandali damnat Pontifex; at veram cauſam, vel violentiæ, vel ſcandali reprimendi, vel conſervandæ tranquillitatis, excludere neque poteſt, neque velle intelligitur. Quæ interpretatio eos auctores & populos defendit, qui auctoritate Bullæ Cœnę Domini alioqui alligati ſunt. *Salgado d. tractatu, & de ſupplicatione ad Sanctiſſimum, aliique ab eo relati.*

Non eſt etiam ſolida vis in hac ratiocinatione, Reges debere potiùs Eccleſiæ ſubeſſe, quàm Eccleſiam Regibus, & in conflictu cedere debere quod politicum eſt, & prævalere quod ſacrum; id enim habet locum in rebus ad ſalutem hominum neceſſariis: veluti ſi poteſtas civilis approbet legibus ſuis, quod in ſe peccatum eſt. Ideò meritò Pontificia auctoritas expunxit ex

Jure Cæſareo, & damnavit eas leges, quibus Juſtinianus uſuras & divortia permiſerat, quæ ſine pernicie animarum in Repub. tolerari non poterant. Sed de poſitivis & moralibus præceptis hîc ſermo eſt, quæ poteſtas Eccleſiaſtica condit componendis in melius rebus ſuis, & ad occurendum naſcentibus incommodis, quæ ſi offendant communem totius Reipublicæ pacem, neceſſe eſt ut præpolleant quæ univerſos tangunt, & ſua commoda membrum unum non procuret, cum pernicie totius corporis.

Quemadmodum verò non dicitur Eccleſiaſtica poteſtas, involaſſe fines ſæcularis poteſtatis, dum Principum leges ad examen ſuum revocat, & eliminat è foro eas, quæ materiam peccati fovent: ita nec poteſtas ſæcularis uſurpare ſacram auctoritatem dici poteſt, ſi litteras Apoſtolicas recognoſcat aut retineat, hoc ſolo propoſito, ne quid

fortè irrepat, quod ſtatum Reipub. lædere poſſit.

Maneat igitur ratum, Principibus ex natura & inſtitutione ipſius Principatus, publicæ tranquillitatis tutelam incumbere, ſine diſcrimine cauſarum & perſonarum, & conſequenter auctoritatem habere ſuper actiones externas, etiam Eccleſiaſticas, quatenus pacem temporalem intempeſtivè perturbant, ut incommodis, quæ inde emergunt, prævertant & medeantur.

Quòd ſi verò ad officium Principum pertinet, incommoda à Republica avertere, poſſunt ſine dubio & inquirere in ea omnia, quæ peregrè inferuntur, ne quid fortè noxæ lateat contra publica commoda, & ulterius edicere quoque, ne quid novi invehatur, aut executioni mandetur, quod prius recognitum non ſit ab his, qui rebus cognoſcendis delegati ſunt, & morum popularium periti habentur,

quorum animus rerum uſu, ut aliorum manus, opere concalluit: nam ut P. Henriquez ait, [a] *Iudices Regii, qui habent jus cognoſcendi de violentia, habent jus ad media proportionata, ut vis avertatur.*

19. Si intra hos limites conſiſtat Placiti uſus, ut cognoſcant Judices Regii, an nihil contineant novæ Bullæ adverſus Regni ſtatum, adverſus Privilegia, inveteratas conſuetudines, aut quietem publicam, nemo non videt juſtum, imò neceſſarium eſſe eum morem; neque enim aliud quàm vis & perturbatio Reipublicæ avertitur. *Si quis*, inquit Covarr. [b] *contendat à Principibus Chriſtianis hanc tollere poteſtatem; ſtatim comperiet experimento manifeſtiſſimo, quantum calamitatis Reip. invexerit.*

Pontifices declarant, ſe locorum conſuetudines ignorare, & res ipſa loqui-

a *Tract. de Pont. Clau. cap.* 12. §. 1.
b *Pract. quæſt. cap.* 35. *num.* 3.

loquitur, quæ è Curia iſta prodeunt, non poſſe omnium moribus eſſe conſentanea, quædam per ſubreptionem, aliâ nimiâ importunitate & ambitione impetrari. *Pontifex*, ait Victoria,[a] *non poteſt examinare omnes cauſas obrutus graviſſimis occupationibus, & neceſſe habet mandare aliis curam, à quibus ſæpe falli poteſt, etiamſi fuerit B. Gregorius.* Atque ad hanc rem apprimè pertinet quod reſcripſit Pontifex[b] *Qualitatem negotii, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum noſtrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam prætendas: quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris, quod pravâ nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum. Vbi etſi Pontifex non loquatur cum ſæcularibus*, inquit Vaſquez, *tamen eadem omnino ratio eſt hoc ipſo, quo licitum eſt mandatum Pontificis in ſuo*

a *De poteſt. Papæ n.* 12.
b *Cap. ſi quando extravag. de Reſcript.*

ſuo Regno legere & examinare, priuſquam executioni mandetur. Imò jam antè oſtenſum eſt, etiam in Decretis Conciliorum Generalium, quædam hujuſmodi occurrere, quæ quia publicam tranquillitatem læſura ſint, recipi non debeant, ipſo Pontifice conſentiente.

Si verò contendat aliquis cùm laborant mandata Pontificia incommodis jam relatis, adiri poſſe ipſum Pontificem, eique ſupplicari, ut prout æquitas poſtulaverit, ſuâ providentiâ incommodis medeatur, ſed interim mandatis parendum eſſe. Reſpondetur, cùm ſpecie quadam defenſionis imminentia mala avertenda ſint à Republica, ita adhibendum eſſe remedium, ut malis prævertat potiùs, quàm ut poſt vulneratam cauſam quæratur: cùm ſtultum ſit, ita tranquillitati communi ſtudere, ut omnia prius turbari ſinas, & deinde de remedio cogites; id enim tan-

tantumdem valuerit, ac ſi machinas confecto bello adferas. Supplicari quidem Pontifici poterit, & incommodum ei inſinuari ab his, quorum intereſt quæ impetrata ſunt effectum ſortiri, aut ad quos mandata directa ſunt ut publicentur; ſed interim differri executionem, ratio exigit, & Principum curæ incumbit.

Hoc ſtabilimento hujus moris admiſſo, laborandum non eſt de privilegio aut conſenſu Pontificio, præſcriptione, aliiſque hujuſmodi quæ tamen non deficiunt, ſi quis præfractior hæc etiam exigat.

In primis expendat æquus rerum æſtimator, an conſenſus Pontificius ſatis non reſultet inde, quòd pleręque nationes orbis, hoc jure, pluribus jam ſæculis uſæ ſint, uſum probantibus, eoque ſe tuentibus, ubi occaſio fert, Epiſcopis, Abbatibus, omnis Ordinis Religioſis & Clericis, qui privilegia & exemptiones, cæteraque diplomata, quæ à

Sancta Sede obtinent, Regio Placito confirmari imprimis curant, & auxilium etiam inde petunt, quoties res eorum novis codicillis ex Vrbe turbantur, contendentes mandata iſta recipi non oportere, quòd Placito Principis deſtituantur. Hęc palàm Miniſtris Pontificiis ſpectantibus, quotidie fiunt, Romæ non ignorantur, & acquieſcitur. Principes, in quorum ditione frequentantur, tantùm abeſt, ut pro excommunicatis habeantur in Curia, ut contrà filii dilecti, & obedientes quotidie compellentur, & favoribus à ſancta Sede cumulentur. Quòd ſi ſeriò exiſtimaret Papa, auctoritatem à Chriſto ſibi datam his factis ſibi interverti, non poſſet, uti alibi ipſe dicit [a] *Iuſtitiam Eccleſiæ ſponſæ ſuæ* negligere, neque exiſtimaret ſe ſatisfacere perfunctoriâ illâ Bullæ Cœnæ Domini, quæ quotannis fit, repetitione, ſed rebus ipſis & fa-

a *Cap. quoniam 4. de immunit. in 6.*

& factis reprimeret contumaces: hoc tam diuturnum ſilentium in re, quę publicè atque in conſpectu orbis agitur, non tantùm diſſimulationis argumentum eſt, ut aliqui argutantur, ſed veri conſenſus, & ſi uſpiam locus eſt, hîc eſſe debet Regulæ, [a] *Qui tacet, conſentire videtur.*

21. Præſcriptionem ſi quis requirat, ejus vicem trium ſæculorum conſtans uſus facilè explebit, cùm centum annorum curriculum, etiam jura Romanæ Eccleſiæ, quæ tempore aboleri poſſunt, perimat.

22. Concordatorum verò cùm vis omnis in conſenſu Pontificio Regioque ſita ſit, fruſtrà tabulas ipſas edi quiſpiam poſtulet, quando æquè ex rebus ipſis & factis, quàm ex ſcripto, conventiones conſiſtere & probari inter Juriſconſultos conſtet, & tacitæ non minus expreſſis valeant. Adeant qui his contenti nolunt eſſe Jacobum de Graffiis, [a] qui

a *Cap. qui tacet de regul. Iur. in 6.*

a qui vidiſſe ſe teſtatur litteras Romani Pontificis, ad Philippum II. Hiſpaniarum Regem ſcriptas, quibus hujuſmodi cum Sanctâ Sede conventiones utrimque ut liquidæ ſupponuntur, prout de iis affirmatè ſcribit Dominicus Bañez, b aliique.

Sed nihil opus eſt Privilegiis vel Concordatis ſtabiliendis immorari, unde jus Regis petendum aut metiendum non eſt, quod vires & fines ſuos non habet, ex Romanorum Pontificum præſcripto, aut ex Bonifacii VIII. Extravagante, c quæ gladium omnem à Sacerdote, aut ad nutum Sacerdotis exercendum decernit; ſed Deo ſoli acceptum fert Imperium ſuum, qui publicam tranquillitatem, & quæ ad ea auxilia neceſſaria ſunt, in manus ejus collocavit.

Hîc

a *In deciſ. aur. l. 4. c. 18 n. 120.*
b 2. 2. *qu. 67. art. 1. dub. 2.*
c *Extravag. Vnam ſanctam de major. & obedient.*

23. Hîc rurſus erunt, qui obturbent, Placiti uſum non poſſe porrigi ad Decreta fidei vel doctrinalia, & quæ de rebus ſacris eduntur. Rectè olim à Leone dictum: *Sicut Reges præſunt in cauſis ſæculi, ita Sacerdotes in cauſis Dei.* Et à Gregorio II. in Epiſtola ad Leonem Iſaurum: *Scis, Imperator, Sanctæ Eccleſiæ dogmata, non Imperatorum eſſe, ſed Pontificum, qui tutò aſſolent dogmata tradere, idcircò Eccleſiis præpoſiti ſunt Pontifices à Reipub. negotiis abſtinentes; & Imperatores ergo ſimiliter ab Eccleſiaſticis abſtineant, & quæ ſibi commiſſa ſunt, capeſſant.* Quibus accedat inſignis locus ex Athanaſii opuſculo, *a* ubi Oſius Epiſcopus Cordubenſis in Epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, ita diſſeruit: *Tibi Deus Imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſiæ concredidit, & quemadmodum qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divinæ; ita &*

tu

a *Ad vitam ſolitariam agentes.*

tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ ad te trahens, magno crimini obnoxius fias, Date(*ſcriptum eſt*) quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, *&c.*

23. Ex quibus confici videtur, nullum eſſe jus Principibus ſæcularibus, aut eorum miniſtris, de rebus ſpiritualibus cognoſcendi, conſequenter nec ad examen ſuum revocandi, quæ à Pontificibus circa eas res conſtituuntur; proinde nec ſiſtendi executionem hujuſmodi Decretorum, donec *Placito* Regio muniantur.

Dicerent aliquid, qui hæc movere ſolent, ſi *Placito* uterentur Principes, ut circa res fidei aut doctrinæ, ipſi ut Judices ſententiam ſuam interponerent; eò pertinent quæ adducta ſunt, & quæ de eodem argumento Gratianus congeſſit in *Diſtinctionem nonageſimam ſextam*, veluti illud Joannis Papæ: [a] *Si Imperator Catholicus eſt, filius eſt, non Præſul Eccleſiæ: quod ad Religio-*

a *Can. ſi Imperator.*

gionem competit, diſcere ei convenit, non docere. In Conc. Gen. Imperatorum munus numquam fuit decidere, definire voto, ut loquuntur, judiciali, quòd latè confirmat Bellarmin. *a*

24. Sed non propterea, nullę fuerunt Principum partes in hujuſmodi conventibus, nec nullum eorum officium in ſacrarum ſanctionum executione & promulgatione. Ab initio propè naſcentis Eccleſiæ ad noſtram uſque memoriam, & interfuerunt Imperatores ac Principes Conciliis maximè his, in quibus de fide agebatur, & unà deliberarunt, & quæ videbantur, ſuggeſſerunt, ſubſcripſerunt etiam & promulgarunt, & legibus ſuis ea, quæ ſancita fuerant, roborarunt, uti de ſingulis jam patebit.

De eorum præſentia ita Nicolaus Papa ad Michaelem Imp. *b Imperatores*, ait, *Synodalibus conventibus interfuerunt,*

a *In Tractat. de Conciliis.*
b *Can. ubi nam diſt. 96.*

fuerunt, in quibus de fide tractatum eſt, quæ univerſalis eſt, quæ omnium communis eſt, quæ non ſolùm ad Clericos, verùm etiam ad Laïcos, & omnes omnino pertinet Chriſtianos.

Ad deliberationem Principum ſpectat illud Aug. a *An fortè de Religione fas non eſt, ut dicat Imperator, aut quos miſerit Imperator?*

De ſubſcriptione, fidem faciunt Conciliorum plerorumque acta. Imò licèt Arauſicana ſecunda Synodus nihil aliud tractaſſet, quàm de peccato originali, gratia, & de libero arbitrio, antequàm tamen executioni mandaretur, viſa & ſubſignata fuit à ſeptem Conſularibus viris; hoc modo, *Petrus, Marcellinus, Felix, Liberius V. C. & Illuſtris Præfectus Prætorii Galliarum, atque Patricius conſentiens ſubſcripſi, &c.*

De promulgatione eſt illud Patrũ Ca-

a *Libro* 1. *Adversùs Parmeniam capite* 7.

Catholicorum: a *Imperator conſtans, ab obitu ſuo dignus omni memoriâ, hanc fidem omni curâ & diligentiâ conſcriptam promulgavit.*

Omnia denique acta plena ſunt confirmationibus Principum, quibus Conciliorum Decreta, & Sacros Canones ſuâ auctoritate munivẽrunt.

Epiſtola Synodica Concilii Secundi Oecumenici, ad Theodoſium, ita habet: *Rogamus tuam Clementiam, ut per litteras quoque tuæ pietatis confirmetur Concilii Decretum, ut ſicuti litteris, quibus nos convocaſti, Eccleſiam honore proſecutus es, etiam finem eorum, quæ decreta ſunt, obſignes.*

In Synodo Chalcedonenſi, Martianus Imperator inter cætera dixit: b *Nos ad fidem confirmandam, non ad potentiam oſtendendam, exemplo Religioſiſſimi Principis Conſtantini Synodo* *inte-*

a *In Epiſtola priori Synod. Ariminenſ. ad Conſtan. cùm illa adhuc catholica eſſet.*

b *Can. Nos ad fidem diſt. 96.*

intereſſe volumus, ut veritate inventâ, non ultrà multitudo pravis doctrinis attracta diſcordet.

25. Neque hæc olim tantùm, ſed in noviſſima Generali Synodo, quæ Tridenti habita fuit, obſervata ſunt; mandato enim Caroli V. quo tribus Oratoribus vices ſuas commiſit, ita continetur: a *Noſtrum locum ut Oratores & mandatarii noſtri habere, res & negotia Religionis & fidei & alia quæcumque in prædicto Concilio tractandi unà cum aliis, &c. Per omnia adeſſe, concilium, votum & decretum, noſtro nomine dare, impertiri atque interponere.*

Cui ſimile eſt Ferdinandi Cæſaris mandatum, datum die 1. menſis Januarii anni 1562. *Locum & vices noſtras in omnibus ſeſſionibus, conſultationibus, deliberationibus, tractationibus, & actibus obtinere, & gerere, conſilium, ſuffragium, votum & decretum, nomine noſtro dare, ferre, & interponere:*

alia-

a *Actorum* Concil. *Trident. ſeſſ.* 11.

aliaque omnia & ſingula agere, tractare, exercere, concludere, & determinare poſſint, & debeant, quæ ad conſtituendam veræ fidei, & Religionis concordiam & unionem, ac Chriſtianæ Reip. ſalutem & conſervationem promovendam facere & ſpectare videbuntur.

26. Cùm ex his liqueat, ſolere in Generalibus Synodis Principes intereſſe, in commune conſulere, conſentire, ſubſcribere, confirmare, promulgare, ſanctiones pœnarum apponere, & ad hoc officium à Pontificibus & Patribus Eccleſiæ, non tantùm admiſſi, ſed provocati ſint: quæ malùm, nunc invidia, aut prava ambitio eſt, inſciis ac neglectis Principibus omnia, quæ doctrinam aliquâ ratione reſpiciunt, in Rempubl. velle invehere, etiam ea quæ non definitionem dogmatum, ſed auctorum & librorum condẽnationem continent, quæ plurimum facti habere & accenſeri non poſſe infallibilibus deciſionibus, ſuprà oſtenſum eſt? Intel-

Intelligebant olim Eccleſiæ Proceres, ad retinendam concordiam & tranquillitatem publicam plurimùm intereſſe, conſciis & auxiliantibus Principibus, omnia peragi; definitiones Eccleſiaſticas vix effectum habere, niſi terrore ſæcularis poteſtatis, homines in officio contineantur. Martianus Imperator Decreta Concilii Chalcedonenſis tribus Edictis confirmavit: *pœnis in Clericos pariter ac in Laïcos conſtitutis, exilii ac confiſcationis bonorum.* [a] Id pluribus ſanctionibus imitatus eſt Juſtinianus, quæ in Libris Juris Civilis obviæ ſunt. Inter cæteras eſt Novella 42. ubi ita: *Rem non inſolitam Imperio & nos facientes, ad præſentem venimus legem. Quoties enim Sacerdotum ſententia quoſdam indignos ſacerdotio, de ſacris Sedibus depoſuit (quemadmodum Neſtorium, Eutychem, Arium, &c.) toties*

Impe-

a *Edicta tria Martiani Imp. extant inter acta Synodi Chalcedon.*

Imperium ejuſdem ſententiæ, & ordinationis, cum Sacerdotum auctoritate fuit: ſicque divina humanaque pariter concurrentia, unam conſonantiam rectis ſententiis fecere. Ac deinde Menæ Patriarchæ dat in mandatis, ut ad Metropolitas ſuæ Diœceſis mittat, *quæ Sacerdotio viſa ſunt, & ab Imperio confirmata.*

Quæ Carolus Magnus, quæ Ludovicus Pius, & alii melioris notæ Galliæ Reges; in hoc rerum genere ediderunt, Gallorum Hiſtoriæ & monumenta loquuntur. Caroli V. Imperatoris Edicta, adverſus ſurgentes ſuperiori ſæculo hæreſes, Codices Belgii, nuper in lucem emiſſi, repreſentant. Hæc piorum Principum ſtudia, ab Eccleſia numquam improbata ſunt: pleni ſunt Veterum libri conteſtationibus ipſorum Pontificum, quibus Imperatores & Reges ad hanc curam provocantur, ut auctoritate ſuâ fulciant rem Eccleſiaſticam. Leo

Pontifex

bus Belgij ſuper hac re anteà promulgatorum, atque ut laici à laicis, Clerici ab Eccleſiaſticis judicibus coërceantur.

Seſſione 5. cap. 1. Quod ſtatuitur, ut præbenda primò vacatura in Eccleſijs inſignibus, Lectori S. Theol. affecta & deputata eſſe intelligatur; extendi nequit ad præbendam jurispatronatus laici, niſi concurrat ipſorum Patronorum conſenſus. Cognitio verò, coactio & compulſio, quæ ibidem tribuitur Judicibus Eccleſiaſticis, reſtringitur ad eorum ſubditos. Quòd verò attinet ad fundationes Principum, Urbium, & Vaſallorum Regis, ipſi Regi aut Concilijs Regijs adſcribitur cognitio, ut ad effectum perducantur. Quæ eodem capite ſtatuta ſunt, id Brabantini diſtinctiùs, alij in genere ſuggeſſerunt.

Seſſione. 6. *cap.* 1. Decernitur, ut Epiſcopi non reſidentes, creſcente contumaciâ amoveri, & alij in eo-

rum loco, à Rom. Pontifice ſubſti-
tui poſſint. Id verò intelligi, ſalvo jure Nominationis, alijſque privilegijs S. Majeſtatis, obſervarunt quidam in particulari: alij generatim, jus Nominationis Regiæ ubique ſalvum eſſe debere monent.

Seſſione. 7. cap. 14. Statuitur, ut Clerici in cauſis civilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, conveniantur coràm Locorum Ordinarijs tamquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis. Id notant adverſari inveteratis moribus harum Regionum, ubi cauſæ miſerabilium perſonarum, coram Conciliis Provincialibus, & Clericorum de mercedibus, aliæque actiones complures coram Judicibus ſæcularibus, tractari ab antiquo ſolent.

Eâd. Seſſione cap. 15. *Curent*, inquit, *Ordinarii, ut Hoſpitalia quæcumque à ſuis adminiſtratoribus, quomodolibet exemptis, fideliter & diligenter guberne-*

tur.

tur. Hîc cuncti annotarunt, ab omni ævo adminiſtrationem Hoſpitalium ad curam Magiſtratuum pertinuiſſe, idque eſſe conſentaneum ipſis fundationibus; mutationem hanc, fore populo turbando, & avertendo ab augendis hujuſmodi piis fundationibus.

Seſſ. 13. *cap.* 1. *& aliquot ſequent.* Inſtruuntur Epiſcopi, quomodo juriſdictione ſuâ utantur in Clericos, eoſque coërceant. Id verò omne, ita accipiendum monent Conſiliarii, ut Judices ſæculares non turbentur in eo jure & juriſdictione, quam hactenus in Clericos exercere ſunt ſoliti.

Eâd. Seſſ. cap. 8. *Cauſæ*, inquit, *Epiſcoporum, cùm pro criminis objecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.* Hîc ſpeciatim Brabantini obſervarunt, hâc ratione ſubditos extra Patriam fore trahendos, quod directò adverſatur indulto Summorum Pontificum, Leonis & Cle-

mentis,& conſtitutionibus Suæ Majeſtatis,& Illuſtriſſimorum ejus Prædeceſſorum, qui non ſine gravi ac prægnanti cauſa id conceſſerunt.

Seſſ. 14. *Prioribus aliquot capitibus*, multa de officio & juriſdictione Ordinarij in Clericos inculcantur: Unde repetitur ſuperior cautio, de relinquenda Judicibus laicis cognitione ante hac uſitata, & nominatim de Clericis primæ tonſuræ non ſubtrahendis eorum imperio.

*Ead.Seſſ.c.*5. Quæ de Conſervatoribus,eorumque juriſdictione prę ſcribuntur, notant plerique recipienda non eſſe, quòd ob exceſſus graves & abuſus, Conſervatoriæ pridem abolitæ eſſent, eaque de re ſervandum Principale Edictum Anni 1500.

Ead. Seſſ. c. 7. Agitur de gratia & diſpenſatione, interdum ab Ordinario concedenda Clericis, homicidij ab ijs commiſſi. Monent verò Brabantini & alij, neceſſariam præterea eſſe remiſſionem Regis, quantum ad bona

bona eorum attinet, idque obſervatum antehac fuiſſe.

Ead. Seſſ. cap. 12. & 13. Quæ ad coarctandum Jus patronatus ſancita ſunt, conſentiunt omnes, ad Patronos laicos extendi non debere.

Seſſ. 21. *c.* 4. Datur Epiſcopis facultas novas Parochias erigendi, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam Sacerdotum ſuſtentandam. Communis nota eſt, compulſionem illam populi, & exactionem fieri non poſſe, ſine auctoritate Regia, neque hanc juriſdictionem Eccleſiaſticis Judicibus umquam competiiſſe.

Ead. Seſſ. c. 5. Poteſtas fit Epiſcopis, ex juſtis cauſis, uniones faciendi Eccleſiarum & beneficiorum. Sed monent Concilia Regia, opus eſſe Placito Regio, & conſenſu Patronorum laicorum.

Ead. Seſſ. cap. 7. Statuitur de inſtauratione Eccleſiarum collapſa-

rum, tranſlatione beneficiorum etiam Juris patronatus, & de cogendis Parochianis, ſi deficiant aliæ facultates. Ubi conſentienter notant, tranſlationes hujuſmodi fieri non poſſe, ſine conſenſu Principis, aut Vaſallorum Patronorum. In reſtaurationibus Eccleſiarum, ſervanda eſſe Edicta & conſuetudines: denique populum ad contributiones pro ædificandis Eccleſiis, ſine auctoritate Judicis ſæcularis, conſtringi non poſſe: alii totam hanc auctoritatem de Eccleſiis reſtaurandis, aiunt ab antiquo ad Curiam Provincialem pertinuiſſe.

Eâd.Seſſ.cap. 8. Facultas datur Epiſcopis, Eccleſias omnes, & beneficia, tam ſæcularia, quàm Regularia viſitandi, & per ſequeſtrationem quoque fructuum curandi, ut quæ reſtauratione indigent, reficiantur. Obſervatio eſt, ne his, qui exempti ſunt, præjudicium adferatur; & ne prætextu viſitationis, lædatur auctori-

ctoritas Principis, urbium, aut aliorum Vaſallorum Regis. Sequeſtrationem quoque , notant nonnulli magis temporalem quàm Eccleſiaſticam juriſdictionem ſapere, & pro veteri uſu, eam facultatem apud Senatum Provincialem reſidere.

*Seſſ.*22.*cap.*1. Repetitur cautio adhibita.*Seſſ.*13.*c.*1. *& ſequent.*

Eâd. Seſſ. cap. 5. Quod ſtatuitur de cognitione adhibenda in diſpenſationibus; cùm hac cautione accipiendum eſſe monetur, ne ſubditi hâc occaſione extra Provincias ſuas evocentur.

Eâd. Seſſ. cap. 6. Commutationes ultimarum voluntatum committuntur Epiſcopis locorum , tamquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis. Hanc auctoritatem , negant Concilia, umquàm in Belgio competiiſſe Judicibus Eccleſiaſticis. Concordata olim ſolemniter inita cum Epiſcopis, cognitionem omnem de teſtamentis limitarunt ad certos articu-

los, quæ ut diu obſervata ſunt, ita & deinceps obſerventur, ratio poſtulat, ut Brabantini annotarunt.

Eâd. Seſſione cap. 8. Epiſcopi conſtituunter omnium piarum diſpoſitionum, tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, Executores, & Viſitatores Hoſpitalium, Collegiorum quorumcumque, etiam laicorum, niſi ſint ſub immediata Regum protectione. Plerique utrumque articulum à moribus noſtris alienum eſſe, ac non recipiendum, monent. Brabanti hîc etiam concordatis, quæ de utraque re cum Epiſcopis pepigerunt, inſiſtendum contendunt, in quibus neque Epiſcopi habentur pro executoribus piarum diſpoſitionum, & laici adminiſtratores Hoſpitalium, aut aliorum piorum locorum, ſuperioribus ſuis ſæcularibus ſubiiciuntur, cum quodam tamen temperamento, in caſum negligentiæ.

Eâd. Seſſ. c. 10. Quod dicitur, Notarios,

tarios, auctoritate Imperiali vel Regiâ creatos, adhuc ab Epiſcopis examinari poſſe; notant plerique admitti non poſſe, illæsâ dignitate Regiâ, & omninò obſervandum Edictum Caroli V. Cęſaris, de Notariorum creatione conditum. An. 1533.

Ead. Seſſ. c. 11. Coërcentur anathemate laici, uſurpatores, detentores, violatores rerum & jurium Eccleſiaſticorum, vel piorũ locorum, aut fundationum, & Patroni jure patronatus inſuper privantur. Animadvertunt Concilia, laicos hiſce de rebus conveniri ſolitos apud judices ſęculares, & Concilia Provincialia, ibique pro modo culpę coërcendos.

Seſſ. 23. *c.* 18. Comittitur Epiſcopis cura erigendi Seminarii, pro inſtitutione adoleſcentum in diſciplinis Eccleſiaſticis, etiam cum incorporatione & applicatione fructuum beneficiorum juris patronatus laici, & Hoſpitalium, ac decimarum ſæcularibus competentium, ac deinde

quædam præſcribuntur obſervanda in collationibus beneficiorum, quæ Scholaſteriæ dicuntur. Monent hîc rurſum, tangi Jus patronatus, decimas laïcorum, & fundationes Regias. Brabanti inſuper & Namurani declarant, Scholaſterias in Brabantia communiter ſpectare ad Regiam Majeſtatem, aut ad urbes; curam fore his, ut idonei ad munia iſta adſumantur.

*Seſſ.24. de reformat.matrimonii,c.*1. Statuitur, valere matrimonia filiorum familias ſine conſenſu parentum inita. Cautio eſt, ut illæſæ maneant Principum leges, clandeſtinè contrahentes filiosfamilias coërcentes. Et quod dicitur, teſtes puniendos arbitrio Ordinarii, qui adſtiterint contractui matrimonii, aliâ formâ celebrati, quàm Synodus ibi præſcribit, monent ſic accipiendum, ut teſtes Eccleſiaſtici puniantur à Judice Eccleſiaſtico; laici à laico.

*Eâd.Seſſ.cap.*8. Adulteros & concubi-

cubinarios contumaces excommunicandos, & extra Diœceſes eiiciendos ſtatuitur. Circa hunc articulum uti variant Provinciarum conſuetudines, ita & cenſurę. Brabantis videtur ſufficere pœna juris Canonici, & contra laicos juris ſcripti. Hannones ad concordata ſua provocant; Namurani laicos à laicis puniendos, Clericos à Judicibus Eccleſiaſticis; Arteſii & Ultrajectini notant, ejectionem adulterorum extra oppidum vel Diœceſim, ſapere relegationem, quæ non competit in Belgio poteſtati Eccleſiaſticæ; alij indicant, præventioni locum eſſe inter Judicem Eccleſiaſticum & ſæcularem. In ſumma, concordata & conſuetudines vetuſtas prævalere debere quolibet in loco.

Seſſ. 24. *cap.* 1. *de reformat.* Præſcribitur forma eligendi Epiſcopos, & proſpiciendi primariis dignitatibus Eccleſiarum. Refricatur à Conſiliariis memoria de jure nominandi,

quod Regiæ Majeſtati competit.

*Ead.Seſſ.c.*2. Monentur Epiſcopi & Metropolitani, ut Synodos ſuas diligenter celebrent, juxta ſtatuta Sacrorum Canonum. Et *c.*3. ut Superiores accuratè Diœceſes ſuas viſitent. Hæ res, inquiunt Brabanti, tangunt ſupremam poteſtatem: quid enim ſi tempore belli, externus quiſpiam Superior, aut ſuſpectus viſitationem velit inſtituere?

*Ead.Seſſ.c.*3. *in fine.* Excluditur Patronorum officium in viſitationibus Eccleſiarum, ornamentorum, bonorum & proventuum, niſi ex ipſa fundatione id iis competat, & res tota committitur arbitrio Epiſcopi. Iterum hîc mentio fit de præjudicio juris patronatus laici avertendo, & ſufficere, patronos in pacifica poſſeſſione eſſe hujus juris, licet ipſas litteras fundationis non proferant, fortè deperditas injuriâ temporis.

*Ead.Seſſ. c.*5. Cauſæ criminales & graviores Epiſcoporum, Romano

Pon-

Pontifici reſervantur, niſi neceſſariò extra Romanam Curiam ſint committendę, quo caſu ſola inſtructio facti committetur Metropolitanis aut Epiſcopis, reſervatâ eidem Sanctiſſimo ſententiâ definitivâ. Ubi Brabantini, Flandri, aliique monent, poſſe Regem inhærere veteri juri & auctoritati ſuæ, ad conſervandam ſecuritatem, & tranquillitatem Reipublicæ & ſubditorum.

Ead. Seſſ. cap. 18. Quæ ſtatuuntur de concurſu, & examine promovendorum ad Eccleſias, dignitates, beneficia; videndum eſſe ajunt, ne præjudicent juri Nominationis Regiæ, ad dignitates vel beneficia.

Ead. Seſſ. c. 19. Abolentur mandata de providendo, gratiæ exſpectativæ, indulta, eo addito, ut nec anteà conceſſis ulli uti liceat. Non debere comprehendi indulta à Sua Majeſtate impetrata, aut impetranda, cenſent Concilia, Brabãtię & Flandrię.

Ead. Seſſ. c. 20. Generali ſermone,

attri-

attribuuntur Ordinariis locorum cauſæ omnes beneficiales. Hîc iterum Concilia complura ſollicitè ſuggerunt, excipiendas cauſas beneficiales poſſeſſorias, & hanc rem affirmant magni eſſe ponderis.

Seſſ.25. de purgatorio in fine. Quod dicitur teſtatorum legata pia, à Sacerdotibus & Eccleſię miniſtris pręſtari & perſolvi debere; videndum, ne lædat libertatem alios Executores deputandi.

Ead. Seſſ. cap.3. de Regular ib. Fit licentia Monaſteriis & aliis domibus, tam virorum quàm mulierum, exceptis domibus Capucinorum & Minorum de Obſervantia, deinceps bona immobilia poſſidendi. Id notant Regia Concilia, non aliter admitti poſſe, quàm ſi ex conſenſu Principis bona amortizentur. Brabanti addunt, ſi id aliter accipiatur, fore contra articulos inaugurationis, ſeu Læti Introitus ſuæ Provinciæ, quibus cuſtodiendis Regia Ma-

jeſtas

jeſtas jurejurando adſtringitur.

Eâd. Seſſ. cap. 4. & ſequentib. Quæ conſtituuntur contra hactenus receptam Regularium, aliorumque Eccleſiaſticorum exemptionem, expendenda & excutienda eſſe.

Eâd. Seſſ. cap. 5. Monentur Epiſcopi Monaſteria Monialium, ne malorum hominum prædæ, & aliis facinoribus exponantur, transferre intra urbes & oppida. Negant Concilia id in Belgio ad effectum perduci poſſe, ob ſumptus ingentes, aliaque incommoda.

Eâd. Seſſ. c. 6. Quæ de Electionibus Abbatum, Abbatiſſarum, aliorumque Superiorum ſanciuntur; notant quatenus adverſantur juri Nominationis Regiæ, non eſſe admittenda.

Seſſ. 25. de Reform. c. 3. In clauſula, *etiam laicos*, conſtituitur, licere Judicibus Eccleſiaſticis, in cauſis civilibus, ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus, etiam contra laicos, procedere per mulctas pecuniarias, piis

locis applicandas, per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem. Uno ore hîc reclamatur à cunctis, affirmantibus, Eccleſiaſticos numquam uſos in Belgio, in ſententiarum ſuarum executionibus, auctoritate mulctandi, vel diſtringendi perſonas laicas, aut jure pignorum capiendorum; ſed ab omni ævo, hoc ſolis licuiſſe ſæcularibus. Sufficere autem Epiſcopis, aliiſque Judicibus Eccleſiaſticis, quòd per implorationem brachii ſæcularis, decreta ſua ad executionem perducere poſſint: ut etiam neceſſe non ſit ad cenſuras proſilire.

Eodem cap. verſiculo, *Nefas autem ſit ſæculari, &c.* Magiſtratibus omnibus ſeverè interdicitur, ne excommunicationes Eccleſiaſticæ poteſtatis impediant, aut jam latas revocari mandent. Hîc rurſus plerique obloquuntur, Judices Regios hâc auctoritate ab omni memoria

moria in Belgio uſos, ut cenſuras impedire poſſint, vel ad revocandum cogere Eccleſiaſticos, remedio immiſſionis in eorum temporalia, quando exceſſus & abuſus id poſtulant. Alioquin tolli è medio remedia caſſationis & aliarum proviſionum Regiarum, veluti quæ dicuntur *proviſions en cas d'abus*, *voye de fait & autres*, quæ ſuâ conſultatione aiunt Brabanti, præcipua eſſe auxilia tuendæ Regiæ dignitatis, & jurium ſubditorum.

*Eâd. Seſſ.c.*4. Relinquitur arbitrio Epiſcoporum, Abbatum, &c. ut ob tenuitatem eleëmoſynarum, ſtatuāt de numero Miſſarum deinceps celebrandarum, uti judicaverint expedire. Viſum Conciliis, vocandos & audiendos eſſe Paſtores, Magiſtros Fabricæ, alioſque, quorum intereſſe ex probabili cauſa poterit.

Ead. Seſſ. cap. 6. Subiiciuntur Epiſcopis, etiam quibus privilegia contraria ex ipſis fondationibus

com-

competunt. Expendendum dicunt, an non juri & auctoritati Principis ac Provinciarum id adverſetur.

*Eâd.Seſſ. c.*8. Ex eo, quòd tota cura Hoſpitalium, & facultas diſponendi de eorum proventibus, committatur Epiſcopis: metuendum eſſe aiunt, ne id vergat in diminutionem Hoſpitalium, & aliarum piarum fundationum.

*Eâd.Seſſ.c.*9. verſiculo, *Reliqui Patronatus*, Abrogatur jus Patronatus omne, quod ex fundatione vel dotatione, quæ authentico documento oſtendatur, natum non eſt, & præſcriptio immemorialis (niſi 50. annorum continuatæ præſentationes authenticis ſcripturis probentur) reiicitur, paucis quibuſdam Patronatibus exceptis. Id exiſtimant pleraque Concilia admitti non debere in Patronatibus laicis, ne jus cuiquam quæſitum auferatur, & ſubditi in antiqua quam habent poſſeſſione,

ſione, turbentur. Nimiùm etiam coarctari probationes, ita reſtrictas, uti Synodus decrevit, præſertim quoad eos, qui circa limites Provinciarum incolunt, & hoſtilibus incurſibus expoſiti, documentis antiquis fortè ſpoliati ſunt. Probationis modum proinde arbitrio judicantium, rectiùs relinqui.

Eâd. Seſſ. cap. 10. Quod ſtatuitur, deſignandas eſſe perſonas aliquot præter Ordinarium, quibus cauſæ Eccleſiaſticæ, in partibus delegandæ committantur: ſic accipiendum monent Brabanti, ne hâc occaſione ſubditi extra Patriam evocentur.

Eâd. Seſſ. c. 12. Pręcipitur, ut unuſquiſque decimas, quas debet, integrè perſolvat, & qui eas ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur. Notant Brabanti, tractus complures in hac Regione à decimarum præſtatione eſſe exemptos privilegio aut præſcriptione;

&

& nominatim Regiam Majeſtatem ab hoc onere immunem agere. Deinde, non eſſe hîc uſitatum, cenſuris vel excommunicationibus cogere reluctantes ad decimarum præſtationem; quæ nec per Canones, niſi pro rebus gravioribus, irrogari poſſunt. Solere hîc jure agi, contra fruſtratores decimarum, in Conciliis Provincialibus.

*Eád.Seſſ. cap.*20. Monentur omnes Principes Chriſtiani, libertatem, immunitatem & juriſdictionem Eccleſiaſticam, protegere & conſervare. Hîc rurſum Brabanti auctoritatem & privilegia Regiæ Majeſtatis & Provinciarum ingeminant. Alij id intelligere ſe ajunt, exceptis neceſſitatibus, aliiſque caſibus jure expreſſis, proque provinciarum inculpato more ac uſu legitimè præſcripto, ſive privilegio confirmato.

8.*Rubrica de recipiendis & obſervandis Decretis Conc.* Decernit, ſi in recipiendis Decretis Concilij aliqua difficultas

exo-

exoriatur;aut inciderint, quæ declarationem aut definitionem ulteriorem poſtulent,ipſum Pontificē cogniturum & proſpecturum. Brabanti acFlandri monent,periculo plenum fore, difficultates omnes Regiæ Maieſtatis & Provincialium, committi de ciſioni & cenſurę ſolius Pōtificis.

Hæc igitur ſunt illa capita excipua Concilij Tridentini, circa quæ epiſtola Margaretæ Gubernatricis, juſſu Regis emiſſa, nullam mutationem aut innovationem admitti mandat, generali ac ſatis dilucidâ deſcriptione ibidem expreſſa : *Concernans les Regales, droicts, hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, ſes Vaſſaux, Eſtats & Subjects: la juriſdiction laicale juſques ores uſitée, le droict du Patronage lay, droict de nomination, cognoiſſances des cauſes en matiere poſſeſſoire des benefices, diſmes poſſedées ou pretenduës des gens ſeculiers, la ſurintendence juſques ores uſitée par Loix, Magiſtrats, & autres gens lais ſur Hoſpitaux & autres fondations*

dations pieuſes, & autres ſemblables. Au regard deſquels Sa Majeſté entend qu'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté faict, ſans rien changer, &c.

Hæc non clam, aut inter paucos, ſed palàm ita geſta & perſcripta ſunt ad Epiſcopos omnes Belgij, Concilia Regia cujuſque Provinciæ, Juridicos & Magiſtratus urbium, hoc eſt, maximè conſpicuos & publicos cœtus, undè notitia ad Clerum & populum univerſum facilè manare potuit, idque in actione celeberrima, Concilij ſcilicet tam illuſtris, receptione: quæ ſine dubio Pontificem Romanum & Miniſtros ejus latêre non potuit: acquieſcentem proinde & ſilentio diutino cuncta comprobantem; de quo minùs licet ambigere, quòd hanc mentem ſuam ſatis aperuerit circa publicationem ejuſdem Concilij, quam deinde à Gallis exegit; contentus ut Henricus IV. ejus nominis Rex, exciperet *quæ tranquillitatem*

Regni

Regni ejus, revera turbare poſſe viderentur. Quam fiduciam ſi habuit Pontifex homini recens ab hęreſi expiato, nec prorſus ſuſpicione omni exempto; an dicemus aut diffidiſſe eum, aut minùs permittere voluiſſe Philippo II. ſpectatiſſimæ religionis Regi, & Fidei Catholicæ propugnatori, tam acri & conſtanti, ut Provincias ſuas hac de cauſa eum in diſcrimen adduxiſſe, omnes ſciant?

Populo his moribus ab omni memoria aſſueto, exemplis tam illuſtribus domi inſtructo, tot rationibus & Nationum conſenſu ſuffulto, atque adeò adſtipulatione ipſius Pontificis munito, qui nunc, Bullas quaſuis in Acie Campi Floræ promulgatas, pro legibus obtrudi poſſe volunt ſine Placito Principis, ſine examine Conciliorum Regiorum; idque proceribus Romanæ Curiæ, blandiloquentiâ ſuâ confidenter inculcant: eos ego neque probos cives eſſe ajo, quòd præſentem Reipublicæ ſtatum,

tum, res benè compoſitas conturbent; neque bonos Romanis Conſiliarios, ſuggerentes conſilia in præſens ſpecioſa, eventu turbida & effectu caſſa futura. Benè Cicero a: *Majorum inſtituta tueri ſapientis eſt.* Et Ariſtoteles b *Patrios mores convellere, ubique gentium neſarium habetur.*

a *Lib.2. de divinat.*
b *In Rhetoricis ad Alexandrum.*

FINIS.

DEFENSIO BELGARUM CONTRA EVOCATIONES ET PEREGRINA JUDICIA.

Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui. Prov. 22. verſ. 28.

LEODII,
Apud Sebastianum Creel.
M. DC. LXV.

DEFENSIO BELGARUM

CONTRA EVOCATIONES ET PEREGRINA JUDICIA.

Scribendi occaſio.

PErſeverant adhuc intemperiis agitari avida quædam rerum novarum in Urbe ingenia: gliſcere ſolet, & colligere animos licentia, ubi prima molitio non quâ poterat celeritate oppreſſa eſt. Quid nuper profectum eſt Regis Catholici moderatione, quâ Romanum Decretum [a] ſub ditione ſua paſſus eſt

a *Bulla Urbani VIII. contra Cornelii Janſenii Auguſtinum edita.*

recipi, cui ob inſolitas clauſulas fas ei fuerat intercedere, niſi ut primam ferendo injuriam invitaret novam, Non defuerant in conſultando ſententiæ, quæ ſecurum animum & conſcientiam illæſam præſtare Regi poterant, ſi recuſaſſet admittere, ſed maluit Religioſiſſimus Princeps in re ſacra obſequi, etiam cum damno juris ſui, quàm ad extremum pertendere: uti profitetur ea epiſtola, quam ante annos aliquot ad *a* Belgii Gubernatorem de re iſta ſcripſit. Nimirum imitatus eſt illam humilem Caroli M. proavi ſui vocem, quæ refertur à Gratiano diſt. 19. c. 3. *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, ut quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum,*

a *Ad Marchionem de Caſtel-Rodrigo ſcripta* 10. *Ian.* 1646.

gum, tamen feramus, & pia devotione toleremus.

Cognitâ Regis voluntate, Belgæ mox ad promulgationem Urbanianę Bullæ, ſed veteri ritu, ſalvo majorum more, & ſecundum Regionis privilegia proceſſerunt: emiſſo inſuper edicto Regio, quo turbantibus publicam tranquillitatem (cujus cuſtodia Regi incumbit) tam Clericis quàm laicis condignæ pœnæ irrogantur; idque exemplo piiſſimorum Imperatorum, qui canones veterum conciliorum ſanctionibus ſuis roborarunt, *pœnis exilij & publicationis bonorum* diſertè utrique hominum ordini ſcriptis, ut videre eſt ex Marciani Imp. edictis, quibus Chalcedonenſem Synodum confirmavit. Cujuſmodi leges tantum abeſt, ut Eccleſiæ olim diſplicuerint, ut etiam laudibus celebraverit earum Sancitores. [a] Ita Anaſtaſius I. Papa

 Epiſt.

a *Vide de hac Anaſtaſij Epiſt. Baron. to 6. ad n* 402. *n.* 26. *& ſeq.*

Epiſt. 3. ad Joannem Hieroſolymitanum ſcripta Anno 402. exultat, quòd Principum edictis vetita ſit cunctis Deo ſervientibus, adeoque vel maximè Clericis librorum Origenis lectio, & legentibus eâdem autoritate pœna impoſita. *Illud*, inquit, *quod eveniſſe gaudeo, tacere non potui, Beatiſſimorum Principum manaſſe reſponſa, quibus unuſquiſque Deo ſerviens ab Origenis lectione revocetur, damnandumque ſententia Principum, quem lectio rerum profana prodiderit.* Iſto igitur, hoc eſt, optimo Chriſtianorum ævo, auctoritate Principum vetabatur improbatorum librorum lectio, pœna atque damnatio ſententiâ Principum irrogabatur, etiam Eccleſiaſticis, quos olim ſpeciali motione Deo ſervientes, & Deo militantes nominabant.

Inverſo nunc ordine officia iſthæc ſibi præſtari adeò indignantur Romanæ Curiæ proceres, ut proteſtatione nuper typis emiſsâ, auctoritatem

tem Regiam ſugillare per emiſſarios ſuos aggreſſi ſint. Cui machinationi coërcendæ, ac tuendo Juri Regio, cùm moderatè à miniſtris ejus occurſum eſſet, directa omni indignatione, miniſque in Chalcographum ipſum, qui ſpretis legibus Patriis, ſine permiſſu publico, libellum formis ſuis excudere auſus eſſet, non remiſit impetus indulgens ſtudiis ſuis natio; ſed epiſtola bene longa, quam hodie *Breve* vocant, ſub nomine Innocentii Pontificis compilata, tempeſtatem totam in optimum Archi-ducem convertit, contumelioſis appellationibus *Abſolonis* & *Achitophelis* Principem & Conſiliarios Regis inceſſans. Potuerat meritò reſcripſiſſe Archidux quod An. 871. Carolus Calvus Galliæ Rex litteris Adriani II. Pontif. durius quidem, ſed longè infra hanc acerbitatem ſcriptis, reſpondit: [a] *Deprecantes vos in Omnipotentis*

a *Extat inter Ep. Hincmari, in collect. Sirmondica, ord.* 42. *Videatur & altera ejus ep. ord.* 47.

tentis Dei honore, & ſanctorum Apoſtolorum veneratione, ut tales inhonorationis noſtræ epiſtolas: taliaque mandata, ſicut hactenus ex nomine veſtro ſuſcepimus, nobis, & Regni noſtri Epiſcopis, ac primoribus de cætero non mandetis, & non compellatis nos, mandata & epiſtolas veſtras inhonorandas contemnere, & miſſos veſtros dehonorare. Sed ſilentio ac innatâ modeſtiâ animum cohibens, ſperavit exemplo ſuo exaſperatos Curialium animos poſſe placari, & ad benignitatem inflecti.

Vtrùm ſpe iſta decidit, excitatis novis fluctibus in Belgij Primatem, & ſeniorem ejus Coëpiſcopum, eò quòd juſſi nuper ſententiam aperire Regi de Bullæ Urbanianæ promulgatione, quædam de Privilegiis Regionis, ex Eccleſiarum Belgicarum jure Romanis auribus non ſatis accepta, admiſcuerint.

Quapropter Romam in Jus vocati, ad cauſam dicendam ſeveris & ante hac inauditis mandatis urgentur inſinua-

ſinuationibus etiam clancularis, ſubdolis, & inſidioſis contra omnem formam Juris terrentur, adhæc ſchedis quibuſdam incognitis, quæ ſpeciem habent diffamatorii libelli, peſſimo exemplo lacerantur viri dignitate conſpicui, exiſtimatione intêgerrimi, de quarum machinationum, ſi veriùs calumniarum perverſitate, atque univerſim de evocationis hujus viribus diſſertationem aliquam fieri, è re viſum eſt: qua occaſione paulò generaliùs de Privilegiis Belgarum, quibus inſtructi ſunt ad ſubmovenda peregrina omnia judicia, & refutandas exterorum evocationes, agendum eſt.

CAPUT I.

Vetuſtiſſimæ Belgarum leges, & juratæ pollicitationes Principum, de ſubmovendis generatim peregrinis judiciis.

1. *Nihil Belgis antiquius, quàm proprio Iure & judiciis uti.*
2. *Hujus rei veſtigium apud Cæſarem & Tacitum.*
3. *Ante quatuor ſæcula pactiones cum vicinis populis ſuper ea re initæ.*
4. *Primæ leges Brabanticæ ante 3. ſæcula & capitula Læti Introitus idem ſanxerunt.*
5. *Ius de non evocando Belgas, auctum privilegio Caroli IV. Cæſaris An. 1349. cujus vis exponitur.*
6. *Aliud privilegium ne ullibi exterarum gentium Brabantus Brabantum in jus vocet aut ſiſtat.*
7. *Privilegia hæc etiam concernunt Eccleſiaſticam Iuriſdictionem.*

1. QUi ingenia, inſtitutaque Belgarum habent perſpecta ſciunt, nihil illis unquam fuiſſe antiquius, aut enixiori ſtudio à Majoribus poſteritati traditum, quàm ne peregrinis, vel legibus, vel judiciis, obno-

obnoxii viverent. In ipſis *Cæſaris* & *Taciti* Commentariis, quibus nihil habemus de rebus noſtris vetuſtius, veſtigia quædam proprii, & impermixti Juris Belgarum deprehendere eſt. lib. 7. de bel. Gal. *Principes*, inquit Cæſar, *Regionum, atque pagorum, inter ſuos jus dicunt, controverſiaſque dirimunt.*

2. Adeò verò externa omnia aliquando averſati fuimus, ut nec delicias peregrinas, quæ facillimum aditum ad homines ſolent habere, admiſerimus, lib. 1. de B. Gal. ſcribit idem, *minimè ad eos* (Belgas) *mercatores ſæpè commeant, atque ea, quæ ad effeminandos animos faciunt, important.* Apud Tacitum l. 4. hiſtor. *Tencteri* (Belgica aut Affinis Belgicæ Gens) *ſincerus, integer, & ſui Iuris populus*, ubi de ſumma rei colloquium fit, Ubios hortatur, *ut inſtituta, cultumque patrium reſumant.* Apud Germanos à quibus origo Belgis, mores indigenas pro legibus ſemper valuiſſe,

idem nobis author eſt, a & *jura per pagos vicoſque reddita ab his, qui in conciliis populi electi eſſent.* Poſt Taciti ævum longa barbaries & caligo res noſtras pluribus ſæculis preſſit: ubi verò reviviſcere litteræ & publica monumenta apud nos cœperunt, prima ſtatim cura, & mentio fuit de legibus & judiciis propriis tutandis, peregrinis ſubmovendis.

Alia quibus utimur Jura, moribus ferè, & longævo uſu, ac ſine ſcripto invaluerunt; hoc jus ab initio publicis actis conſignatum eſt, deinde pactis, conventis, ac populi ſcitis frequenter renovatum, Imperatorum etiam, & Pontificum Privilegiis agnitum, & auctum: Principum denique & Magiſtratuum jurejurando continua ſerie ſtabilitum ad nos pervenit.

3. Nondum ullæ leges nobis ſcriptæ erant, cùm jam de declinandis peregrinis judiciis, cum vicinis populis

a *Tac. de moribus Germanorum.*

pulis paciſceremur: ſolliciti fuimus munire nos adverſus externa, priuſquam domi legibus excoleremus noſtra: Brabantia, prima & ampliſſima Belgii regio, vix antiquius monumentum oſtentat legum ſuarum, quam rudes illas, ſed inartificioſa ſimplicitate venerandas tabulas, quas An. 1312. Joannes Brabantiæ Dux Cortenbergæ condidit: at integro propè ſæculo vetuſtiora ſunt pacta, quæ Henricus Brabantiæ itidem Princeps, cum Colonienſi Præſule pepigit, die 13. Decembr. An. 1251. a *Ne occaſione debitorum, conventionum, vel pactionum, alter alterius res, vel perſonas, in civitate Colonienſi vel in terra Ducis accipere poſſet, vel arreſtare.*

4. Primo verò illæ, quas dixi, tabulæ, à Duce & Proceribus regionis ſolenniter juratæ, quæ nobis tanquam Solonis axones, vel Lycurgi Rhetræ religioſæ ſunt, nihil ſtudioſius inculcant, quàm jus dicendum

a *Vol.* 1. *Ant. Edictor. Belgic. l.* 5. *tit.* 1. *c.* 1.

dum eſſe ſubditis & incolis, per Judices indigenas, eo loco ubi forum ſortiuntur, & ſecundùm cujuſque civitatis leges: interpoſitâ fide de non ferendo, aut permittendo, ut quis adverſus ea faciat.

Ducis Joannis ad Proceres & populum verba ſunt, &c. *Cunctis jus poſtulantibus Iudicia recti faciemus per Scabinos, aut eos quibus judicare incumbit, atque uti ſecundùm propoſita negotia forum ſortiuntur, nimirum unicuique ſecundùm Ius civitatis ſuæ, nec adverſus hoc faciemus, aut fieri patiemur; & ſi quid elucidandum aut mutandum incidet circa ll. id ſemper fiet adhibito conſilio bonorum virorum hujus regionis, quæ omnia fide & jurejurando noſtro tactis ſacroſanctis Evangeliis promittimus, per nos, & ſucceſſores noſtros firma & ſtabilia fore, atque curaturos, ut ab aliis obſerventur.*

Hæc eadem promiſſa ſecuti deinde Principes ad hanc diem in Imperii ſui auſpiciis renovarunt, & jure-

jurejurando fidem ſuam populo ſuo adſtrinxerunt.

Quos verò pollicetur aliquis judicandos fore apud ſuos Judices, & ſecundùm ſuæ civitatis Jura, nec ſe laturum, ut id violetur; auxilium, tutelamque addixiſſe ſine dubio intelligitur, ſi quis præter morem Majorum aliò in Jus vocet. Nam quemadmodum Iuriſconſulti dicunt eum, qui promiſit *habere licere*, eorum verborum vi efficere debere, ne per quemquam omninò fiat, quo minùs nobis habere liceat, *l. ſtipulatio iſta* 38. *ff. de Verb. Obligat.* Ita qui fruituros ſpopondit Cives ſuos jure quopiam, omne impedimentum à ſe avertendum addixiſſe intelligitur. Et id quidem ſufficiebat hactenus, ne quis indigena diſtraheretur à foro ſuo, quamdiu apud patrios Lares & intra fines regionis maneret. Si enim extraneus Judex, aut litigator Brabantum è ſedibus ſuis aliò in jus vocaret, impunè poterat non parere vocatus,

catus, & ſpernere Imperium, vocantis.

Verùm ſi incola peregrè profectus ibi contraxiſſet, aut bona poſſideret, in aliena Provincia, vel ibi repertus foret; communi, uſitatoque interdicto manus injectionis & immiſſionis in bona, quod *arreſtum* dicimus, rapi in Jus Brabantum nihil vetabat, cùm autoritas Principis vſque eo ſe non porrigeret, neque dici poſſet id promiſiſſe, quod præſtare in manu ejus non eſſet.

Supererat hæc præterea difficultas, quòd, cùm quædam portio Brabantiæ Romanum Imperium jure clientelari tunc agnoſceret, non videretur ſolius Ducis autoritate plena ſecuritas ſubditis data, quippe quæ derogare nequiret juris dictioni, quam Judices Imperiales ratione feudalis ſubjectionis in eam regionem ſibi adſcribere poſſe videbantur.

5. Ut

5. Ut igitur pleniſſimè, quoad ejus fieri poſſet, ſubducerentur Brabanti externis judiciis & evocationibus, duo eximia beneficia iis conceſſa ſunt, quibus tum ab omni Imperialium Judicum poteſtate exempti eſſent, tum extra provinciam quoque deprehenſi, domum revocandi jus haberent.

Primum, quod *Bullam Auream* vulgò dicimus, à Caroli IV. Rom. Imp. Joanni Brabantiæ Duci donatum, munerandis officiis, & obſequiis deceſſorem ejus, quibus dubias res Imperii, ope ſua, & armis ſæpiùs ſtabilierant. Alterum ipſius Ducis, ne ullibi gentium extra propriam regionem Brabantus populari ſuo diem dicere, aut litem intendere auſit; pœna capitis ſancita in eum, qui adverſus legem commiſerit. Quæ privilegia ab invicem diverſa, perperam à quibuſdam confuſa & commixta ſunt, quem errorem rerum Brabãticarum non ſatis gnarus inter

cæte-

cæteros erravit vir alioqui ſummus, P. *Peckius de Iure ſiſtendi*, *cap.* 8. Inutilem etiam ſubtexens quæſtionem, an extra fines Romani Imperii, puta in Hiſpania, Anglia, Gallia, Brabantus Brabanto manus poſſet injicere, ſeu arreſtare.

Rectè quidem amplectitur negantem ſententiam, ſed argumento rei non accommodato, quaſi ſcilicet Cæſaris Edictum & Bullæ Aureæ vis ad eas etiam regiones pertingat, ſeu interpretatione extendi poſſit, quæ Romano Imperio tunc non parebant, cui rationi ægrè acquieverint Flandri, Batavi, aliique contrariis Principum declarationibus ſuffulti, & à Bulla hactenus immunes & exempti.

Paulò diſtinctiùs proinde atque ordine hæc enarranda ſunt.

a Carolus ejus nominis IV. Imperator. *Favoris ſui prærogativa volens proſequi eos, qui diuturnitate laborum, & immo-*

a *Oct. Cal. Aug. Anno* 1349.

immotæ fidei conſtantia circa procurandos Imperii Romani honores claruerant, [a] *decrevit, ac Edicto perpetuo ſtatuit, ne ullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Princeps, Comes, Baro, Nobilis, aut cujuſcumque conditionis exiſtat, Eccleſiaſticus ſeu temporalis, in quibuſcumque cauſis criminalibus, realibus aut perſonalibus, aliquam Iuriſdictionem, ſeu judiciariam poteſtatem in ſubditos Ducis intra diſtrictum ipſius conſtitutos, ad inſtantiam cujuſcumque perſonæ, intra vel extra limites diſtrictus ejuſdem exiſtentis, evocando, citando, appellando, &c. exercere præſumat.* Et paulò poſt: *Nec aliquis Vaſallus, ſubditus, aut ſervitor dictorum Ducis & ſucceſſorum ipſius, in quibuſcumque Epiſcopatibus, terris, ſeu Dominiis ſacro ſubjectis Imperio, Eccleſiaſticæ & temporalis; ſeu cujuſcumque alterius Iuriſdictionis exiſtat, &c. arreſtari, impignorari, ſeu detineri, rebus aut corpore moleſtari debeat.*

Quod Privilegium deinde à pluribus

[a] *Tom.* 1 *Edictorum Ant. lib.* 2. *tit.* 2.

bus Romanis Imperatoribus confirmatum eſt, delegatâ in perpetuum Senatui Brabantiæ auctoritate coërcendi omnes, cujuſcumque gentis ac ordinis homines, in legem committentes, etiam qui Ditionis Brabantiæ non eſſent.

Primum verò editum eſt exemplum coërcitionis ab Imperatore ipſo in Epiſcopum Leodienſem, qui Brabantos ad tribunal ſuum non eo ſeriùs evocaverat, quæ ejus acta Carolus ſolemni ſententiâ reſcidit, 2. *Nonas Apr.* 1354.

Hâc porrò Imperiali ſanctione duo apparet eſſe conſtituta. Primum ne ullus eorum qui juriſdictione in Imperio funguntur, ſubditos Ducis Brabantiæ extra limites Provinciæ ſuæ evocare auſit. Secundum ne in ditionibus, quæ Imperio parent, manuum injectione in perſonas aut bona, Brabanti detineri quavis de cauſa, aut aliter in Jus vocari poſſint. Evocatio Judicibus omnibus,

in quos Cæſar Imperium habet, interdicitur, ſeu eam poſtulet Brabantus, ſeu Imperio ſubjectus, ſeu alius quivis. Manus quoque injici Brabanto, cùm intra fines Imperii erit, aut diem ei dici, generatim vetitum, ſine perſonarum diſcrimine, ſeu id tentet Brabantus, ſeu quis alius, cum Cæſar Judices omnes, in quos poteſtatem habet, abſtinere ab his actibus, evocationis, prehenſionis, & citationis voluerit.

Nimis igitur in arctum cogunt ſenſum Aureæ Bullę, qui hoc ſolùm vetitum volunt, ne Brabantus Brabantum ſub Imperio in jus trahere auſit: uti è contrario latiùs, quam par eſt, vim ejus extendunt, qui per eam licere non putant extra terminos Imperii Brabantum Brabanto diem dicere, cùm Cæſarea auctoritas neque Brabantos vel eorum actus obſtringat extra Imperium: nec hanc legem dicere potuerit Judicibus exteris eorum regnorum, quæ

Maje-

Majeſtatem Imperii Romani non agnoſcunt, veluti Hiſpanis, Gallis, Britannis.

Quare ſi aliud nihil impediret, non eſſet de numero vetitorum in Regnis iſtis, Brabantum à Brabanto judicio pulſare. Verùm ne id fieret, à Duce ſuo ſingulari beneficio obtinuerunt, quod inter ea capitula pridem relatum eſt, quæ in auſpiciis inaugurationis Principes religiosè populo ſuo promittere conſueverunt.

6. Nimirum Wenceſlaus Brabantiæ Dux die 3. Jan. 1355. invitatus, ut ait, meritis & officiis nationis, novam legem Brabantis dixit, ne deinceps alter alterum extra fines regionis in jus vocaret, pœnâ ultimi ſupplicii & amiſſionis bonorum indicta ei, qui fecerit. Quæ res poteſtatem Principis minimè excedit, licèt de ſubditis ſtatuat in alieno territorio conſtitutis, cùm Juriſconſulti non ambigant, leges atque mandata

data Principum adſtringere cives peregrè agentes, præſertim ſi nominatim in eos concepta ſint, *l. 2. Cod. de commerc. l. 2. C. de vectigal. c. ult. X. de conſtit. Peckius d. c. 8.*

Verba autem eorum Capitulorum ſunt: *Iuravimus & promiſimus perpetuò firmum & ſtabile fore, ne alter alterum extra Provinciam in jus vocet: Eum, qui fecerit, vita & bonis ſuis exuendum.*

Eum verò articulum explicatiorem atque auctiorem deinde repetierunt ſubſecuti Principes, addito promiſſo, ſeveritatem pœnæ ſe nulli unquam moderaturos, & expunctis exceptionibus paucis, quæ intuitu Eccleſiaſticæ juriſdictionis initio fuerant admiſſæ.

Cùm enim olim tres cauſarum ſpecies ad audientiam Eccleſiaſticam Leodienſis vel Cameracenſis Epiſcopi deduci poſſent, videlicet de teſtamentorum validitate, de pactis matrimonialibus & rebus in pios uſus donatis,

donatis , ſeu per amortizationem ſubductis ſæculari poteſtati ; providerunt poſtea Majores noſtri de his etiam ſpeciebus , & diſertè à Principe ſtipulati ſunt , die 26. April. 1515. ne ulla ex cauſa ad tribunalia Eccleſiaſtica , municipes vel incolæ Brabantiæ evocari poſſent, aut Iuriſdictionem vicinorum Epiſcoporum agnoſcere cogerentur, niſi apud delegatos eorum , qui in Brabantia reſiderent. Quæ nova cautio ſolenni Principis ſacramento firmata , ad hanc diem religiosè cuſtoditur.

Vnde non eſt, quòd quis exiſtimet, ad civilia negotia & ſæculares Judices tantùm pertinere juratas Principum pactiones , quas attulimus ; cùm ex his quæ jam memoravi , manifeſtum ſit, non minùs de Eccleſiaſticis cauſis actum fuiſſe , quam de civilibus ; atque appareat , nullum omninò caſum omiſſum eſſe , quo pertingere vel poteſtas vel amicitia

citia Principis poterat, quin exemptum eſſe voluerit, & in perpetuum fore juraverit, à peregrinis judiciis & Imperiis.

2 Adeò verò cordi fuit populo Brabantico, ne etiam Eccleſiaſticis evocationibus ad extraneos Judices pertraherentur, ut ſpeciali ac ſolenni conventione ad mutuum auxiliùm Primores Provinciæ cum populo ſe obſtrinxerint. 6. Novemb. 1486. ad avertenda decreta, & mandata omnia, quibus præter morem Majorum incolæ ad Eccleſiaſtica judicia vocarentur.

CAPUT II.

Jus Belgarum de non admittendis evocationibus extra Provinciam, reſpicit non tantùm civilem, ſed & Eccleſiaſticam & Pontificiam juriſdictionem.

1. *Oſtenditur Iusjurandum Principum de non evocandis Belgis comprehendere etiam Pontificias evocationes.*
2. *Solenne exemplum irritæ hujuſmodi evocationis*

tionis Abbatis Parcenſis in Brabantia Anno 1477.

3. *Archidux Maximilianus Pontificiæ evocationi ſe opponit, adactus, ut ait, juramento Ordinibus præſtito.*

4. *Principes Belgii in Læto Introitu non minùs jurant Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus.*

5. *Non excedit Principum poteſtatem hujuſmodi Privilegia Clericis concedere, & tueri.*

6. *Referuntur plura Edicta, quibus modus poſitus eſt evocationibus Romanis, & cohibita juriſdictio Eccleſiaſtica.*

7. *Quæ dicta ſunt, confirmantur exemplis optimorum è vetuſtate Principum.*

8. *Quæ concernunt ordinem publicæ diſciplinæ, ſpectant ad officium Principum.*

9. *Muniti ſunt inſuper Belgæ Pontificio privilegio anni 1515.*

10. *Concilium Tridentinum cum hac cautione admiſſum eſt, ne evocationes admittantur extra Provinciam, etiam Epiſcoporum ad Pontificem.*

11. *Occurritur contrariæ rationi.*

12. *Scriptores exteri privilegii Belgici meminerunt.*

13. *Idem agnoſcunt Cardinales, Concilii Tridentini Interpretes, Anno 1615.*

14. *Luculentum de eo teſtimonium Internuntii Belgici.*

NE verò quempiam turbet, quòd tam generatim de Eccleſiaſtica auctoritate, ad eum modum de non evocan-

evocando extra Provinciam arcta-ta, diximus, ut videatur etiam, quæ à Romana Curia nomine Sedis Apoſtolicæ exercetur juriſdictio, comprehendi, ejus tamen ſummam dignitatem atque faſtigium à nemine in ordinem cogi poſſe, atque à communibus regulis ſemper intelligi exemptam, tam Theologiæ quàm Canonũ Conſulti conſentiunt; paulò accuratiùs de hac re dicendum atque oſtendendum eſt, id non tantùm pluribus ſeculis conſtanter ſic obſervatum; ſed & ipſius Romani Pontificis privilegio diſertè ſtabilitum, edictis deinde Principum noſtrorum ſæpè renovatum, æquitati etiam & ſacris Canonibus tum gentium plerarumque uſui conſentaneum; denique Pontificiæ auctoritatis amplitudini minimè eſſe adverſum.

1. Atque imprimis neutiquam ambiguum eſt, hanc Principum noſtrorum, tam ſupremorum Magi-

 ſtratuum,

ſtratuum, ac eorum, qui juriſdictione funguntur quando jurejurando capitulis *Læti Introitus* ſe adſtringunt, mentem eſſe, ac fuiſſe ſemper, ita ſubmovere peregrina judicia, ut non minus eas, quæ auctoritate Pontificiâ in Urbem fiunt evocationes, faceſſere juberent, quàm quæ ab aliis inferioris ordinis Judicibus emanant, atque, ſi fas eſt dicere, non ſine gravibus cauſis horruiſſe majores noſtros præ cæteris Romanorum judicia, pluribus incommodis obnoxia, non obſcurè teſtatum nobis reliquerunt.

Id verò quod dixi de jurisjurandi ſententia, non poteſt evidentiùs, quàm ex rebus publicè geſtis & ſcriptis, atque conteſtationibus Principum cum Pontifice, ſecutoque negotiorum eventu cognoſci.

2. Sixtus IV. Pontifex litteris Romæ datis die 2. Junii, Anni 1477. Theodoricum Thulden, Cœnobii Parcenſis in Brabantia Abbatem, in urbem

urbem evocaverat, ut de læſa auctoritate Sedis Apoſtolicæ coram eo cauſam diceret.

Volumus, inquit, *& ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna tibi mandamus, ut infra terminum duorum menſium, à receptione præſentium computandorum, noſtro conſpectui te præſentes, alioquin ſcito Te privationis periculo ſubjacere. Datum Romæ, &c.*

3. Maximilianus Auſtriæ Archidux, Belgii tunc Princeps, deinde Romanorum Imperator, eâ re cognitâ, litteris Abbatem monet, 23. Novemb. 1478. ne Pontificiæ evocationi morem gerat, *Vobis*, inquit, *diſtrictè præcipimus, & mandamus, ne eam ob cauſam extra Patrias noſtras vos abſentetis, imò ſtatim viſis præſentibus ad nos veniatis.* Ad Pontificem verò eâdem die litteras dat, & civilibus verbis citationi intercedit, addens: *Si denique veſtra Sanctitas cauſam cognoſcere cupit, eam, ut committit alicui his partibus Prælato, viro probo,*

partibus non ſuſpecto, &c. Nec ut ſecus agatur facilè ferre potero. Cumque nihilominus perſeveraret in ſententia Pontifex, alteras ad eum ſcripſit Archidux, ſubmiſſas quidem & civiles, ſed acrimonia tinctas. *Si Abbas*, inquit, *cujuſpiam delicti reus, animadverſione qualibet dignus exiſtimetur, non adverſabor, quin Apoſtolicæ Sedis honoris ratio in hoc habeatur; Dummodo Iudice in partibus dato idoneo, & neutrali, id juris ordine compertum ſit. Quod profectò ſic æquum ſuſtineo, ut fruſtrà ſecus aliquid à me exigatur, adjuvante Domino Deo.*

Aliquantò placatior deinde redditus Pontifex cùm cauſæ diſcuſſionem delegaſſet Præpoſito Eccleſiæ S. Joannis in Urbe Trajectenſi ad Rhenum, iſque Abbati diem dixiſſet ad reſpondendum in Diœceſi ſua; quia ſic rurſum impingebatur in Brabantorum jurata Privilegia, qui intra fines Provinciæ ſuę omninò judicandi ſunt, Maximilianus, qui *honoris & fidei ſe nunquam prodi-*

gum

gum futurum, Pontifici ante reſcripſerat, ad Præpoſitum epiſtolam miſit in hanc ſententiam. *Intelligimus vos virtute certæ Commiſſionis venerabilem Patrem Theodoricum Abbatem Monaſterii noſtri Parcenſis coram vobis in cauſam traxiſſe, Procuratori cuidam, Apoſtolicæ Sedis Fiſcali, ad hoc, ut dicitur, deputato, ſuper certis articulis reſponſurum. Unde revera miramur plurimum, &c.* Et paulò pòſt: *Verùm, quia is modus agendi nobis & ſubditis noſtris gravis admodum eſt, & intolerabilis*, AC APERTE CONTRARIUS PUBLICO STATUTO, ET PRIVILEGIO, QUO FIDELIBUS NOSTRIS, POPULO, ET STATIBUS DUCATUS NOSTRI BRABANTIÆ JUREIURANDO PROMISIMUS, NON SINERE QUEMVIS EX EIS EXTRA DUCATUM IPSUM AD JUDICIUM EVOCARI, *quò minus fruſtratoris vexetur moleſtiis, & expenſis, cùm intus non deſint, qui expeditam adminiſtrent juſtitiam, vos ſeriosè requirimus,*

mus, ut cum Iudici competenti relinquas judicandum, quod ſi ſecus fieret, id nobis ingratiſſimum eſſet, & opportuno remedio refelleremus, cooperante Domino Deo, &c.

Apparet jam illo æuo priuſquam Pontificio ullo privilegio de non evocando muniremur, quod Anno 1515. Leo Pontifex I. ſanxit, jure domeſtico tutos fuiſſe Brabantos, adverſus exterorum Judicum evocationes, neque vel tunc auctoritate Pontificia quempiam etiam Prælatum extra Provinciam citari potuiſſe, idque *Iurejurando* Principum, quod *Populo & ſtatibus* præſtant, comprehendi diſertè Maximilianus profitetur.

Quidni verò Ordo Eccleſiaſticus comprehenderetur, qui primum locum in conventu publico Provinciæ tenet, & potiorem Reip. tribum repræſentat, quando Pollicitationibus Læti Introitus Princeps adſtringitur? Ternis quippe partibus conſtat

conſtat Ordo totus cui juratur, cuique privilegia & inſtituta confirmantur, atque ſunt, *Prælati, Proceres, miſſiſque potentibus urbes.* Leges generales populo & Clero utiles, & ad genium nationis formatas ſemper intellectum eſt utriſque pariter prodeſſe, & ubi occaſio fert, utroſque iis uti vidimus, & ad hoc auxilium non minus Eccleſiaſticos proclamare, quàm laicos, quotidiana exempla oſtendunt.

5. Non admirabitur verò, niſi rerum noſtrarum ignarus, à poteſtate civili modum aliquem ingenio gentis aptum præſtitutum eſſe Eccleſiaſticæ Juriſdictionis exercitio, cùm conſtet ab omni ævo id à Principibus noſtris factitatum, quorum officio ſemper exiſtimatum eſt incumbere, ne contra privilegia, aut inveteratos mores exæſtuaret externa ulla poteſtas, & pacem tranquillitatemque Reipublicę interpellaret.

Hoc non eſt ipſam poteſtatem Eccleſiaſticam minuere , ſed exercitium ejus cohibere intra terminos rationis, ne publicam quietem lædat, & intercedere iniquis & exorbitantibus Decretis Romanæ Curiæ; quod officium *Interceſſionis* rectè præſtari etiam ab eo, qui directam aut legiſlativam poteſtatem in Eccleſia non habet, oſtendi poteſt exemplo non inepto, licèt è profana vetuſtate petito, ſcilicet Tribunorum plebis , in Romana Republica, qui & ſi jus condendæ legis olim non haberent, atque adeò nec Curiam ingredi poſſent, cùm de ea deroganda deliberabatur ; tamen Decreta à Patribus ſcripta recognoſcebant, & ſi videbantur Reipublicæ damnoſa, rata eſſe non ſinebant, idque genus officii ſolenni vocabulo Veteres *Interceſſionem* vel *auxilium* vocabant. Frequens mentio eſt apud Livium, Tribunorum intercedentium Senatus-Conſultis & auxi-

lium præbentium civibus adverſus leges & Prætorum juſſa, de qua re latiùs Briſſon. de form. l. 2. Hoc verò eſt illud vocabulum *Interceſſionis*, quod cùm ingeminarent ſubinde in Tridentina Synodo , Principum Legati, decretis quibuſdam ſe opponentes, quæ exiſtimabant condi in damnum civilis poteſtatis; turbabantur Patrum nonnulli, priſcæ hujus formulæ ignari, atque alter alterum percontabatur, pro quo demum fieret interceſſio, ſeu ut ipſi interpretabantur, ſupplicatio.

a Eodem verò reipſa recidit, quod Theologi quidam ad Principes aiunt pertinere, impedire injuſtas Eccleſiaſticorum uſurpationes, quæ facti & violentiæ ſpeciem habent, non *juriſdictionaliter*, vel *auctoritativè*, ſed *impeditivè* & *per modum defenſionis*, Caietan. de auctor. Papæ cap. 27. P. Victoria, Sylveſter, aliique

B 6

a *Arnoldus Ferrerius, in Apol. quam pro orat. ſua habita in Concilio ſcripſit anno* 1563.

que relati à Duvallio de autor. Pont. part. 2. qu. 9.

Quibus accedat Joannes Pariſienſis, Dominicani Ordinis Doctor, in Tr. de Pot. Regia & Papali c. 21. qui ait : *Licitum eſt Principi abuſum gladij ſpiritualis repellere, eo modo, quo poteſt, etiam per gladium materialem, præcipuè ubi uſus gladij ſpiritualis pergit in malum Reipublicæ, cujus cura Regi incumbit, aliter enim ſine cauſa gladium portaret.*

Non ſunt igitur ambitioſa vel incompetentia Principum edicta, quibus proſpectum eſt adverſus Romanæ Curiæ evocationes, decreta, judicia, ſententias & executiones, quibus ſubinde Belgas turbari, diſtrahi, evocari, contingebat, quæ operæ pretium erit, brevibus recenſere.

Anno 1447. die 3. Jan. Philippus Burgundiæ & Belgii Princeps, ut generali remedio occurreret incommodis, quæ Eccleſiaſticis Mandatis & Citatoriis libellis patiebantur

in-

incolæ, Edicto perpetuo voluit, ne quis in Brabantiam inferret, aut ſubditis ſuis inſinuaret ullas citationes, monitiones, ſententias, aliavè Decreta, à tribunalibus Eccleſiaſticis elicita, niſi prius à juridicis & Magiſtratibus locorum examinata, & aſſenſu eorum munita forent, pœna exilii perpetui indicta iis, qui id facerent. Quod non tam de novo conſtituere ſe ait, quàm in uſum revocare vetus Patriæ inſtitutum, aliquamdiu intermiſſum.

Circa annum 1480. cùm occaſione Beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæ in Curia Romana conferebantur, inſanum in modum Belgæ litibus agitarentur, ære exhaurirentur, cenſuris, monitoriis, evocationibus, extra Patriam vexarentur, providerunt opportunis remediis Optimi Principum Maximilianus & Philippus, *a* & cum primùm ſimpliciter è ditionibus ſuis eliminaſſet cun-

a *Edicto* 12. *Septemb.* 1485.

cuncta hoc genus reſcripta, coërcitis Laicis pariter & Clericis, qui impetrarent & inferrent bonorum prehenſione aliiſque gravibus pœnis, his verbis; *En defendant à toutes perſonnes, tant d'Egliſe, qu'autres, qu'ils n'apportent, admettent ſemblables proviſions, &c. à ſçavoir les gens d'Egliſe par la prinſe, & miſe en noſtre main de leur temporel.*

a Deinde Philippus Archidux die 20. Maij, denuò queſtus de malis artibus & inſidioſis clauſulis curialium, quas ſub nomine Bancquariarum cautionum, aliiſque monſtroſis nominibus proponebant, ut horum ſimplicitati illuderent, unde eveniebat, miſeros in prima inſtantia in Urbem extrahi, ſeu ut ipſe loquitur; *Dont furent aucuns adjournez hors de nos Pays en premiere inſtance contre les droits, hauteurs, prerogatives, franchiſes, & libertez de nous, & de nos dits Pays.* Rem tandem ita moderatus

a *Edicto* 20. *Maii anno* 1495.

tus eſt, ut nollet deinceps niſi conſulto & annuente ſupremo Conſilio ſuo, reſcripta ulla beneficialia, proceſſus, ſententias, litteras executorias, in has regiones inferri; ſancitis gravibus pœnis, tam adverſus Eccleſiaſtici Ordinis homines, quàm profanos. Diſceptationes verò beneficiales ita partitus eſt, ut provincialibus Conciliis ſuis adſcriberet judicia poſſeſſoria: locorum verò ordinariis cauſas petitorias primæ inſtantiæ.

Injecto etiam freno Appellationibus ad Romanam Curiam, quæ per id ævi primas quoque inſtantias frequenter interſecabant, mandavit, ut illæ judicibus Provincialibus deinceps decidendæ delegarentur.

Denique cùm inter publicas populi ſui perturbationes & hãc recenſuiſſet: *Que quelques-uns faiſoint en vertu des reſcripts par eux obtenus en la Cour de Rome, attraire, & citer en premiere inſtance, aucuns pourveuz, &c.* Et paulò

paulò poſt: *A cauſe dequoy nos ſubjects ſe treuvent legerement, & à petite occaſion admoneſtez, & attraits hors de nos Pays, & innodez des cenſures & autres peines Eccleſiaſtiques, &c.* Conſtituit: *Que nul pour raiſon des dicts benefices, eſtant en nos dits Pays, n'atraye nos ſubjects, ny autres y reſidens, par vertu deſdites Bulles, & reſcrits de Cour de Rome, &c.* Sub idem tempus incolis Flandriæ ſpeciali etiam edicto proſpectum eſt, adverſus peregrina judicia, & evocationes extra Provinciam: Cùm enim queſti eſſent incolæ: *Que des ſujets & inhabitans du Pays contre leurs Privileges, uſances, & couſtumes à leur grands fraiz & deſpens, eſtoient journellement adjournez, & attraitz en premiere inſtance hors dudit Pays.*

a Priſtina edicta revocavit Belgii tunc prò Archiduce Legatus Engelbertus Naſſovius, atque generatim conſtituit, 28. Octobr. 1494. ne quidquam peregrè allatum deinceps execu-

a *Vol.* 1. *Gand. lib.* 1. *rub.* 5.

executioni mandari poſſet, in Provincia iſta; niſi ipſius Concilii Flandrenſis litteris, & aſſenſu munitum, in hæc verba : *Avons ordonné, que nulles lettres, Mandemens, ou Proviſions obtenus hors ledit Pays de Flandres ne ſe mettront à execution, ſans ſur iceux lettres, mandemens, ou Proviſions, avoir nos lettres d'attaches, ou de la Chambre du Conſeil en Flandres.*

a Generalem rurſum ſanctionem ſæculo proximo emiſit Philippus Hiſpaniarum & Belgii Princeps, ne quidquam Româ profectum executionem inBelgio obtineret, niſi placito firmatum, vel Sanctioris, vel Brabantiæ Concilii : cujuſmodi mandato ſatis quoque tuti ſumus, adverſus Romanas evocationes, & ea omnia, quæ receptos mores noſtros poſſent lædere : cum placito Regio firmandum nunquam ſit à Conſiliariis reſcriptum ullum, quo Romæ aut alibi extra Provinciam dies dicetur homini Belgæ. Hæc

a *An.* 1547.

Hęc in cauſis beneficialibus natis ex reſcriptis Romanis, atque inter Clericos, hoc eſt, in rebus maximè Eccleſiaſticis, non tantùm primæ ſed ulterioris inſtantiæ, à Principibus noſtris ita conſtituta, tam firmiter hodiè cuſtodiuntur, ut nemini in mentem veniet de eo controverſiam movere.

7. Si tamen quærat aliquis, unde hæc auctoritas Principibus ſęcularibus ſit, ſtatuendi de jurisdictione, & judiciis Eccleſiaſticis, atque circumſcribendi terminis, quos dixi, Pontificiam poteſtatem, quæ non ab hominibus, ſed à Deo Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi donata eſt? tum, quomodo edicta, quæ attulimus pœnam exilii, & captionis bonorum in Clericos ſanxerint, ſine violatione Eccleſiaſticæ immunitatis?

Præter id, quod ſuprà de officio Interceſſionis adverſus oppreſſiones dictum eſt: tueri optimè factum poſſumus, exemplo religioſiſſimorum

Prin-

Principum omnis ævi, qui & plura & graviora circa diſciplinam atque negotia Eccleſiaſtica, ſine contradictione, atque adeò cum aſſenſu Pontificum & Synodorum univerſalium conſtituerunt.

Acta primorum Conciliorum plena ſunt mandatis, cognitionibus, ſententiis Imperatorum, quibus Pacem Eccleſiarum, concordiam Epiſcoporum, æquabilitatem, atque ordinem in cœtu Eccleſiaſtico, auctoritate ſua ſtabiliebant, aut turbatam reſtituebant. Baſſianus Epheſi Epiſcopus in Chalcedonenſi Synodo Act. II. Marciani auxilium ita implorat: *Omnis ſalus violentiam patientium noſtra tranquillitas eſt, præcipuè autem Sacerdotum Chriſti, quapropter & ego ad has preces veni.* Act. 13. Eunomius Nicodemię Antiſtes ſimiliter tutelam ejus expoſcit, hoc exordio uſus: *Deus vobis regnum & omnium rerum Imperium, ut omnes gubernetis ad ſalutem orbis, & pacem Eccleſiarum, juſtè donavit.*

Plures

Plures in eadem Synodo Præſulum contentiones autoritate ejuſdem Imperatoris ſopitę ſunt, qui demum tribus Edictis Canones omnes confirmavit, pœnis diſertè in Clericos quoque contumaces & inquietos conſtitutis Exilii & confiſcationis bonorum, quæ ſunt ipſæ illæ pœnæ, Edictorum Regiorum, quæ ante adduximus.

Ad Synodum Tyriam a Conſtantinus Dionſium Virum Conſularem miſit, ut rerum gerendarum admoneret Epiſcopos, atque *animadverſor eſſet & cuſtos conſervandæ æquabilitatis & ordinis.* Tituli Codicis Juſtinianei de *ſum. Trin.* de *Epiſcopis & Clericis* referti ſunt conſtitutionibus Impp. Conſtantini, Anaſtaſii, Arcadii, Honorii, Gratiani, Theodoſii, utriuſque Leonis, Juſtiniani, quibus de juriſdictione ſeu audientia Epiſcopali, de Clericis, Eccleſiis, earum-

a *Epiſtol. Conſtant. apud Baron.* 334. *numer.*9.

rumque bonis, atque aliis ordinem Eccleſiaſticum ſpectantibus multa ſalubriter ſancita,& ab Eccleſia olim placidè admiſſa ſunt, cùm nondum tanta ambitio invaluiſſet.

Omitto [a] Novellas Conſt. Juſtiniani, quas etſi Nicolaus Alemannus, ut ambitioſas & incompetentes traducat, quòd varia de perſonis & rebus Eccleſiaſticis conſtituant; conſtat olim ab Eccleſia receptas fuiſſe, & in judiciis Eccleſiaſticis admiſſas, teſte Hincmaro, in Opuſculo c. 17. & Jvone Ep. 280.

Carolus M. in Capitulari Aquisgranenſi A. 789. poſt ſeriam Epiſcoporum monitionem addit: *Quapropter & noſtros ad vos miſſos direximus, qui ex noſtri nominis autoritate, unà vobiscum corrigerent, quæ corrigenda eſſent.* Ludovicus Pius in Capitulari ſuo. An. 823. *Quoniam*, inquit, *complacuit divinæ providentiæ, noſtram mediocritatem ad hoc conſtituere, ut ſan-*

ctæ

a *In notis ad Procopii annotata.*

ctæ ſuæ Eccleſiæ & Regni hujus curam gereremus. Hos verò Principes tantùm abeſt, ut Eccleſia eam ob cauſam reprehenderit, ut inter bonos & benè de ſe meritos ſemper habuerit, & ut quibuſdam placet, inter Divos etiam retulerit.

8. Nimirum ea, quæ pertinent ad externam diſciplinam, ordinem atque tranquillitatem Eccleſiæ, quę plurimùm à juriſdictionis uſu ac exercitio pendet, Principum ſollicitudine ſemper procurata ſunt, ut Reſpublica etiam hac in parte pacata eſſet & compoſita, ſecundùm ingenium populi, ſecundùm inveteratos mores cujuſque loci, ne Eccleſia, quæ membrum ejus eſt, à communibus inſtitutis diſſidens, æquabilitatem ejus turbaret & pacem.

Ad Anaſtaſium Imperatorem ſcribens Gelaſius Papa, id brevibus complexus eſt: [a] *Quantum ad ordinem*

a *Gelaſ. Pap. I. Ep.* 8. *ad Anaſtaſ. Imp.*

nem pertinet publicæ diſciplinæ, cognoſcentes Imperium Tibi ſuperna diſpoſitione collatum, legibus tuis ipſi quoque parent religionis Antiſtites.

Generale eſt, & ad ordinem publicę diſciplinæ pertinet, privilegium, ut domi & apud forum ſuum Belga judicetur: Clericis & Laicis materia & commoditas communis eſt: ab omni vetuſtate uterque ordo hoc jus tenaciter coluit, retinuitque: turbari quietem publicam, cum laribus ſuis extrahuntur incolę, experimentis compertum, & evocationibus omni ope obviam ſemper itum eſt. Proinde ad officium ſpectat Principum, communes & inveteratas leges, in re communi utrique ordini ſcriptas & utiles, tueri, & ſi ſubreptitiis Decretis, ac uſurpationibus impetantur, uti contra violentiam *auxilium* impertiri & *intercedere.* Neque aliud præſtant Edicta quæ memoravimus, quæ non eſt ideò ut quis culpet ut ambitioſa.

9. Et

9. Et his quidem rationibus, etſi Principum noſtrorum leges ſatis validæ videri poterant ad ſubmovenda peregrina judicia, pręſertim Brabantis, munitis inſuper non tantùm juratis Principum pactionibus, ſed & immemoriali uſu, qui vim Apoſtolici Privilegii quoque obtinet, ut Magiſtri Juris conſentiunt; placuit tamen ut tantò firmiùs foret privilegium, & à Curialium machinationibus immune, atque, ut Juſtinianus loquitur, *ut ex ſacerdotali & civili virtute cuſtodiretur*, Nov. 58. Sacræ auctoritatis adminiculum & oraculum adhiberi.

Itaque Leo Pontifex ejus nominis X. 3. Non. Jul. 1515. *Ut indemnitatibus, indebitis vexationibus Belgarum, ſalubriter provideret, prout perſonarum & locorum ac aliis qualitatibus conſideratis, conſpiciebat in Domino ſalubriter expedire, ſtatuit, & ordinavit, quod vaſalli & ſubditi Caroli Archiducis, tam Laici quàm Clerici Sæculares &*

Regu-

Regulares, pro quibuſcumque cauſis, ſorum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum prætextu, extra loca, Archiduci Carolo ſubjecta in prima inſtantia citari, aut quomodolibet ad judicium convocari non poſſint, ſed in partibus illis in prima inſtantia cognoſcantur, &c.

Fruſtrà verò contendunt Romanæ aulæ aſſentatores, ipſum Pontificem evocantem, non comprehendi generali hujus Bullæ conſtitutione: quòd ut loquuntur, perſona loquentis, & ſtatuentis, ſemper intelligatur exempta; ſed pertinere privilegium tantùm ad privatos, pertrahentes Belgas ad Romana tribunalia in beneficialibus, ac ſimilibus privatis cauſis: Pontificem ſibi ipſi non ſtrinxiſſe manus, nec ademiſſe ſucceſſoribus ſuis, imò nec adimere potuiſſe auctoritatem à Deo datam cognoſcendi, & judicandi, ubi negotij qualitas id exigeret.

Hæc enim & his ſimilia, quæ ſpe-

cioſè diſſeruntur, ſponte ſuâ evaneſcunt, ſi quis non unâ Bullæ particulâ, ſed totâ integrè perſpectâ, judicium ferat. Diſertè profitetur Pontifex, ſua quoque decreta, hâc conſtitutione comprehendi, imò *quaſcumque litteras Apoſtolicas, quaſcumque etiam fortiſſimas, ac derogatoriarum derogatorias clauſulas, in ſe continentes.*

Sed fortaſſis nullum, vel irritum eſt, ſi Pontifex ſupremâ poteſtate uſus, aliud decernat.

Audi ipſum aliter pronuntiantem: *Decernentes, omnes, & ſingulos proceſſus, ac cenſuras, quos & quas contra præſentium tenorem, quâvis etiam Apoſtolicâ auctoritate, abſque præſentium allegatione & expoſitione, ſeu productione haberi, & promulgari, nec non quidquid aliàs ſecus à quoquam,* ETIAM PER NOS ATTENTARI, ET SEDEM PRÆDICTAM, *& quâvis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit, nullius roboris, vel momenti exiſtere.*

At

At aiunt, de Pontificis mente, hîc ſatis ſuperque liquere, cumque in hoc negotio derogatum voluiſſe contrariis omnibus conſtitutionibus, & privilegiis.

Verùm hanc derogandi poteſtatem, ipſe ſibi eâdem ſanctione præripuit, niſi obſervaret modum ibi præſcriptum : *Decernentes præſentibus*, PER NOS, AUT SEDEM PRÆDICTAM, *etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam de conſilio Fratrum, nullo modo derogari poſſe, vel derogatum cenſeri, niſi id per litteras Apoſtolicas, ſub plumbo, tribus vicibus, ita ut ſemper quâlibet vice trimeſtre intercedat, idem Carolo Archiduci inſinuatum fuerit, & non aliter, aliàs, nec alio modo.*

Irritum rurſus declarans, *quidquid etiam* PER NOS, inquit, AVT SEDEM PRÆDICTAM *contigerit attentari.*

Verùm, aliqui negant ad criminales cauſas pertinere Bullam, quòd

id nominatim dictum, expreſſumque non ſit.

Sed quæ ratio, quis color eſt, eximendi ab his generalibus verbis, *pro quibuſcumque cauſis, forum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus*, iſtud genus cauſarum, quod jura omnia civilia, & Canonica præ cæteris inculcant, in proprio foro tractandum eſſe? Ita Fabianus Papa ſcribit, *Non oportet accuſatum alibi, quàm in foro ſuo audiri.* Stephanus Papa decernit: *Vltra Provinciarum terminos, accuſandi licentia non progrediatur, ſed omnis accuſatio intra Provinciam audiatur.* Quæ loca, cum aliis pluribus, refert Gratianus *Cauſa* 3. *quæſt.* 6. Aliam ejuſdem anni, & Pontificis conſtitutionem, ſimilibus verbis conceptam, ita interpretatur Eraſmus à Chokier, loco jam deſignando, ut comprehendat etiam criminales cauſas.

Denique mera cavillatio eſt, hanc evocationem, quæ facta eſt, à regulis

gulis communibus , & privilegiis ideò velle exemptam, quòd non exprimat, quibus accuſantibus, ſeu ad quorum inſtantiam citentur Epiſcopi: id enim ſi ſufficeret omittere in litteris citatoriis, nemo non videt, quàm levi negotio everti, & eludi totum privilegium poſſit.

Satis noti ſunt calumnioſi Delatores, patent omnibus importunæ inſtantię, & præſtigiæ, quibus aures Pontificis fatigatæ, & obtuſæ, Epiſcopis, etſi ſubmiſsè deprecantibus, jam clauſæ ſunt. Quàm verò ridiculum eſt dicere, quia non memoret decretum evocationis ullius nomen, aut inſtantiam, hoc ipſo totum privilegium Leonis, cum clauſulis omnibus, & cautionibus ſuis corruere, atque ita gratiam Belgis, tam ſollicitè procuratam & ampliſſimè conceſſam, leviſſimâ technâ poſſe ſubverti: quod non aliud fuerit, quàm Pontificem, ut in proverbio eſt, pro theſauro carbones Archiduci obtruſiſſe.

Eâ quidem formâ concepta eſt Bulla, non poſſe Belgas citari extra fines Regionis, ad cujuſcumque demùm inſtantiam, quia ſcilicet plerumque ſic judicia inſtituuntur, parte unâ citationem procurante; ſed addit conſtitutio, *aut aliàs quomodolibet, ad judicium convocari non poſſint.* Quod etſi etiam additum non foret, manifeſtum eſt, non in eo fundamentum Bullæ reſidere, nec momentum omne inde pendere, an exprimat in citatione Pontifex, quo inſtante in jus vocetur Belga, an id reticeat.

Sanè majores noſtri, in diſcuſſione Canonum Concilij Tridentini, non dubitarunt aliter, ac generaliùs interpretari, hanc Leonis conceſſionem, ut jam jam dicendum eſt.

Sed videntur huic expoſitioni obſtrepere adhuc Magiſtelli quidam, qui negant Pontificiam auctoritatem ſic poſſe conſtringi, præſertim in Epiſcopos, ſingulari obedientiæ juramento Pontifici authoratos, ut ne-

nequeat in jus vocare contumaces, & læſæ ſupremæ dignitatis, quam tueri ipſi promiſerunt, reos coërcere. Diſcant verò à Iuriſconſultis, juriſdictionem non-intelligi intervertiei, qui per Delegatos cognoſcit, cùm ipſa definitio juriſdictionis ſic in libris Juris expreſſa ſit, ut ſit, *Iudicis dandi licentia.* [a] Cognoſcere verò Pontificem per Delegatos, illo ipſo in loco, ubi crimen dicitur admiſſum, adeò non minuit aut lædit juriſdictionem, vel auctoritatem Pontificiam, ut ſi aliter eam exerceat, & de crimine velit cognoſcere procul à loco perpetrati delicti, ubi probationes tam criminis, quàm innocentiæ haberi vix poſſint, non tam jus dicere, quàm deſpoticè, rigidè, & incongruè DOMINARI, dicendus ſit, quod à ſuis abeſſe, & ad Reges gentium tantùm pertinere, Chriſtus Dominus voluit. Itaque cùm melior, æquabilior, & mitior reddatur juriſ-

 dictio,

a *L.* 3 *ff. de Iuriſdictione.*

dictio, ſi in partibus delegetur judex, ubi id moribus,& ingenio gentis congruit, augeri potiùs, & perfici dicenda eſt hâc ratione, quàm imminui.

Rectè proinde Leo Pontifex evocationes, quas in proœmio, *Indebitas vexationes* vocat, à Belgis generatim avertit, contentus exercere *Paſtoralis officii partes, prout perſonarum, & locorum, & aliis qualitatibus diligenter conſideratis, conſpexerit in Domino ſalubriter expedire.*

Qui jurejurando Pontifici obedientiam addixerunt, & jura, dignitatemque ejus propugnare polliciti ſunt, an ita demùm religioni ſuæ facere ſe credunt ſatis, ſi imperium nullis privilegiis alligatum, nullis regulis adſtrictum, hoc eſt abſolutam pro libitu DOMINATIONEM illi procurent? Juramentum, ut conſentiunt Juriſperiti, interpretandum eſt, ſecundùm naturam actus, cui apponitur, nec mutat, aut tranſ-

format

ſormat negotij qualitatem, extra terminos jure conſtitutos. Ita qui juravit, pecuniam numeratam creditori ſuo ſolvere, non prohibetur exceptionem non numeratæ pecuniꝫ intra biennium opponere, quia hæc exceptio naturæ negotii, ſecundùm æquitatem congruit, *l. ult. Cod. De non num. pecunia.* Qui obedientiam juratus promiſit, ſacratiore quidem vinculo adſtringitur, ſed aliud genus obedientiæ, quod abeat à communi norma, addixiſſe non intelligitur, non remiſit nuntium Nicꝫnis Canonibus, privilegiis, aut moribus regionis,nec renuntiaſſe cenſetur exceptionibus, aut temperamento, quod ratio, & æquitas dictant. Profectò inſulſus ſit, qui dicat, Epiſcopos, quia juramento ſe mancipaverint obedientiæ Pontificiæ,non poſſe,vel Bullæ Leoninæ implorare beneficium, vel Conciliorum regulis, aut Patriæ privilegiis ſe deinceps tueri, atque admittere debere Bullam Cœ-

næ Domini, & quæcumque Romę cuduntur moribus & juribus noſtris contraria. Hæc inepta, & à communi ſenſu aliena, ſapiunt diſputandi & contradicendi illam pruriginem, quæ à pulvere Scholaſtico, etiam provectis ſubinde adhæreſcit. Ratum proinde maneat, etiam Epiſcopos in cauſis criminalibus, & evocante Pontifice, etſi ad nullius inſtantiam conceptæ ſint citationes, Leonis privilegio tutos eſſe.

10. Nemo ignorat, quantum momentum ſit in idem conſentientis utriuſque ſupremæ poteſtatis. Hilarus Papa ad Epiſcopos Galliæ ſcribit, [a] *Convelli non poſſe, quæ & ſacerdotali Eccleſiaſtica præceptione fulcirentur, & Regia.* Ut non ſine cauſa Majores noſtri interceſſerint contrariis Decretis Concilii Tridentini, quibus negotia quædam cognitioni Romani Pontificis in prima inſtantia permittebantur; juſtâ ſcilicet interpre-

a *Hilar. Papa Epiſt. 11.*

pretatione eximentes à vi generalium conſtitutionum ea, quæ ſpecialibus conſuetudinibus & privilegiis aliter in certis Provinciis pridem eſſent introducta, cùm eam interpretandi normam etiam Pontifex ſibi probari oſtendat, *c.* 1. *de conſtit. in* 6.

Dicti Concilii ſeſſione 13. cap. 8. ſtatuitur: *ut cauſa Epiſcoporum, cùm pro criminis objecti qualitate comparere debebunt, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.*

Conſultus Brabantiæ ſupremus Senatus ante Concilii publicationem, ut annotaret & ſuggereret Regi ea capita, atque decreta morum, quæ inveteratis conſuetudinibus, privilegiis, & juribus regionis exiſtimaret adverſari, de eò quod retuli capite cenſuit his verbis: *Il ſemble, qu'on pourroit traire les ſujets hors du Pays, ce que ſeroit directement contre l'indult des ſaints Pape Leon & Clement, & auſſi contre les Ordonnances de ſa Majeſté, & de ſes tres-Illuſtres & tres-Catholi-*

 ques

ques Predeceſſeurs, leſquels indults ne ſont accordez, ny ordonnances faites ſans grande & pregnante cauſe.

Apparet hinc rurſus exiſtimaſſe Senatores Regios rerum noſtratium apprimè conſultos viros, non tantùm Pontificio privilegio, ſed Principum auctoritate & legibus indigenis ſatis cautum eſſe incolis, etiam Prælatis & Epiſcopis, ne ad Tribunal Pontificum ex cauſa quoque criminis in jus vocari poſſent, de qua re decreto iſto ſtatuitur.

Studioſè repetitur eadem hæc cautio his omnibus locis, quibus ex verborum generalitate præjudicium aliquod privilegio de non evocando incolis inferri poſſe videbatur. Seſſione 22. cap. 5. Quòd ſtatuitur in concedendis diſpenſationibus cauſæ cognitionem eſſe adhibendam, moderantur his verbis Brabantini Conſiliarii: *Les ſujets ne peuvent eſtre tirez hors du Pays, comme deſſus.*

Seſſione 24. cap. 5. Cauſæ quædam

dam graviores Epiſcoporum, judicio Sedis Apoſtolicæ reſervantur, monent verò rurſus Brabanti: *Que le Roy pourroit garder ſon ancien droit, & auctorité, pour la ſeureté, & tranquillité de ſon Pays.*

Seſſione 25. de reformat. cap. 10. Statuit Synodus, deſignandos eſſe in quaque Diœceſi Judices aliquod Synodales, quibus cauſæ à Sede Apoſtolica delegari poſſint. Metuunt hîc iterum Brabanti juri ſuo, quod tantoperè retinere cupiunt; notantque: *L'on pourroit tirer les ſujets hors du Pays.* Nimirum quia Diœceſis alicubi extra Provinciam excurrit.

Quæ verò à Conciliis ſingularum Provinciarum ſuggeſta ſunt Regi, capita morum & privilegiorum Belgicorum, quibus nova Decreta Tridentina derogare videbantur, ea Belgii Gubernatrix Anno 1565. ſpeciali Regis juſſu litteris datis ad Epiſcopos & Magiſtratus Belgii, declaravit, integra & illæſa cuique

Pro-

Provinciæ permanſura, non obſtante Concilii generali promulgatione, his verbis: *Aux quels droits ſadite Majeſté n'entend eſtre derogué par ledit ſaint Concile, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tant mieux l'effectuer & le mettre à deuë execution, ſelon la qualité, & nature, d'un chacun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.*

Nimirum, non lædit auctoritatem Eccleſiaſticam ſeu Conciliorum, ſeu Pontificum diverſa variis in locis conſuetudo, quæ nihil contra fidem aut bonos mores uſurpat. Benè Abbas Cluniacenſis lib. 1. epiſtol. 2. *Sunt innumerabiles & diverſiſſimæ diverſarum Eccleſiarum ad unam Catholicam pertinentium conſuetudines, ut penè tanta ſit varietas, quanta multiplicitas Eccleſiarum, ſed non damnat aliquem diverſa inſtitutio, qua & vera fidei inſervit, & caritatis compaginem non diſſolvit.*

Si quis hæc convellere nitatur, ex Decre-

Decretalium regulis aut ſcholaſticorum traditionibus, quæ dictant, non valere conſuetudines, aut uſurpationes Laïcorum, etiam immemoriales, quibus violatur aut convellitur Eccleſiæ libertas, *cap. Clericide extr. judiciis*, *cap. cum terra extr. de Election. cap. cum inter. cap. ad noſtram de conſuet.* Non deeſt huic nodo, quod ex eodem etiam armamentario reponamus: non poſſe quidem conſuetudine aut præſcriptione libertatem vel poteſtatem Eccleſiaſticam in totum aboleri, poſſe tamen in quibuſdam articulis ei derogari, præſertim conſuetudine quâdam mixtâ, quæ ex Laicorum & Clericorum conſenſu exurgat, cujuſmodi eſt ea, quæ conjunctim utrique ordini jus peperit, non parendi Imperiis, quæ extra Provinciam exercentur, & aliò incolas vocant, atque ita ex hac difficultate *Covarruvias* ſe expedit, *pract.quæſt.cap. 7.num.5.*

Sed

Sed neceſſe non eſt, in hanc diſputationem cum Doctoribus quibuſdam deſcendere, quando, ut jam vidimus, non ſolâ conſuetudine, uſu immemoriali, aut Principum conceſſione, ſed & Pontificio privilegio hac in parte munimur: neque res de quâ agimus hujuſmodi ſit, ut Eccleſiaſticam poteſtatem lædat, ſed redigat ſolùm ad terminos rationis, æquitatis, & veterum Canonum, uti infra dicendum eſt.

12. Manſit igitur Belgis inconcuſſum jus vetus de non evocando extra Provinciam, etiam poſt Concilii Tridentini promulgationem, non admiſſis etiam exceptionibus illis, quæ ex Decretis quibuſdam ſecundum verborum generalitatem manare videbantur. Quod ſi quis nobis, aut Majoribus noſtris quaſi domeſticis teſtibus non accredat, fidem habeat homini Italo, & Hiſtorico fido, Guicciardino, qui in Belgii deſcriptione ita refert: *Il Pontifi-*

ce, per qual ſi voglia pretenſione, ò correctione non puo chimare perſona, ne Pralati, ne Laici fuori del Paeſe, unde è neceſſarió que mandi ò deputi qua Commiſſarii per vedere & intendere la cauſa pretenduta.

Ad Gallos etiam hujus rei notitia pervenit, ejuſque meminit Chopin. lib.2. de ſacra Politia cap.4.n.8. his verbis: *In Belgicis Hiſpani Regis ditionibus uſu receptum eſt, abs pacto convento inter Regem, & Pontificem, ne cauſæ Eccleſiaſticæ alibi, quàm in patriis litigatorum finibus dirimantur, &c.* Et addit: *Concilium Tridentinum publicatum eſſe in Belgio, ſalvis nominatim, ac reſervatis Principi ejuſqué Clientibus privilegiis ſuis omnibus.* Mentionem etiam facit Eraſmus à Chokier, in Tr. de Juriſdict. in exemptos, Tomo 2. in ſcholiis ad Conſtitut. Leonis X. An.1515.

13. Dubitationem verò omnem diluit declaratio ſeu reſponſum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum

pretum 23. Jun. An. 1615. Alberto Archiduci Belgii Principi ſuper hac re redditum, quod integrum hîc tranſcribere operæ pretium viſum eſt, cum ipſa Archiducis propoſitione, quæ & illud confirmat, quod Chopinus ſupponit pactis inter Pontificem & Regem id jus aliquando confirmatum fuiſſe. Propoſitio his verbis concepta eſt.

Cùm in Burgundiæ, Brabantiæ, & Flandriæ, ac aliis Belgii partibus dominio Alberti Archiducis Auſtriæ ſubjectis, inter alia Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Synodalia ſtatuta ex immemorialibusconſuetudinibus, concordatis, & privilegiis notoriis earumdem partium hucuſque in viridi tentum, & obſervatum ſit, omnium incolarum coram exteris judicibus nullatenus evocabilium, cauſas præſertim appellatorias Iudicibus ſynodalibus Patriæ duntaxat committi, & nihilominus inter alias Nuntiorum Apoſtolicorum Belgii facultates inſertum aſſeratur indultum, eaſdem cauſas generaliter committ-

mittendi, & cognoſcendi; ideò per Philippum Maſium, pro eodem Alberto hîc reſidentem, quæritur, an per dictas facultates Nuntiorum Apoſtolicorum hîc annexas, poſſit dictis ſtatutis & privilegiis aliquatenus derogatum cenſeri, juxta cap. 20. ſeſſ. 24. de reformat.

Eſt verò reſponſum Propoſitioni in hanc ſententiam: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, facto prius verbo cum S.* D N. *Paulo PP. V. Reſpondit ſanctiſſimi & Patrum dicti Concilii intentionem non fuiſſe, nec eſſe, ſtatutis & privilegiis hujuſmodi derogare: firma tamen, ac aliàs in reliquis illæſa permanente dicti capituli* 20. *Seſſ.* 24. *diſpoſitione, Romæ* 23. *Iunii,* 1615. *ſignatum S. Cardinalis Lancelottus dictæ congregationis Præfectus.*

14. Cùm inde eluceat mentem S. Concilii neutiquam eſſe generalibus verbis Decretorum derogare Belgarum ſtatutis ſpecialibus, aut immemoriali conſuetudini de non evocando; quidquid aliis ſeſſionibus

aut

aut capitibus ſtatutum eſt de cauſis quibuſdam, coràm S. Pontifice aut Judicibus Apoſtolicis tractandis, id eadem ratione apud nos exceptionem, aut potius interpretationem patietur. Eoque jure nos hactenus firmiter uti, nec paſſura unquam Tribunalia Regia, ut conſuetudo iſthæc in diſcrimen adducatur, Sedis Apoſtolicæ nuper Internuntius Paulus Stravius, Litteris ſuis, die 23. Jun. 1640. datis, Cardinalem Barbarinum admonuit his verbis.

Eminentiſſimo & Reverentiſſimo Signore, godono queſte Provinciæ d'un Privilegio aſſervato eſatamente da tempo immemoriabile che li habitanti di quelle non poſſino per qual ſi voglia cauſa, & in qualcunq; inſtanza eſſere evocati in giudicio avanti altri Tribunali, che quelli, del proprio Payſe, non trovandoſe tra le deciſioni di coteſta Rota eſſer ſtata mai cognoſciuta da quel Tribunale alcuna cauſa delli ſubditi delle medeſime Provinciæ, & per che da alcune ſettimane, in qua la ſignatura

tura di giuſticia ha commeſſa (per quanto intento) in Rota la lite che pende tra Monſignore Veſcovo di Gante & le Monache Brigittine, del Monaſterio di Termonda, hoſtimato eſſere il debito mio di rappreſentare cio reverentamente à V. E. con ſupplicarla, che ſi compiaccia di ordinare quanto prima alla medeſima Rota che non s'ingeriſca in modo alcuno nella cognitione de detta cauſa, con farla rimetter conforme il ſolito, à qualche Giudice, in partibus, *eſſendo io certo & ſicuro che altrimente queſto Conſiglio Regio Caſſara & annullera ſenza alcun dubio tutto quello che dal isteſſa Rota verra in queſto negotio, riſoluto, & determinato, con poca reputatione, della ſanta ſede & del medeſimo Tribunale.*

CA-

CAPUT III.

Oſtenditur hoc jus de non adeundo Romano foro conſentaneum eſſe veteribus Eccleſiæ Canonibus; agnitum quoque & ſancitum à Romanis Pontificibus, ratione denique & illuſtribus exemplis niti.

1. *Senſus privilegii Belgici eſt, ut per Delegatum in Provincia cognoſcat Pontifex.*
2. *Nicœna Synodus ſtatuit negotia in quibus locis orta ſunt, finienda eſſe, & admitti Pontificiam delegationem tantùm in Provincia.*
3. *Adrianus. I. Papa idem Canonibus ſuis ſanxit, maximè circa Epiſcoporum accuſationes.*
4. *Quis ſenſus Clauſulæ Canonibus quibuſdam inſertæ*, Salvâ Sedis Romanæ reverentiâ.
5. *Belgicæ Eccleſiæ turbari in jure iſto nequeunt, ex vi Nicœnæ Synodi, quæ inveterata Privilegia omnibus Eccleſiis mandat ſervari.*
6. *Habitum ſemper irritum, & nullum, quod fieret contra Nicœnos Canones.*
7. *Etiam Pontifices volunt viribus carere, contra Canones iſtos elicita.*
8. *Id non eſſe dedecori S. Sedi.*
9. *Celebre exemplum rejectæ Evocationis Romanæ in cauſa Laudunenſis Epiſcopi An.*871.
10. *Iniquum, imò contra jus naturæ, Romæ accuſationem inſtitui in prima inſtantia contra Belgam.*

11. *Alia*

11. *Alia exempla, ubi Pontificiis evocationibus obviam itum eſt.*
12. *Variæ formæ, quibus ſe adverſus evocationes tutati ſunt Epiſcopi.*
13. *Oſtenditur Pontifices olim per delegatos Iudices in Provinciis judicaſſe.*
14. *Singulariter id æquum, & obſervatum eſt in regionibus procul ab Vrbe diſſitis.*
15. *In cauſis criminalibus id Canones & Pontifices ſpeciatim inculcant.*

1. NOn iſtud agitur, neque hîc, ſenſus Privilegii Belgici eſt, ut Belgæ exemptos reddere ſe ſtudeant, à ſuprema Sedis Apoſtolicæ Juriſdictione, quàm per univerſum orbem terrarum à fidelibus ſemper agnitam fuiſſe, nemo inficias poteſt ire. Provocationes à ſententiis Ordinariorum ad Romanum Pontificem quotidie ſine difficultate admittuntur: Viget non minus apud nos, quàm alias gentes illud D. Bernardi ad Eugenium Papam, a *appellatur de toto mundo ad te, id quidem in teſtimonium ſingularis primatus tui.* Non recuſamus etiam, ut de cauſis Epi-

a *Lib.3. de conſiderat. cap.2.*

Epiſcoporum, præſertim in gravioribus cognoſcat Pontifex; agnoſcimus rurſus hoc Bernardi ad eumdem Eugenium,[a] *Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere etiam, & tradere ſatanæ potes?* ſine hæſitatione Antiſtites noſtri dicturi ſunt, quod olim Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus, cujus tunc auctoritas in Belgicam ſe diffundebat, iis præivit: [b] *Omnes ſcimus noſtras Eccleſias ſubditas eſſe Romanæ, & nos Epiſcopos in Primatu Petri ſubditos eſſe Romano Pontifici, & ob id ſalva fide, quæ in Eccleſia ſemper viguit, & Domino cooperante florebit, nobis eſt, veſtræ Apoſtolicæ auctoritati obediendum.* Hoc tantùm pertenditur, ut cum de appellatione, vel de Epiſcoporum cauſis à Sede Apoſtolica cognoſcendum eſt, judicium per delegatos in partibus ſeu in Provincia exerceatur, qui

a *Lib. 2. de conſid. cap. 8.*
b *Flodoardus l. 3. c. 13.*

qui ſi negotii gravitas ita poſtulare videbitur, ad ejus cognitionem rem referre non prohibentur, priuſquam controverſiam ſententia ſua dirimant. Aliud eſt, inquit *Chopinus de S. Politia lib. 2. cap. 4. n. 8.* Romanam Sedem agnoſcere ſuperiorem, aliud Romanum forum adire teneri. Monaſteriorum & Eccleſiarum exemptiones hanc ſemper habuerunt interpretationem, ut licèt proximè Romano Pontifici ſubeſſent, non tamen in Urbe forum ſortirentur, ſed ex Pontificio reſcripto apud Patrios & Provinciales Judices cauſas ſuas diſceptarent. *Chopin. dict. loco.*

2. Adeò verò non læditur delegatione Judicum in Provincia illius Sedis auctoritas, ut ab hac moderatione potiſſimum æquitas, lenitaſque ejus, in cujus ſpiritu cuncta facienda eſſe monet Apoſtolus, commendetur, quod cùm in omnibus negotiis valeat, tum vel maximè in

cauſis primariis, ſeu ut loquimur, in primis inſtantiis & criminalibus judiciis obtinere debet, idque ab exordio Eccleſiæ tam juſtum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſonum viſum eſt, ut & ſacris Canonibus primorum Conciliorum religioſiſſimè ſancitum ſit, & optimorum Pontificum Decretis atque exemplis non ſemel confirmatum.

Nicœna Synodus (*in qua*, ut S. Leo M. ad Pulcheriam Auguſtam ſcribit: *Venerabiles illi Patres, manſuras uſque ad finem mundi leges Eccleſiaſticorum Canonum condiderunt.*) Negotia Eccleſiaſtica in ſuis quæque Provinciis terminanda eſſe decrevit. Cùm verò ipſi Canones Nicœni, injuria temporis magna parte intercciderint, teſtis nobis iſtius regulæ ſit Adrianus I. Papa, qui Cant. 12. inter eos, quos contra falſos accuſatores condidit, *Prudentiſſimè*, inquit, *juſtiſſimeque Nicæna, ſive Africana Decreta definierunt, quæcumque ne-*

negotia in ſuis locis, ubi orta fuerint, finienda.

Sardicenſis Synodus, in quam pleraque capitula ex Nicœnis tranſlata eſſe patet ex *a* Decretis Gratiani can. 20. 16. diſt. ubi & gl. id notat, aliique docti viri obſervarunt. De provocationibus Epiſcoporum jam in Provincia ſua judicatorum à Comprovincialibus ſuis, tractans, eas quidem ad Romanum Pontificem fieri poſſe decernit; ſed ita, ut det Judices eos, qui in proxima Provincia ſunt, vel ut à latere ſuo aliquos mittat, c. 7. *b* *Et hoc placuit*, inquit Synodus, *ut ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & omnes judicaverint congregati Epiſcopi regionis ipſius, & de gradu ſuo eum dejecerint, ſi appellaverit qui dejectus videtur, & confugerit ad beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, & voluerit ſe audiri: ſi juſtum putaverit, ut renovetur examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur Romanus Epiſcopus, qui* in

a *Extant tom. 3. Conciliorum. Edit. Colonienſ.*

b *Tom. 1. Concil. in Concil. Sardicenſi.*

in finitima & propinqua altera Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſam ſuam, iterum audiri, deprecatione ſua moverit Epiſcopum Romanum, ut de latere ſuo Presbyteros mittat, erit in poteſtate ipſius quid velit, & quid æſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, ut habeant etiam auctoritatem perſonæ illius, à quo deſtinati ſunt, erit in ejus arbitrio. Si verò crediderit ſufficere Epiſcopos comprovinciales, ut negotio terminum imponant, faciet quod ſapientiſſimo Concilio ſuo judicaverit.

Hoc ipſum verò quod inter capita SardicenſisConcilii refertur alibi, ut in commonitorio Zozimi Papæ, quod inſertum eſt cap. 3. Concilii 6.Carthaginenſis totidem verbis expreſſum,ConcilioNicœno tribuitur.

Tantum abeſt, ut ſecundùm eos Canones in prima accuſationis inſtātia Epiſcopus cauſam dicere cogeretur in Urbe; ut nec in appellatorio

ju-

judicio alia, quàm judices dandi aut mittendi licentia, admiſſa ſit, idque ex proxima Provincia, quando jam omnes judicaverant, qui in eadem Provincia erant, vel ſi id cenſuerit Romanus Epiſcopus, Presbyteros ex ſuo latere eò deſtinet. Quamquam hoc poſtremum de mittendis à latere Presbyteris, à Concilio *a* Africano admiſſum non fuerit, uti liquet, ex Epiſtola ejus ad Cæleſtinum Papam: *Vt aliqui*, inquit Synodus, *tanquam à tuæ Sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus Patrum Synodo conſtitutum, quia illud quod per Coëpiſcopum noſtrum Fauſtinum tanquam ex parte Nicæni Concilii inde tranſmiſiſtis, in Conciliis verioribus ex authentico miſſis non potuimus reperire.*

Quæ controverſia, de miſſione à latere, & de authentico exemplari hujus canonis Nicæni in Florentina Synodo Seſſ. 20. rurſus inſtaurata eſt.

Sed ut ut ea res ſe habeat, illud

a *Tomo* I. *Concil.*

extra dubitationis aleam manet veteribus Canonibus Nicæni ſive Africani Concilii, ut bene Adrianus Papa cum diſiunctione loquitur, cautum eſſe, *in ſuis locis, ubi orta ſunt quaque negotia, terminanda eſſe.* Unde & Adrianus, quem dixi Papa, Canonibus ſuis, quos contra falſos accuſatores ſcripſit, hunc quoque inſeruit, cap. 10. *Ultra Provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur. Omnis accuſatio intra Provinciam audiatur, & à Comprovincialibus terminetur.* Et cap. 18. *Nullus Epiſcopus extra ſuam Provinciam ad judicium devocetur.* Quos Canones apparet Adrianum ex Stephani primi, aliorumque veterum Pontificum ſcriptis & ſacris Canonibus concinnaſſe, uti doctiſſimus Hiſpanorum Antonius Auguſtinus in annotationibus, quibus eos Canones illuſtravit, ſingulatim oſtendit.

4. Quod verò & ipſe Adrianus & Vete-

Veteres paſſim hujuſmodi decretis adjiciunt, *ut ſalva ſit in omnibus Romanæ Sedis Reverentia*, jam liquet quomodo ſecundùm Canones accipiendum ſit, nimirum, ut ſi appelletur à provincialium Epiſcoporum ſententia ad Romanam Sedem, judices ab ea delegentur, aut mittantur, qui denuò in Provincia cauſam cognoſcant. Quod in Stephani Papæ II. Epiſtola clarè expreſſum eſt. [a] *Omnis*, inquit, *accuſatio intra provinciam audiatur, & à comprovincialibus terminetur, niſi ad Apoſtolicam ſedem fuerit appellatum.* Cui Reverētię & hæc ſubmiſſio addenda, ut ſi gravis & ardua res inciderit, in judicio quod in provincia peragitur, ante plenariam deciſionem, difficultas ad Sedem Apoſtolicam referatur, ejuſque judicium expectetur. Id quod Pelagius Papa Ep. ſua ad Joan. Conſtantinopolitanum inſinuat: *Majores*, inquit, *& difficiles quæſtiones, ut ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit,*

[a] *Refertur à Gratiano. cauſ. 6. qu. 3.*

git, ad Sedem Apoſtolicam ſemper referantur. Qui etiam ſenſus fuit Innocentii Papæ in Epiſtola ad Victricium Rothomagenſem; *Si quæ cauſæ, inquit, vel contentiones inter Clericos tam ſuperioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ, ut ſecundùm Synodum Nicænam, congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis Iurgium terminetur; nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui debet in omnibus cauſis Reverentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Eccleſiam nutu divino gubernant, ad alias convolare Provincias, ſi autem majores cauſæ in medio fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & vetus conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale, referantur.*

Inter graviores autem cauſas recenſet Epiſcopales Alexander I. ſcribens ad Orthodoxos omnes in hæc verba: *Summarum diſpoſitiones cauſarum, cujuſmodi ſunt Epiſcopales, & omnium negotia Eccleſiarum Apoſtolicæ Sedi*

à Do-

à Domino commiſſa. Non ſolum igitur *in Appellationibus, ſed & in Relationibus* ſita eſt *Apoſtolicæ Sedis Reverentia*, quam decreta plura, à Gratiano relata cauſa 6. qu. 3. ſalvam & illæſam eſſe volunt, in iis regulis, quæ Epiſcopis Provinciarum cauſas ibi natas adſcribunt.

Et ſi verò juxta Sacros Canones id olim obſervatum ſit, ut de Epiſcoporum cauſis comprovinciales Epiſcopi primi judicarent, nec ante peractum ab iis judicium, & interpoſitam provocationem, Romani Antiſtites ſe ſolerent interponere; fatendum tamen eſt, & in prima inſtantia cognitionem de Epiſcopis ipſos Pontifices aliquando uſurpaſſe, re ita poſtulante: Verùm id ita perpetuò acceptum eſt, ut per delegatos in Provincia judices, cauſa audiretur, inſtrueretur, & decideretur: Quâ proinde in parte à Nicæni & Sardicenſis Concilii Canonibus, negotia locis, ubi orta ſunt, alliganti-

 bus,

bus, nunquam receſſum eſt, præſertim in longinquis, hoc eſt, *tranſmarinis, aut tranſalpinis* Provinciis; ubi, qui rebus præſunt, incolas ſuos Romanis judiciis paſſi non ſunt hactenus involvi, etſi id per ſubreptitios codicillos ſubinde tentatum ſit.

5. Hoc verò privilegium Belgicæ Eccleſiæ, tantis terrarum ſpatiis ab Urbe diſſitæ, & ad extrema Oceani conſtitutæ, tam tenaciter & non interrupto tenore conſtanter hactenus cuſtodierunt, ut nullum ab omni ævo exemplum evocationis ad Urbem, quæ ad effectum perducta ſit, poſſit proferri.

Atqui Nicæna, ſeu Sardicenſis Synodus non tantum de delegandis in Provincia Judicibus, & terminandis cauſis; ubi natæ & excitatæ ſunt, cavit; ſed generatim etiam omnium Eccleſiarum vetuſta privilegia diligenter atque in perpetuum retinenda eſſe decrevit: ut licèt ambigua

bigua foret Nicænæ Synodi de evocando extra Provinciam ſententia, ſufficeret tamen quod ſancitum eſt, *a de privilegiis cuique Eccleſiæ conſervandis*, eaque regulâ vel ſolâ tuti eſſent Belgæ, adverſus peregrina judicia.

6. Tantæ autem venerationis fuêre ſemper Nicænæ Synodi Canones, unde id jus profluit, ut ſive à Romanis Epiſcopis, ſive à ſequentibus Conciliis aliquid tentaretur in contrarium, id pro nullo, irrito, & viribus caſſo habendum eſſe decretum ſit.

b Leo Papa ad Martianum Auguſtum, *privilegia*, inquit, *Eccleſiarum, Sanctorum Patrum Canonibus inſtituta, & venerabilis Nicænæ Synodi fixa decretis, nullâ poſſunt improbitate convelli, nullâ novitate mutari. In quo opere, auxiliante Chriſto, fideliter exequendo neceſſe eſt me perſeverantem exhibere famulatum; quo-*

 niam

a *Can. 6.* b *Epiſt. 54.*

nam diſpenſatio mihi credita eſt, & ad meum tendit reatum, ſi paternarum regulæ ſanctionum, quæ in Synodo Nicæna ad totius Eccleſiæ regimen ſpiritu Dei inſtruente ſunt condita, me, quod abſit, connivente violentur.

a In eandem deinde ſententiam, idem Pontifex ad Chalcedonenſem Synodum epiſtolam dedit: '*De cuſtodiendis quoque Sanctorum Patrum ſtatutis, quæ in Synodo Nicæna inviolabilibus ſunt fixa decretis, obſervantiam veſtræ Sanctitatis admoneo, ut jura Eccleſiarum, ſicut ab illis trecentis decem & octo Patribus, divinitùs inſpiratis, ſunt ordinata, permaneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiſcat, nec per alterius imminutionem, ſuum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet etiam extortis aſſentationibus ſeſe inſtruat vanitatis elatio, & appetitus ſuos Conciliorum æſtimet nomine roborandos; infirmum, atque irritum erit quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcreparit. Quorum regulis quàm*

reve-

a *Epiſt.* 61.

reverenter Apoſtolica Sedes utatur, ſcriptorum meorum, quibus Conſtantinopolitani Antiſtitis conatus repuli, poterit Sanctitas Veſtra lectione cognoſcere, & me auxiliante Domino noſtro, Catholicæ fidei, & paternarum traditionum eſſe cuſtodem.

Atque ſecundùm hęc, Decretum quoddam à Patribus Chalcedonenſis Synodi conceptum irritum eſſe declaravit, epiſtolâ ad Pulcheriam Auguſtam datâ : a *Conſenſiones verò Epiſcoporum*, inquit, *ſanctorum Canonum, apud Nicæam conditorum; regulis repugnantes, unitâ nobiſcum veſtræ fidei pietate in irritum mittimus, & per auctoritatem B. Petri Apoſtoli, generali prorſus definitione, caſſamus; in omnibus Eccleſiaſticis his legibus obſequentes, quas ad pacificationem omnium Sacerdotum per* 318. *Antiſtites, Spiritus Sanctus inſtituit, ita ut ſi multò plures aliud, quàm illi ſtatuêre, decernerent, in nulla reverentia ſit habendum, quidquid fuerit à prædi-*

a *Epiſt.* 55.

prædictorum conſtitutione diverſum.

7. Pontifices verò ipſi, ſi aliquid adverſus venerandos Canones mandarent, decretis ſuis auctoritatem ultrò detrahebant, & tamquam per ſubreptionem & inſidias obtenta, rata eſſe nolebant.

Cùm quæreretur olim apud Hilarum Papam, Ingenuus Obredunenſis Epiſcopus, de jure Provinciæ ſuæ imminuto ab Auxiano Epiſcopo, qui ab eodem Hilaro reſcriptum impetraverat Canonibus contrarium; non cognovit ipſe de viribus reſcripti ſui, nec cauſam Epiſcoporum in Urbe tractavit, ſed cognitionem Epiſcopis quibuſdam Gallicanis delegavit, addito præſcripto, ut viribus carere decernerent, ſi quid contra Canones, aut Eccleſiarum privilegia, ipſe conſtituiſſet, his verbis: [a] *Ita veſtræ Charitati cognitionem adnexæ querimoniæ delegamus, ut nihil adversùm venerandos Cano-*

a *Epiſt.*4.

Canones, nihil contra ſancta memoriæ deceſſoris mei judicium valeat, quidquid obreptum nobis eſſe conſtiterit. Nolumus namque Eccleſiarum privilegia, quæ ſemper ſunt ſervanda, confundi; quia per hoc non minùs in ſanctarum traditionum delinquitur ſanctiones, quàm in injuriam ipſius Domini proſilitur. Cui argumento quoque inſervit, quod Gelaſius Primus ad Epiſcopos Dardanię ſcripſit: a *Confidimus quòd nullus jam veraciter Chriſtianus ignoret, uniuſcujuſque Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſia probavit aſſenſus, nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam, quæ unamquamque Synodum, & ſuâ auctoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.*

Itemque quod Leo IV. profeſſus eſt, cujus verba Gratian. refert can. *Quod verò* 25. q. 2. *Ideò permittente Domino Paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in mundanis affixêre legibus,*

a *Epiſt.* 13.

bus, excedere minimè debeamus. Contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi divino inſtituerunt conſulto, intactum non conſervamus.

Et Zozimus Papa Epiſtola 7. ad Epiſcopos Viennenſes & Narbonenſes ait, *Contra Statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, ne hujus quidem Sedis poteſt auctoritas; apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Decreta Patrum ſanxêre reverentiam.* Tranquillitatem Eccleſiæ, quæ tantopere Principibus commendata eſt, inde pendêre, Leo I. Epiſt. 66. profitetur: *Vniverſæ Pacis tranquillitas, non aliter poterit ſtare, niſi ſua Canonibus reverentia intemerata ſervetur.*

Epiſcopi igitur, ad quos ſubinde mandata evocatoria, ut fit, ſubdolè extorta ex Urbe mittebantur, non ignari, hanc Pontificum eſſe mentem, ut quæ contra Canones, aut Eccleſiarum privilegia eſſent elicita, non ſuſciperentur; reſpondebant, ſe quidem Apoſtolicam Sedem

dem

dem venerari, ſed ſubreptitiis reſcriptis, vel injuſſu Pontificio, ut credebant, compilatis, non acquieſcere : ſe obedire quidem Romanæ Sedi, ſed ſalvâ auctoritate Nicæni Concilii, ſe ſuſcipere quæ à Sanctâ Sede emanarent, ſi ex privilegio, id eſt, ſecundùm æquitatem judiciumque Sancti Petri eſſent concepta.

8. Nullum porrò opprobrium eſt Sanctæ Sedi, ſi ſubreptum ei aliquando eſſe dicatur, circa res morales & poſitivas : a *Neque enim*, ut Sanctus Cyprianus ait, *tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit.*

Exemplis quibuſdam, quæ jam dicta ſunt, illuſtremus. Anno 871. ad Carolum Calvum litteras dederat Adrianus, ejus nominis Papa II. iis verbis, quæ non abludunt à formula, quâ Sixtum Pontificem ad Ab-

a *Epiſt.68. in edit. Pamel.*

Abbatem Parcenſem ante duo ſęcula ſcripſiſſe, ſuprà vidimus: a *Volumus & auctoritate Apoſtolicâ jubemus, Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum, veſtrâ fretum potentiâ, ad limina Sanctorum noſtramque venire clementiam, quo ſanè veniente, veniat pariter accuſator idoneus, qui nullâ poſſit auctoritate legitimâ reſpui: & tunc in præſentia noſtra, & totius Sedis Romanæ, Synodali Collegio, cauſa illius prudenti ventilata examine, ac diligenter inquiſita, ſecundùm Deum, & Sacrorum Canonum conſtitutiones ſpiritu Dei prolatas, ſine protelatione aliqua finietur.*

Ad quas litteras excanduiſſe Regem, apparet ex reſponſo, quod cum epiſtolis Hincmari Remenſis Archiepiſcopi editum eſt. Reſcribit enim hiſce haud mellitis verbis: b *Contra morem prædeceſſorum veſtrorum hec dictum invenimus*; & hâc ratione affirmat

a *Hæc epiſtol. Adriani inſerta eſt epiſtolæ Caroli Calvi ſuprà relata* 42.
b *Dictâ epiſt.*

mat futurum, *ut umbroſus ſæculi typhus inducatur in Eccleſiam Dei, quæ lucem ſimplicitatis & humilitatis, diem Domini videre deſiderantibus præfert.*

Addit deinde: *Non eſt noſtri Regij miniſterij, Sacrorum Canonum judicio condemnatum, quoquàm dirigere, cùm apertiſſimè Sacri Canones definiant, & leges Iuſtiniani, ac cæterorum Catholicorum Imperatorum Edicta, qualiter, & pro quibus, & à quibus debeat Epiſcopus judicari: à quibus definitionibus nulli eſt liberum deviare; quia, ut Sanctus Hilarus Papa dicit, non minùs in ſanctarum traditionum delinquitur ſanctiones, quàm in injuriam ipſius Domini proſilitur.* Atque infrà.

De eo quod in litteris ex nomine veſtro directis habetur, vt veniente Hincmaro Romam, veniat accuſator idoneus, qui nullâ poſſit auctoritate legitimâ reſpui: reſcribimus, quia licet hæc commendatio, nullâ ſit ratione, atque auctoritate ſuffulta, ſi fortè apud nos exlex ſolus Hinc-

Hincmarus, novâ lege priſcis tam publicis, quàm Eccleſiaſticis contrariâ, imò ordine, novoque more habetur, ut non niſi à vobis & Romæ valeat judicari, pro his exceſſibus, de quibus habentur certa Sacrorum Canonum, ac legum decreta, quæ ut Leo dicit, nullâ poſſunt ratione convelli. Paulò poſt occurrens auctoritati ex Evangelio petitæ, quâ Apoſtolica mandata muniri, & urgeri ſolent; *à Domino datas eſſe claves, atque dictum Beatiſſimo Petro, Quacumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis:* id explicat verbis Sancti Leonis, qui ait: [a] *Manet ergò Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate fertur judicium. Quâ ſententiâ conſtat*, inquit, *quia non manet Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate non fertur judicium: cùm enim*, ubicumque, *dicitur, ſicut nullus locus, ita nemo Rector Eccleſiæ ex Petri æquitate judicium ferens excipitur, vel contra illius æquitatem judicium proferens commendatur. Et quia, ubicumque,* ſine

a *Dictâ ep. quæ eſt inter epiſt. Hincmari.*

ſine ulla exceptione non manet Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate non fertur judicium, ob audiemus juſſum, vel recipiemus judicium quod non ex Petri æquitate fuerit prolatum, ac per hoc ipſius privilegio fuerit deſtitutum? Et paulò pòſt: *Ergò jubete, & judicate privilegio magni Petri juxta æquitatis ejus judicium, quæ jubenda, & judicanda ſunt, ne, ut dicit ejus Coapoſtolus, vituperetur miniſterium veſtrum: quia & nos ſecundùm Regium miniſterium noſtrum, quantum ex nobis eſt, cupimus ſervare quod ſcriptum eſt,* Filij obedite parentibus veſtris in Domino, *videlicet, quod fuerit juſtùm vel judicatum à Domino.*

Cùm verò etiam excommunicationis, aliarumque cenſurarum Eccleſiaſticarum, minas intentaſſet Adrianus; non admodum ſe execrationibus aut diris in cauſa juſta commoveri oſtendit Carolus: *Nolite*, inquit, *ex veſtro nomine, vel Apoſtolicæ Sedis auctoritate juſſiones, vel excommunicationum intentationes, contra Sacrarum Scri-*

Scripturarum tramitem, prædicationemque Majorum, ac ſacrarum legum ſanctorumque Canonum conſtitutiones, nobis de cætero ſcribi, cujuſque inſtinctu permittere, precamur: quia ſcitis, & ſcimus totum eſſe irritum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum. Et infrà: *Quæ ex Apoſtolicæ Sedis nomine ſecundùm ſanctarum Scripturarum tramitem, prædicationemque Majorum, & Orthodoxorum Decreta ſcribuntur, ſequenda, & tenenda non ignoramus: & quod ſecùs à quoquam fuerit compilatum, ſive confectum, non ſolùm reſpuendum, ſed & arguendum eſſe cognoſcimus.*

9. De mittendo Epiſcopo eodem Laudunenſi, cùm etiam ad Remenſem Archiepiſcopum litteras dediſſet idem Papa Adrianus, reſpondit ille Pontifici in hæc verba: a *Veſtra ſciat auctoritas, quia nec prædictum Hincmarum, nec etiam quemlibet Epiſcoporum, niſi Dominus Rex iis præceperit, Romam, vel in aliquam partem, meâ commendatione*

a *Inter epiſt. Hincmari ſupra relatæ editionis.*

tione mittendi habeo poteſtatem, nec ipſe ego ultra fines ſui regni abſque illius ſcientia progredi valeo.

Si quis contumaciæ Caroli, & indignationi ejus erga Pontificem potius quàm juſtæ defenſioni, & cauſæ æquitati adſcribenda eſſe cenſeat, quæ audacius ab eo effuſa videntur; non ſine colore diceret, ſi Adrianus ipſe, motus rationibus Regis, deinde non acquieviſſet; quod feciſſe eum apparet ex Epiſtola 27. quam placidam & benignitate plenam ad Carolum dedit, Agens enim denuo de cauſa Hincmari, ait: *De his,* ſcilicet geſtis contra Hincmarum, *nihil audemus judicare, quod poſſit Niceno Concilio & quinque cæterorũ Conciliorum regulis vel Decretis noſtrorum Anteceſſorum obviare.* Et paulò pòſt: *Si adhuc juſtam putaverit habere proclamationem, aſſerens ſe injuſtè damnatum, tunc electis judicibus, aut ex latere noſtro directis cum authoritate noſtra refricentur quæ geſta ſunt, & negotia in qua orta ſunt Provinciæ cano-*

canonicè terminentur. Finit igitur rem totam Adrianus verbis Concilii Nicæni, vel Sardinenſis, quæ ſuprà ex ſcriptis deceſſoris ejus Adriani primi retulimus: *Negotia in qua orta ſunt Provincia, legitimè terminanda eſſe.*

10. Quod ſi æquum habitum fuit à Romano Pontifice in provocationis judicio, ubi ad Apoſtolicam Sedem appellabat condemnatus, qui ſe iniquè & ob defenſam ſanctæ Sedis authoritatem, oppreſſum eſſe, querebatur, iſque obtinere non potuit, Romanum judicium; ſed in eadem Provincia denuò judicandus relictus eſt: quantò æquius exiſtimandum, ne ipſa prima accuſatio in Urbe inſtituatur de rebus, in longinquo geſtis, ubi vix ullum innocentiæ præſidium accuſato ad manum eſſe poſſit, ubi anteactæ vitæ probitas, quæ firmiſſima defenſio ſolet haberi, ignota eſt; ubi, ut *inter extraneos*, a Tertullia-

a *Tertullian. in Apolog.*

tulliano teſte, *facilè reperiuntur inimici*; ubi denique judicaturi ſint, qui jam ſe læſos eſſe quæſti ſunt: quod averſabatur apud [a]Livium olim Terentillus Arſa Tribunus plebis.

Hoc genus judicii, non tantùm ſacris Canonibus, ſed juri naturæ, quæ omnia prona & aperta ad defenſionem hominibus eſſe voluit, adverſari dubium non eſt. Clamabat olim Cicero in Verrem: *Contra jura omnia, contraque legem Rupiliam eſſe, extra forum Vadimonium promittere agricolas.* [b] Sanctus Cyprianus Epiſcopis accuſantibus Collegas ſuos injuriam fieri cenſebat, *ſi cogerentur alibi agere cauſam, quam ubi & accuſatores habere, & teſtes ſui criminis poſſent.* Additque, *id non tantùm ita ſtatutum eſſe*, Canonibus ſcilicet Nicænis, *ſed & æquum pariter ac juſtum, ut uniuscujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt Crimen admiſſum.* Quare ſi accuſatoribus

a *Decad.* 1. *lib.*3.
b *Epiſt.*55. *ad Cornel. Pontif.*

grave exiſtimabat, & juſtitiæ inimicum accuſare, ubi criminis teſtes ad opprimendos reos præſto non eſſent; nemo non videt, fas atque æquum multò minus ſinere, reis peregrè, atque apud exteros judices dicam accuſationis impingi. *a* Id verò tam evidenti ratione, æquitateque niti Petrus Ærodius exiſtimat, in libro quem de Inſtructione judiciaria ſcripſit, ut ſi violetur, adverſus jus gentium & naturæ fieri, pronunciare non dubitet; quod deinde rationibus, & exemplis vetuſtis confirmat. Sed revertamur ad exempla, quibus Romanarum evocationum licentiam, interdum repreſſam fuiſſe dicere cœpimus.

11. *b* Paulò poſt, quæ dixi tempora, Joannes Pontifex, ejus nominis VIII. Presbyteris quibuſdam in Gallia

a *Lib.* 1. *n.* 11. *La loy*, ubi de crimine agi oporteat, *eſt naturelle & humaine, non point d'un tel ou tel Empereur.*

b *Inter Epiſtolas Hincmari, edit. Mogunt. numer.* 9.

lia damnatis reſcripta Apoſtolica dederat, quibus Epiſcopi nonnulli Galliæ Romæ cauſam denuò diſceptare jubebantur, ſive ipſi, ſive eorum Vicarii, hoc eſt ut hodierna formula utamur, vel per ſe, vel per procuratores ſe ſiſterent. Reſcripſit Pontifici Galliæ Rex Carolus Calvus: *Has Epiſtolas non juſsione Apoſtolicâ, ſed ut aſſolet etiam in Republica, propter multiplicia reclamatorum negotia, quorumcumque miniſtrorum pia miſeratione factas, & nos*, inquit Carolus, *& illius regionis putant Epiſcopi.* Et poſteà, *Quas Epiſtolas ſacris regulis obvias, nec authoritate Apoſtolicâ fuiſſe miſſas, ſed compilatas quorumcumque vafritia credimus; non enim ſibi ipſi Sedes Apoſtolica poteſt eſſe diverſa, vel contraria.*

Cui rei firmandæ rurſus, Nicæni, Antiocheni, & Carthaginis Canonès advocantur, atque ipſius Romanæ Sedis auctoritas profertur, toties pro conſervatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ oppignorata, quæ ſi viole-

 tur

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE LYON 1898

tur, aut ſi ſuis quæque Eccleſiis privilegia non ſerventur, in ipſius Domini injuriam proſiliri veteres illius Sedis Antiſtites profeſſi ſunt.

Aliud Exemplum, ſæculis aliquod poſterius, Eccleſia iterum Rhemenſis ſuppetitat, è qua Sede, cum Arnulphus Epiſcopus pulſus eſſet, & ſubrogato ei Gereberto, Romanus Pontifex denuò de ea depoſitione cognoſcere vellet, reſpondebatur in hæc verba: [a] *Nos verò Romanam Eccleſiam propter B. Petri memoriam ſemper honorandam decrevimus, nec decretis Romanorum Pontificum obviare contendimus, ſalva tamen authoritate Nicæni Concilii, quod eadem Romana Eccleſia ſemper venerata eſt.*

Ivo etiam Carnotenſis Epiſcopus, cum ab Abbate Majoris Monaſterii ad Sedem Apoſtolicam eſſet delatus, [b] querimoniam ſuam expoſuit

a *Refertur ab Ant. Roſſel, in hiſtor. Eccleſ. juriſdict.*
b *Epiſt. 265. & de ord. Epiſt. 35.*

ſuit apud Synodum Provincialem, de turbato judiciario ordine, minatus, ſi ea de re ſibi negata, vel dilata fuerit juſtitia, longè lateque ſcriptis & dictis ſe clamaturum.

Paſchalem quoque Pontificem litteris ſuis obſecrat, ut intra Provinciam ſub judicibus ab illo ordinatis, hanc cauſam in loco vicino, ubi adeſſe poſſit, tractari & terminari jubeat.

12. Ubi igitur Romanis mandatis, aut evocationibus præter morem majorum laceſſebantur Epiſcopi, tutati ſe ſunt partim authoritate Regum, veluti Hincmarus Caroli Calvi, quòd ipſis *Cuſtodia ſanctorum Canonum, protectio & pax Eccleſiarum*, quæ novitatibus maximè concutitur, à Deo commiſſa ſit; interdum opponebant Decretis Romanis *ſubreptionis* vitium, vel *falſæ compilationis*: ſubinde ad *Nicænos Canones* provocabant; aliàs *defectum æquitatis, & recti judicij* cauſabantur, ſine quo

B. Petri privilegium, & auctoritatem non agnoſcebant. Atque in ſumma, purioribus iſtis ſæculis ratum non habebatur, quod Canonibus, aut vetuſtis Eccleſiarum privilegiis adverſaretur.

13. Plerumque verò ſine difficultate negotia Eccleſiaſtica & Epiſcoporum accuſationes intra Provinciarum fines Pontifices delegabant, cujus rei Exemplum Gratianus Decretis ſuis inſeruit: *Canon. decernimus 3. quæſt.* 9. ubi Maximus Epiſcopus Valentinus, apud ſanctam Sedem de variis criminibus, etiam hæreſeos delatus, ad Epiſcopos Galliæ remiſſus eſt judicandus. *Decrevimus*, inquit, Bonifacius Papa, [a] Epiſtola ad Gallos Epiſcopos data, Anno 419. *Veſtrum debere intra Provinciam eſſe judicium, & congregari Synodum ante diem Kal. Novembrium, &c.* Tota verò Epiſtola, & cauſæ conſtitutio refertur tom. 1. Conſil. inter

[a] *Bonif.* Epiſt. 2.

ter Bonifacii Decretales; *a* Ante eum Julius I. licèt Athanaſij cauſa ad Sedem ſuam eſſet perducta, cognitionem Epiſcopis Provinciæ delegavit.

Agapetus, qui ſedit Anno 534. recipiens Appellationem Contumelioſi *b* Galliæ Epiſcopi, Synodali ſententiâ depoſiti, ſcribit ſe delegaturum, qui de cauſa ejus cognoſcant.

Sed quid Exempla ſingularia commemoro. Plenæ ſunt Pontificum Decretales Epiſtolæ, hujuſmodi delegationibus, quibus vices ſuas apud varias gentes, non in particularibus cauſis, ſed generatim, in negotiis omnibus, regni vel Provinciæ totius Epiſcopis ibidem committebant. *c* Sic Hilarus Primus Arelatenſem Epiſcopum Gallis dedit Vicarium; quod deinde ſecu-

 tus

a *Epiſt. Iul. Papæ.*
b *Tom.2 Concil. inter ep. Agapeti 7.*
c *Hilar. Epiſt.8.*

tus Gregorius Magnus, a *Secundùm antiquam*, inquit, *conſuetudinem oportunum eſſe, perſpeximus in Eccleſiis, quæ ſub regno Childeberti Regis ſunt, Vigilio Arelatenſis Civitatis Epiſcopo, vices noſtras tribuere, &c. Vt ſi inter fratres noſtros conſacerdoteſque aliqua evenerit forte contentio, auctoritatis ſuæ vigore, vicibus nempe Sedis Apoſtolicæ functus*, compeſcat.

Idem Gregorius Joannem defenſorem tranſmiſit in Hiſpaniam, ut de Epiſcoporum quorundam criminibus, condemnatione, rixiſque denuò ibi cognoſceret. b Leo Magnus Epiſcopos Theſſalonicenſes Sedis Apoſtolicæ in Oriente Vicarios ſemper fuiſſe, affirmat.

Hæc perpetua obſervatio delegandi, atque delegatos habendi in Provinciis, *ut negotia, ubi orta ſunt, terminarentur, & crimina, ubi admiſſa, ex-*

a *Lib. 4. Epiſtol. 52.*
b *Epiſt 84.*

expiarentur, oſtendit, quàm non deſpoticè, ſed moderatè authoritas Apoſtolica ſemper exercita ſit, ſine incommodo ac ſumptibus provincialium, ſine læſione veterum Canonum, privilegiorum & conſuetudinum, *quibus accuſandi licentia ultra Provinciæ terminos progredi vetita eſt.*

14. Quod ſi uſpiam æquum eſt cuſtodiri, certè in longinquis regionibus ſumma ratio eſt, ne infringatur. Beatum Gregorium etiam miſeratio ſubiit Siculorum, quibus, etſi brevi freto ab Italia diſjunctis, Syracuſanum tamen Epiſcopum, Apoſtolicæ Sedis Vicarium conſtituit: *Quatenus*, inquit, *eis non ſit neceſſarium poſt hæc pro parvulis ad nos cauſis tanta maris ſpatia tranſmeando pervenire.* Ad ſe verò referri ſolùm voluit, *negotia difficilia & quæ judicio Delegati nequaquam dirimi poſſent.* Cætera pro parvis ducens.

In ea, quam ſupra retuli, Caroli Calvi Francorum Règis cum Pontifice concertatione, locorum longinquitas, hoc eſt, Campaniæ Gallicæ ab Urbe, ſingulatim etiam urgetur à Rege, quòd alia habenda ſit ratio eorum Epiſcoporum, qui ad Romanam Synodum convenire ſolent, & eorum, qui in remotis ab Urbe regionibus commorantur.

a *Tranſalpinis*, inquit, *& aliis, qui in ſimiliter longinquis regionibus commorantur, Apoſtolica Sedes & ſacrorum Canonum promulgatores, loquente in eis S. Spiritu, quæ ſunt unicuique Provinciæ poſſibilia, auctoritati convenientia, atque paci Eccleſiæ congruentia, tenenda & exequenda diſertiſſimè præfixerunt.*

Hanc etiam ob cauſam Innocentius in Concilio Lateranenſi conſtituit, *cap. nonnulli*, 28. *extr. de reſcript. Ne*, in iis cauſis, quæ evocationem ad-

a *Ep. Car. Calvi ad Ioan. VIII. quæ eſt* 47. *inter Hincmarianas edit. Sirmond.*

admittunt, *quis ultra duas dietas extra ſuam Diœceſim, per litteras Apoſtolicas ad Iudicium trahi poßit, ne reus fatigatus laboribus, & expenſis liti cedere, vel importunitatem actoris redimere, compellatur.* Id deinde Bonifac. VIII. cap. Statutum, de reſcript. in 6. *Suadente*, ut inquit, *utilitate*, magis etiam reſtrinxit, *ne quis ultra unam dietam à fine ſuæ Diœceſis valeat conveniri.*

Omitto Conſilium Baſileenſe, quia approbatione Apoſtolicâ deſtitutum, quod ſeſſ. 31. decrevit, in omnibus inſtantiis terminandas eſſe cauſas in ipſis Provinciis, quæ quatuor dietis ab urbe Roma diſtarent.

15. Quod porrò generatim per Canones, ut dixi, conſtitutum eſt, *Negotia in Provincia ubi orta ſunt, terminanda eſſe*, id ſpeciatim, atque diligenter circa accuſationes Epiſcoporum & Clericorum ſervandum eſſe inculcatur. [a] Fabianus

 Papa

a *Refert utrumque locum Gratianus dict. cauſ. 3. q. 6.*

Papa Hilario Epiſcopo ſcripſit : *Si quis Epiſcoporum ſuper certis accuſetur criminibus, ab omnibus audiatur, qui ſunt in Provincia ſua, Epiſcopis*, quia non oportet accuſatum alibi, quàm in foro ſuo, audiri. Et rurſus : *ibi ſemper cauſa agatur, ubi crimen admittitur.* Stephanus Papa in hæc verba ſcripſit ad Epiſcopos omnes : *Ultra Provinciarum terminos accuſandi licentia non progrediatur, ſed omnis accuſatio intra Provinciam audiatur, &c.* Quem Canonem poſtea Adrianus Papa regulis ſuis, quas collegit adverſus falſos accuſatores, inſeruit.

Quæ loca cum aliis pluribus Gratianus collegit, & conjecit in cauſam tertiam, quæſt. 6. Ubi & iſtud Sixti Pontificis Decretum refert : *Si quis Clericus, ſuper quibuſlibet criminibus accuſatus fuerit in Provincia, in qua conſiſtit ille, qui accuſatur, ſuas exerceat actiones, nec æxiſtimet eum accuſator ſuus alibi, aut longius, ad judicium pertrahendum.*

CA-

CAPUT IV.

Jure etiam civili quod Eccleſia pridem admiſit & Chriſtianorum gentium moribus, evocationes in cauſis criminalibus Eccleſiaſticorum improbantur.

1. *Non parum refert in accuſationibus Eccleſiaſticis, quid leges ſaculi, & mores gentium dictent.*
2. *Sancitum ab Eccleſia, non eſſe in judiciis Eccleſiaſticis recipiendas accuſationes, quas leges ſaculi reſpuunt.*
3. *Iuſtiniani Novellæ olim valuerunt in negotiis & judiciis Eccleſiaſticis.*
4. *Adducitur Iuſtiniani conſtitutio, evocationes in cauſis criminalibus damnans.*
5. *Idem ſtatuerat antea Gratianus Imperator.*
6. *Apud Gothos in Italia regnantes idem quondam obtinuit.*
7. *Apud Francos firmiſſimè cuſtoditur.*
8. *Hiſpani pluribus edictis, proſpexerunt adverſus evocationes Romanas, quorum aliquot recenſentur.*
9. *Luſitanorum leges conſentiunt.*
10. *Hungaris idem Ius eſt.*
11. *Itemq; Burgundis.*
12. *Angli quoque, cùm olim Catholici eſſent, eo uſi ſunt.*
13. *Etiam Veneti.*

14. *Per-*

14. *Perſtringuntur breviter vitia nuperæ evocationis Romanæ duorum Belgii Epiſcoporum.*

NOn tantùm cum Eccleſiæ Canonibus, & inveteratis privilegiis regionis pugnat, Belgam in prima inſtantia Romam vocari ad cauſam dicendam, uti jam vidimus; ſed & juri communi Juſtinianeo, & gentium omnium Chriſtianarum moribus adverſari, oſtendendum eſt.

1. Nemo verò dicat parum ad rem facere in negotio Eccleſiaſtico, quid leges ſæculi, aut mores gentium dictent, Pontificiam auctoritatem, quam prima Sedes jure divino in Epiſcopos exercet, non eſſe alligatam regulis prophanis à Juſtiniano pro curſu temporalium rerum proditis. Nam in ipſa olim Nicæna Synodo conſtitutum eſt, ac à Romanis Pontificibus ſæpiùs ſancitum, ne accuſationes hujuſmodi in Eccleſia reciperentur, quas leges ſæculi, aut exteræ conſuetudines non admittunt. Idque optima ratione, ne immitiora

Judicia exerceat Eccleſia (quam decet omnis manſuetudo) his, quæ mundi poteſtates uſurpant.

2. Julius Pontifex in Epiſtola, quam ad Orientales Epiſcopos pro cauſa Athanaſii ſcripſit: *a in Nicæna Synodo, concorditer ſtatutum eſſe* affirmat: *accuſatores, & accuſationes, quas ſæculi leges non admittunt, à ſacerdotali funditus averti nocumento.*

Altius etiam, & à temporibus Apoſtolorum id repetit Euſebius Papa, ad Epiſcopos Galliæ ſcribens in hæc verba: *b Scitote à tempore Apoſtolorum ſervatum eſſe, accuſatores & accuſationes, quas exterarum conſuetudinum leges non adſciſcunt, à Clericorum accuſatione ſubmotas.* Et infrà: *Nullæ accuſationes à Iudicibus audiantur Eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur.* Nominatim verò Stephanus Pontifex id eo applicat, ne coram Judice alienigena

a *Tom. 1. Concil. inter epiſt. Iulii primi ad Orientales Epiſcopos.*
b *Can. 5. cauſa 3. quæſt. 6.*

gena accuſatio Clericorum, aut Epiſcoporum inſtituatur. *Accuſatores, & accuſationes, quæ ſæculi leges non recipiunt, & anteceſſores noſtri prohibuerunt, & nos ſubmovemus: nullus enim alienigena, aut accuſator fiat eorum, aut Iudex. Vnde & de Loth ſcriptum eſt, ingreſſus es ut advena; nunquid ut Iudices?* Can. 8. *cauſa.* 3. *qu.* 5.

3. Deinde ne quis Principibus tam leviter obſtrepat, ſciat in negotiis Eccleſiaſticis, Juſtiniani leges, præſertim Novellas conſtitutiones ſemper valuiſſe: Ivo Carnotenſis ep. 280. *Dicunt*, inquit *inſtituta legum Novellarum, quas commendat, & ſervat Romana Eccleſia.* S. Gregorius inſtituit Joannem defenſorem abeuntem in Hiſpaniam, ut ex authoritate Novellæ Juſtinianeæ 123. quæ de Epiſcopis Clericis, & Monachis ſcripta, eſt negotium inter Epiſcopos & Sacerdotes exortum moderetur. [a] *De perſona Presbyteri hoc attendendum eſt,*

[a] *Lib.* 11. *Epiſt.* 54.

eſt, inquit, *quia ſi cauſam habuit, non ab alio teneri, ſed Epiſcopus ipſius adiri debuit, ſicut Novella conſtitutio manifeſtat, quæ loquitur de ſanctiſſimis & Deo amabilibus Clericis & Monachis.*

a Joannes VII. Pontifex, Epiſcopos quoſdam, qui ſine cauſæ diſcuſſione ad excommunicationes infligendas proni erant, ſic monet, ut non tantùm ſacris Canonibus, ſed & Novellâ quâdam Juſtiniani eos urgeat. *Scitote quemadmodum in centeſimo Capitulo Africani Concilii legitur, ſimiliter in ſecundo Novellarum Iuſtiniani libro, ut nemo Epiſcopus aut Presbyter aliquem excommunicet antequam cauſa probetur.* Similiter Carolus Calvus in ea, quam ſupra adduxi Epiſtola, Adrianum Pontificem ab evocando è Gallia Hincmaro Laudunenſi Epiſcopo dehortans, non tantùm Canonum, ſed etiam conſtitutionum Juſtiniani auctoritate utitur; quas nimirum ſciret pridem ab Eccleſia probatas,

a *Epiſt.* 163.

batas, & communi conſenſu in uſum receptas eſſe, uti verba ante relata oſtendunt.

4. Non tantùm verò ſub titulo Codicis, *ubi de crimine agi oporteat*, conſtitutum eſt, crimina ubi admiſſa ſunt, in judicium deducenda eſſe; ſed ei rei ſingularem, & juſtitia conſpicuam Juſtinianus Novellam conſcripſit. 69. *Præcipiens omnibus in univerſa ditione, & quæ aſcendentem videt, & quæ occidentem ſolem, & quæ ex utroque eſt latere, ut unuſquiſque in qua Provincia deliquit, aut in qua pecuniarum, aut criminum reus ſit, illic etiam juri ſubjaceat.* Idque, ut addit, *propter facilem probationem, & contra difficilem, ſi aliò tranſeatur.*

Adeò verò firmam hanc legem eſſe voluit: *Ut nulli permittat contra eam habere quædam privilegia, neque excipi ab hac lege quolibet privilegio, nec ſi cuilibet ſanctarum Eccleſiarum largitum ſit, &c.*

Commendans denique novę conſtitu-

ſtitutionis æquitatem , ſubjectos ſuos, qui deinceps *itinere non fatigabuntur longiore*, *hortatur*, *ut laudent Deum qui hæc*, inquit, *nos ſancire bene, & juſtè illuminavit.*

5. Sed & ante Juſtinianum idem conſtituerat Imperator Gratianus, cujus ſanctio Codici Theodoſiano inſerta eſt ſub tit. de accuſationibus, lib. 10. *Vltra Provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur : oportet enim illic criminum Iudicia agitari, ubi facinus dicatur admiſſum. Peregrina autem Iudicia præſentibus legibus coërcemus.*

6. Eandem æquitatis regulam viguiſſe ſub Gothis Italiæ Regibus, ut emergentium negotiorum causâ, mitterent in Provincias potius, quàm homines penatibus ſuis extraherent, intelligi poteſt ex Caſſiodori formula Rectoris Provinciæ: *Omnino providè*, inquit, *decrevit antiquitas ad Provincias mitti, ne poſſit ad nos veniendo mediocritas gravari.*

Ra-

Rationem apud eundem dat Alaricus: Mulcta eſt hæc, non juſtitia; jus tædio dilationum ſumptuumque tranſit in injuriam.

7. Quid apud Gallos hac in re obſervatum ſemper fuerit, nationis illius Scriptores magno numero teſtantur. Omnium vice Renatum Chopinum audiamus, qui lib.2. de ſacra politia, tit.4. n. 18. ait: *Politicis ſanctionibus poſteriorum temporum, Romana Sedes tenetur ſupremam illam ſacrarum litium cognitionem demandare Gallis Eccleſiarum Præfectis, & intra propriam cujuſque litigatoris Diœceſim degentibus. Quod ſi quid in eam legem peccatum eſſet, aliterve Gallici Cleri libertas immunitaſque labefactata, aut Iura Regni imminuta Pontificis Codicillis; ſolebant ij pridem, quorum intererat, querulo libello agere apud Patres Pariſienſes, &c.* Et paulò poſt addit: *Appellationem hodie ſolere interponi ab Eccleſiaſticis Magiſtratibus tanquam ab abuſu Eccleſiaſticæ poteſtatis.*

Hoc

Hoc amplius non patiuntur Galli, Epiſcopum ullum ſui Regni, omiſſo medio, ſeu proximo Judice deferri reum ad Apoſtolicam Sedem, ſed Synodorum generalium, ac nominatim octavæ conſtitutionibus inhærentes, per gradus, ad proximos ſuperiores judicia ſua procedere, & devolvi faciunt. Chopin. dicto loco.

Secundùm hæc cum ſuperiore ſeculo Epiſcopus Valentinus à Pio IV. ad cauſam dicendam ſuper crimine hæreſeos Romam in jus eſſet vocatus, ac deinde non ſe ſiſtens, uti contumax, hæreſeos ſententiâ notatus; factum eſt à Rege ſolenne Senatusconſultum Anno 1567. quo recepta eſt *tanquam ab abuſu* contra eam ſententiam *appellatio*, factaque ſevera inhibitio, ne quis obtemperare Romanæ ſententiæ, aut exequi eam auderet, uti ejus ævi ſcripta publica fidem faciunt.

Inſerta autem Senatusconſulto eſt

ea

ea ipſa ratio , quam ſupra adduxi. *Que par les Conciles de l'Egliſe,& meſme par l'un des quatres Generaux , il eſt expreſſement ordonné, que les Eveſques, pour quelque crime que ce ſoit, ne doivent eſtre tirez hors de leur Province.*

Sed ſuperſedeo Francorum rebus referendis, quorum in Eccleſiaſticis cauſis libertas, non per omnia probatur Belgis, qui Regis Catholici Imperiis ſubjecti, Hiſpanorum libentiùs exempla ſibi imitanda proponunt.

Quibus hac in re privilegiis gaudeant, & quam maſculis decretis ſe munierint adverſus evocationes , Alvarez de Caldas ſingulari commentario complexus eſt, eaque auctor tractatus de primis inſtantiis ante annos paucos editi, longa ſerie recenſet.

Anno 1487. Ferdinandus Catholicus inhibuit Inquiſitoribus Barcinonenſibus , ne litteras quaſdam, quibus primæ inſtantiæ cognitio inter-

interverſa eſt , reciperent.

Idem Rex Anno 1505. ad Julium II. Pontificem ſcripſit, ut delegationem quandam in præjudicium privilegiorum Regni factam revocare in animum induceret.

Anno 1509. generali Pragmaticâ ſanctione vetuit, ne quis reſcripta ulla Curię Romanæ, circa Inquiſitorum cauſas, ſe inconſulto in ditionem inferret.

Cùm verò Conſiliarii quinque Supremæ Curiæ Vallis-Oletanæ appellationem quandam ad Romanum Tribunal temerè admiſiſſent hujuſmodi cauſæ, quæ ad Regiam notionem jure pertinebat, tanta iracundia commotus eſt Rex, uti Catholicus, ita & dignitatis ſuæ ſtrenuus vindex, ut eos omnes Magiſtratu ſuo moverit, aliis in illorum locum ſubſtitutis, Anno 1491. *Garibay in compendio Hiſtoriali. Lib.* 18. *cap.* 40.

Aliquoties etiam Carolus V. Impera-

perator, & Philippus Secundus queſtus apud Pontificem eſt, de evocatione cauſarum ad Romana Tribunalia, additâ ratione, quod Nicæni Concilii Decretis, & Regni Juribus adverſari eas diceret. Generale Conſultum Supremi Senatus Caſtellæ Anni 1572. refert *Salgado de ſupplicat. ad Sanctiſſimum*, *parte* 2. *cap.* 11. inhibens, ne quiſquam per reſcripta Apoſtolica extra ſepta regni ejuſdem in jus vocetur.

9. Similem Luſitaniæ conſtitutionem, pro illius Regni incolis, ipſiſmet verbis *ibidem num.* 100. adducit. Atque addit *num.* 83. ſi quis, etiam exemptus, & Romano Pontifici proximè ſubjectus ad Judicem delegatum extra Regni terminos in jus vocetur, non ſolùm petenti, ſed & tacenti, & diſſimulanti, Regiam protectionem ultro impertiendum eſſe: *Tanquam*, inquit, *hoc ſit Regis proprium munus*, *& Regale officium*, *ne ſubditi tali moleſtia opprimantur*, *maximè*

mè cum Clerici, Eccleſiaſticæque perſonæ cives reputentur, ſintque pars populi, & membra Reipublicæ temporalis, ad quorum protectionem tenetur Princeps.

10. Refert Bonfinius, & ex eo Ant. Roſſel. In Hiſtoria Pontif. Juriſdict. lib. 4. c. 7. Matthiam Hungariæ Regem Regnicolis omnibus, Optimatibus, Pontificibus, Præpoſitiſque interdixiſſe, ne pro cauſarum diſceptationibus Romanum forum adirent.

11. In Burgundia etiam particulari edicto proſpectum eſt, ne extra ditionem iſtam in ullo genere cauſarum, incolæ in jus vocentur, quod hodieque vigere teſtatur ejus regionis nuper [a] Senator Grivellius deciſione Dolana 30. *num.* 16. *Ab antiquo*, inquit, *vetitum eſt, ſolennibus edictis noſtrorum Principum ſubditos diſtrahere, & extra Provinciam ad litigan-*

 dum

a *Ordonnances de la Franche Comté lib. 6. L. 5. anno* 1277.

dum vocare , ſive coram Eccleſiaſtico, ſive coram Laïco, aut alio quocúmque Iudice.

12. De Regni Angliæ privilegio, cùm nondum à Catholica Religione deſciviſſet, Matthæus Paris in Hiſtoria ſua ſcribit his verbis: *Gravatur Regnum Angliæ, quòd Angli extra Regnum, in cauſis auctoritate Apoſtolicâ trahuntur, contra Regni conſuetudinem, contra jura ſcripta, contra indulgentias à prædeceſſoribus Domini Papæ, Regi, & Regno Angliæ conceſſas.*

13. Venetos quoque, etſi non tam longè diſſitos ab urbe, graviſſimis edictis continuiſſe olim ſubditos ſuos, ne ad Romanam Curiam invicem in jus vocarent, *ſcribit Guicciard. in Hiſtoria Italiæ, lib.* 17.

De Belgarum moribus & privilegiis, ſuprà ſat largè dictum eſt.

Ex quibus jam liquidò apparet, nec ſæculi leges, nec exterâs conſuetudines ferre, ut accuſationes in locis longinquis, ubi nec domicilium habet,

habet, nec crimen admiſit accuſatus, atque adeò nec in urbe inſtitui poſſint: & conſequenter verum eſt, nec in Eccleſiam Dei id eſſe recipiendum, uti à temporibus Apoſtolorum cuſtoditum, & Nicænis Decretis apertè ſancitum eſſe, ante oſtendimus.

Canon Apoſtolorum 73. id inſinuans eſt: *Epiſcopum de aliquo per fide dignos accuſatum homines, ab Epiſcopis vocari neceſſarium eſt. Et ſi quidem comparuerit, & confeſſus convictuſque fuerit; cenſura irrogator Eccleſiaſtica. Si verò vocatus non obtemperaverit, ſecundâ quoque vice vocator, miſſis duobus ad ipſum Epiſcopis. Quòd ſi per contumaciam ne ſic quidem comparuerit, Synodus ſuam contra ipſum pronuntiato ſententiam, ne quid tergiverſando detrectandoque judicium lucrifacere videantur.*

Manifeſtum igitur eſt, quàm non Canonica & legitima ſit, quæ emanaſſe nuper audita eſt, duorum Seniorum Belgii Epiſcoporum, ad Tri-

bunal Pontificium evocatio, procurata pravis artibus factioſorum quorundam, à quibus nec ſupremi Pręſulis Religio immunis eſt, qui profiteri non erubeſcit, per inſidioſas ſuggeſtiones, ſe quędam ſubinde incompetenter agere, quæ emendarę non detrectet, Can. nos. ſi. 2. qu. 7. *Nos ſi*, inquit ad Imperatorem Pontifex, *incompetenter aliquid egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non conſervavimus, veſtro, & miſſorum veſtrorum, cuncta volumus emendare Iudicio.*

14. Quia igitur evocatio illa lędit inveterata Belgarum privilegia & inſtituta, quorum certiorem redditum fuiſſe Pontificem, non apparet, pro ſubreptitia jure haberi poterit, quæ res S. Sedi neutiquam probroſa eſt, ut S. Cyprianus in cauſa Baſilidis olim cenſuit.

a Vel ſi ipſo non conſcio, fortè ab hominibus pravis compilata eſt, quod genus fraudis à Curia Roma-

na

a *Epiſt. Caroli Calvi ſuprà relata.*

na hodie non eſſe alienum, Orbis Chriſtianus novit, & irrogata publicè ſupplicia teſtatum fecerunt; ut *ſuppoſititia*, aut certè *ſuſpecta* refutari poterit.

a Quia verò Nicænis Canonibus adverſatur, ipſis Pontificibus auctoribus, pro *nulla*, *irrita*, *& invalida*, ducenda eſt.

b Ab æquitate verò, & communi juſtitię norma, ac gentium moribus abiens privilegio B. Petri deſtituitur.

c Tranquillitatis etiam communis interpellatrix publico auxilio avertenda eſt, præſertim ejus cui Eccleſiarum *Pax*, *æquabilitas*, *& ordo commiſſus eſt*; *quique violentiam patientium*; *præcipuè Sacerdotum Chriſti ſalus eſt*, ut in Synodo Chalcedonenſi Imperatorem Martianum compellat Epheſinus Epiſcopus.

 Quòd

a *Epiſtolæ Pontificum ſuprà relatæ.*
b *S. Leo ſuprà laudatus.*
c *Epiſt. Conſtantini ad Synodum Tyriam.*

Quòd [a] ſi ſpretâ Canonum auctoritate, ſi contemptis privilegiis, & inſtitutis Regionum, ſi omni æquitate poſthabita, & ſine reſpectu publicę tranquillitatis, exigere pergant Romanæ Curię Miniſtri, quòd pręſtare non ſit in arbitrio vocatorum; atque cenſurarum inſidioſâ commi-natione id extorquere in animum inducant, audire rurſus merebuntur quæ olim expoſita ſunt in ſimili cauſa: [b] *Nolite ex veſtro nomine excommunicationum intentationes contra ſacrarum Scripturarum tramitem, prædicationemque Majorum, ac ſacrarum legum, ſanctorumque Canonum conſtitutiones, nobis de cætero ſcribi, cujuſque inſtinctu permittere, precamur; quia ſcitis, & ſcimus totum eſſe irritum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum.*

Verùm à Pontificis Summi ęquitate, & Apoſtolicæ Sedis manſuetudine

a *Acta Concil. Chalced. ſup. relata, Act.* 11.
b *Epiſtola Caroli Calvi ad Adrianum Papam ſuprà relata.*

dine mitiora expectantur, a *quæ ſententiam ſuam tantâ Concilii moderatione* olim *concipere* conſuevit, *tantâ patientiæ maturitate decoquere, tantaque deliberationis gravitate proferre, ut retractione non egeat,* prout ex Gregorio Papa Gratianus refert.

Aliter ſubinde per importunitatem, fraudem, vel ſubreptionem latas ſententias, novum non eſt, ab ipſis qui tulerant Pontificibus in melius commutari.

Nam ut Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperatorem Epiſtol. 7. ait: *Sententiam Romanæ Sedis, non negamus poſſe in melius commutari, cùm ſibi ſubreptum aliquid fuerit,* &c.

Secundùm quæ Baronius in Annalibus Eccleſiaſticis ad Annum 417. n. 49. 51. 52. refert Proclum Maſſilienſem Romam vocatum, ac ſententiâ Zozimi Papæ condemnatum, ab eodem melius inſtructo fuiſſe mox reſtitutum. Ex libro Ponti-

a *Cauſa 35. quæſt. 9.*

ficali Gratianus in can. a Gregorius conſimilia exempla recenſet, de Theodoſio honore Presbyterii exuto ab Eugenio, & conſecrato poſteà Epiſcopo Eccleſiæ Signinæ à Gregorio: de Leontio depoſito, deinde Patriarchæ dignitate in Antiochenſi Eccleſiæ ornato: de Miſeno Epiſcopo à Felice damnato, & à Gelaſio ſucceſſore Ecclèſiæ reddito.

Plura, ſi quis ejuſdem argumenti deſideret, reperiet apud eundem Gratianum Can. Joannes Chryſoſtomus diſtinctione 50.

Quòd ſi igitur ipſas definitivas ſententias ſuas partibus plenariè utrimque auditis, prolatas æquitate ita poſtulante Romani Antiſtites non gravatè aliquando retractarunt, non aliud expectare poſſumus de præparatoriis judiciorum decretis, uti ſunt evocationes, comminationes, & his quæ partibus inauditis concipiuntur, quæ haudquaquam paris

a *Dict. cauſa 35. quæſt. 9.*

paris firmitatis habentur; & non rarò ex incertis rumoribus, ſtudiis partium & calumniis originem ſumunt, quæque cùm tot rationibus, & privilegiorum teſtimoniis oſtenſum ſit, contra jura, & inveteratos mores eſſe elicita; fas eſt credere ſilentio fore obliteranda, aut ab ipſa unde prodierunt Sede, circumcidenda. Non abibit hâc agendi ratione à ſententia deceſſorum ſuorum Innocentius, cui hanc præformavit definitionem Anacletus Papa, ſcribens omnibus Epiſcopis, & reliquis Chriſti Sacerdotibus, Epiſtola 1. c. 3.[a] *Privilegia Eccleſiarum, & Sacerdotum, intemerata & inviolata cunctis decernimus manere temporibus. Leges Eccleſiæ Apoſtolicâ auctoritate firmamus, & peregrina Iudicia ſubmovemus.*

Cùm porrò humiles ſubmiſſionis ſuæ literas non unas ad ſanctam Sedem dederint evocati Epiſcopi, ut duritiem mandatorum, quibus pre-

a *Refert Gratianus cauſa 25. qu. 2. c. 1.*

mebantur, ad benignitatem ſi poſſent, inflecterent; omnes numeros dicendi ſunt expleviſſe juſtæ obedientiæ, ſecuti etiam moderatione plenum Conſilium Jvonis Carnotenſis Epiſcopi, Epiſt. 150. *Si qui aliquando ſe prægravatos ipſius Eccleſiæ auctoritate conqueruntur, hoc eis conſilium damus, ut non deſcendant in Ægyptum propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugiant, & inde expetant levamen, unde conqueruntur accepiſſe gravamen, quia quæ aliquando corripit paternâ ſeveritate, eadem frequenter colligit maternâ pietate.*

Si verò Ægyptus ipſa, ſeu mundana poteſtas ſponte ſuâ commota, & rei inauditæ novitate provocata, ad officium ſuum exiſtimaverit pertinere jure protectionis, ſubmovere faſcibus ſuis noxias Reipublicæ molitiones, atque inde turbas & ſcandala ſuſcitari contingat; teſtatum erit atque perſpectum omni hominum ordini, nihil ab Epiſcopis hac

hac in re prætermiſſum, quod ad retinendam publicam quietem, aut Apoſtolicæ Sedis dignitatem conſervandam poſſet deſiderari.

CAPUT Poſtremum.

De libello famoſo, in contumeliam duorum Belgij Antiſtitum nuper vulgato.

NOn ſatis fuit factioſis hominibus circumveniſſe Apoſtolicæ Sedis religionem, ut Decreta citatoria emitteret, inquinata iis vitiis, quæ jam commonſtrata ſunt; niſi etiam diffamatoriis libellis, quod eſt teterrimum calumniandi genus, in optimorum Præſulum famam graſſarentur. Scheda tumultuaria, manu & charactere incognito ſcripta, nullâ publicâ fide, aut ſigillo munita, foribus Eccleſiæ intempeſtâ nocte appenſa, mox detracta & exploſa, communi omnium Calculo, Sycophantæ opus eſſe, facilè deprehenſa

 eſt.

eſt. Abſit enim, ut quod jura omnia, & nationes abominantur, Sedi Apoſtolicæ, quæ & ipſa Canonibus ſuis hoc facinus damnat & execratur; adſcribi poſſit. Abſit ut ubi domicilium debet eſſe religionis, ibi inveniatur ſedes & ſolium calumniæ. Non vult pro ſuo agnoſci Pontifex, aut fidem adhiberi reſcripto, quod in regulas Grammatices, & rectæ conſtructionis impingit. *Cap. ad audientiam* 11. *extr. de reſcriptis*: non minus ſcilicet curioſus Latię linguę, quàm olim Cæſar Auguſtus, quem Suetonius refert. [a] *Legato Conſulari ſucceſſorem dediſſe, ut rudi & indocto, cujus manu ixi, pro ipſi, ſcriptum animadverterat.*

Quantò major ratio eſt non agnoſcendi Decreti pro legitimo, & Apoſtolico, quod tot ſolœciſmis Juris laborat, quod præter regulas Syntaxeos, offendit Eccleſiaſticæ diſciplinę normas, à S. Patribus & Conciliis traditas: cujuſmodi mandata ab om-

a *Sueton. in Auguſto.*

omnibus refutanda eſſe civilia pariter, & Canonica jura inculcant. *L. reſcripta Cod. de precibus Imp. offerendis, Can. Reſcripta* 25. *q.* 2. Non eſt verò difficile conjicere ex quo armamentario depromptum ſit hoc venenatum telum, quo elogio libellos famoſos notant Imperatores Arcadius & Honorius in Theodoſiano Codice; nimirum ex illa calumniæ officina, unde tot hodie Sycophantię, & viris bonis infeſta ſibila effunduntur, ac peſtilentes flatus, *qua data porta ruunt, ac terras turbine perflant*. Ex illo, inquam, ludo ubi mentiendi, & pejerandi, & maledicendi ars per regulas traditur, ubi inter dogmata eximia, & diſputationum themata propugnantur, leviculum eſſe peccatum viri in dignitate conſtituti auctoritatem tibi noxiam falſo crimine elidere, ubi & ſicarii & homicidæ jam invenêre patronos, qui in Gymnaſiis & commentariis publicis declamant impunè tolli è medio,

etiam

etiam ab Eccleſiaſticis viris, eos qui exiſtimationem illorum labefactare falſis criminationibus nituntur, quas ſcilicet ipſi privato judicio ſuo pro criminationibus habent, idque ſi Superis placet, ſpecie quadam juſtæ defenſionis, ut famam ſuam integram apud populum conſervent. Fruſtrà verò quis exclamet illud vetus, *Vbi nunc lex Remmia Dormis?* Ubi lex Cornelia? Ubi eſtis publica judicia? Miſeras ſe licet leges homines faſtuoſi novo quodam jure ſuo freti confidenter irrident, proculcant, & tanquam tela aranearum impunè effringunt, & his artibus atque inſidiis facilè cuivis quem hac ratione velut in triumphum circumducunt, inſultant. In ſumma Donatiſtarum regulam ſibi ſequendam propoſuiſſe videntur. Quod volumus ſanctum eſt. Hoc calumniatorum genus exitio publico repertum nunquam ſatis coërcitum fuit, nimirum quia ex igno-

ignoto receſſu, cæca; ſed felle, imò ſanguine tincta ſpicula in abſentes, aut ignorantes dirigunt, modò rumores ſiniſtros, quos ipſi con-finxerunt, in vulgus ſpargentes; modò chartulas famoſas diſſeminantes, aut publicè exponentes ſimplici, & credulo populo: confiſi, ut eſt veriſimile veteri dicto. a *Non eſſe remedium adverſus Sycophantæ morſum.* Quo magis coinniti omnes boni debent, præſertim qui Reipublicæ gubernacula tenent, ut hanc peſtem, & flagitioſum morem, graſſatione quavis, & latrocinio deteriorem è Republica Chriſtiana eliminent. Mirum verò cum plerique calumniam tam validè odiſſe videantur, patulas tamen aures ad eam excipiendam gerere, atque tam lentos eſſe, ac remiſſos, ſi quis eâ fraude juguletur, qua & ipſi, & optimus quiſque tam facilè jugulari poteſt. Pernicioſa ſanè patientia eſt, quæ

a *Ariſtophanes in Plato.*

quæ impunitate hoc malum alit, quod ſuppliciis omnibus perſequendum erat. Non dubitarunt olim boni Principes capitali pœnâ ulciſci hoc facinus, illo præſertim ævo, quo certamina de religione imflammabant partium ſtudia, quæ deinde in funeſtas calumnias erumpebant.

Conſtantinus Imperator, ille calumniarum, delatorum, & jurgiorum infeſtus hoſtis, qui in Nicæna Synodo rixantium, & invicem proſcindentium Antiſtitum libellos ne legere quidem voluit, ſed complicatos conjecit in ignem, tres de famoſis libellis leges edidit Codici Theodoſiano inſertas; atque imprimis cavit, *Ut nullas exinde calumnias patiantur ii, quorum de factis, vel nominibus aliquid continebunt.* Deinde conſtituit, *ut ſcriptionis auctor requiratur, qui repertus, etſi vera probaverit quæ ſcripta ſunt, tamen ſupplicio non ſubtrahatur.* Alterâ conſtitutione *eoſdem libel-*

bellos flammis juſſit *aboleri*, *quorum auctor nullus exiſtit*. Tertia verò ſanctio ſtatuit, *famoſam ſcriptionem*, *quæ nomine accuſatoris caret*; *minime examinandam eſſe*, *ſed penitùs abolendam*, *eumque qui accuſare vult*, *non captioſa*, *atque occulta ſcriptione*, *ſed libera intentione alterius vitam in judicium devocare debere*. Conſtantini Patris ſui veſtigiis inſiſtens Conſtantius filius, exiſtimationem eorum, qui ſic læduntur, rurſus in tutelam ſuam recipiens, alia lege eidem Cod. inſerta, *Non vita cujuſquam*, inquit, *non dignitas concuſſa his machinis vacillabit*: Imò innocentiæ argumentum inde rectè peti decernit: *Innocens creditur*, ait, *cui defuit accuſator*, *cùm non deeſſet inimicus*. Si enim qui inſtitutâ accuſatione non convincitur, innocens habetur; majus innocentiæ teſtimonium habet, quem infeſtus inimicus ne accuſare quidem palam, ſecundùm ſolennia judiciorum audet.

Tantum denique odium olim

fuit, diffamantium libellorum, ut ab Arcadio, & Honorio Imperatoribus edictum ſit, *etiam eos, qui famoſam ſeriem ſcriptionis impudenti agnita lectione non illicò diſcerpſerint, vel lectorem cognitum prodiderint, ultorem ſuis cervicibus gladium reformidare debere*. Cujus legis ſententiam, in Codicem ſuum Juſtinianus Imperator poſtea retulit, ſub titulo *de famoſis libellis*. Sed & ante hos Chriſtianos Imperatores, ipſi gentiles Principes à ſæculo ſuo hanc infamiam abeſſe voluerunt, ne inſidioſis, & ſine nomine libellis cujuſquam exiſtimatio in diſcrimen adduceretur.

Notum eſt Trajani Imperatoris ad Plinium Juniorem reſcriptum: [a] *Sine auctore propoſiti libelli, nullo in crimine locum habere debent: nam & peſſimi exempli, nec noſtri ſaculi eſt*. Et hoc quidem in cauſa Religionis Chriſtianæ, cui erat infeſtus, ita reſpondit: Idque imitatus Adrianus, Trajani ſucceſſor,

a *Extat inter Epiſtolas Plinii.*

ſor, non aliter quàm lege agi permiſit contra Chriſtianos, hoc eſt ſervatis judiciorum ſolemnibus. Calumniatores verò, uti in aliorũ cauſis, pœnis ſolitis coërceri voluit; uti oſtendit ejus de hac re reſcriptum ad Minucium Fundanum. Celebratur etjam Juliani, licèt Apoſtatæ, prudens & ex tempore reſponſum, quod non ſine cauſa Macellinus vehementer laudat: *Ecquis innocens eſſe poterit, ſi accuſaſſe ſufficiat?*

Quod leges ſæculi, & Gentiles Principes in Republica tantopere execrati ſunt, ab Eccleſia Dei quam decet omnis moderatio, multò magis abeſſe debere ambigi non poteſt. Ex teſtimoniis ante adductis apparuit, à temporibus Apoſtolorum obſervatum eſſe, quas accuſandi formas, leges, & mores ſæculi damnant, eas & ab Eccleſia penitus rejici. *Et ſanè quod in Laïcis reprehenditur, id multò magis debet in Clericis prædamnari*, inquit Adrianus I. Papa Can.

44. inter eos, quos contra falſos accuſatores collegit. Sed & diſertè, inſidioſum iſtud infamandi genus, per incognitas ſcriptiones damnarunt veteres Eccleſiæ regulæ. Concilium Eliberitanum habitum Anno Chriſti 305. Can. 52. ita decernit: *Hi qui inventi fuerint libellos famoſos in Eccleſiâ ponere, anathematizentur.* Can. 46. inter jam memoratos mādat, auctores hujuſmodi libellorum etiam corporis pœnam ſuſtinere, ac flagellis ſubjici: *Eumque qui prius invenerit, rumpere jubet, ſi non velit auctoris facti culpam incurrere.*

Non deerunt, ut ſæculum nunc eſt, calumniæ Patroni, qui dicant vanam eſſe hanc contra famoſos libellos declamationem, atque id quod actum eſt contra Epiſcopos pro accuſatione, quod affixum pro ſententia in contumaces lata, clamitent accipiendum: ſed portentum eſt accuſatio ſine judicio, judicium ſine legitima citatione, cita-

tio

tio ſine ſiſtendi & defendendi ſui facultate. Clamabat olim in Verrem M. Tullius, & ut ſummum nefas homini exprobrabat, *Crimen ſine accuſatore, ſententiam ſine Conſilio, damnationem ſine defenſione.* Et in Oratione pro Cœlio: *Aliud,* inquit, *eſt maledicere, aliud accuſare: accuſatio crimen deſiderat; rem, ut definiat; hominem, ut notet: argumento probet; teſte confirmet.* Principia non gentium tantùm; ſed ipſius naturæ ſunt, neminem indictâ causâ damnandum eſſe: audiendam utramque partem; defenſionem nulli intervertendam: quæ quomodo poſſunt omnia manifeſtiùs violari, quàm ſi vocatus quis ad Tribunal Romanum, ubi Religione Juris-jurandi, & inhibitione Regiâ auctoritate factâ, prohibetur ſe ſiſtere; ubi etiam per privilegia, & mores Regionis reſpondere, & defendere ſe non poteſt, poſtquam abſentiam ſubmiſſis litteris excuſavit, & legitimo judicio ſe obtulit, ſententia nihilominus

nus feriatur, & quaſi convictus damnetur, nullâ probatione præmiſsâ, ſed nudis vagiſq; rumoribus: & inimicorum delatione abſenti invidiâ conflata: idque deindè inſidioſo, incognito, & quod lucem horreat ſcripto diſſeminetur clam in vulgus. Clamabat apud Ammian. Marcellinum quidam præcipiti ſententiâ damnatus, *Latrocinium eſſe, non judicium, quod contra jus fieret*, *& ut erat*, inquit, *gnarus legum, accuſatorem flagitabat*, *& ſolennia.* Ubi erimus Belgæ, ſi hæc capitibus noſtris deinceps immineant? Ubi jura & privilegia Majoribus noſtris conceſſa, ſi hæc tam inſignis, & aperta eorum conculcatio, diſſimulatione foveatur, & in exemplum abeat, quo poſteri aliquando premantur? Sed audiamus Evariſtum Papam, aliter ſucceſſores ſuos, & Chriſti fideles inſtruentem.

[a] Deus omnipotens inquit, ut nos

[a] *Epiſt.* 2. *& in decretis Gratiani cauſa* 2. *qu.* 1. *Can. Deus omnipotens.*

nos à præcipitatæ ſententiæ prolatione compeſceret, cùm omnia nuda, & aperta ſint oculis ejus, mala tamen Sodomæ noluit audita judicare, priuſquam manifeſtè agnoſceret, quæ dicebantur. Unde ipſe ait, Deſcendam, & videbo utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint; an non eſt ita ut ſciam. *Deus omnipotens, cui nihil eſt abſconditum, ſed omnia ei manifeſta ſunt, etiam antequam fiant, non ob aliud hæc, & alia multa (quæ hîc prolixitatem vitantes non inſeruimus) per ſe inquirere dignatus eſt, niſi ut nobis exemplum daret, ne præcipites in diſcutiendis, & judicandis negotiis eſſemus, & ne mala proximorum priùs quiſquam præſumat credere, quàm probare. Cujus exemplo monemur, ne ad proferendam ſententiam umquam præcipites ſimus, aut temerè, indiligenterque indiſcuſſa quæque quoquo modo judicemus, dicente veritatis voce:* Nolite judicare, *ut non judicemini: in quo enim judicio judicaveritis, judicabimini, &c.* Nam *mala*

la audita, nullum moveant: nec paſſim dicta, abſque certa probatione quiſquam unquam credat: Sed ante audita diligenter inquirat, ne præcipitando quidquam aliquis agat. Si enim Dominus omnium Sodomorum mala, quorum clamor ad cœlum uſque pervenerat, omnia ſciens, priùs nec credere, nec judicare voluit, quàm ipſe ea cum fidelibus teſtibus diligenter inveſtigans, quæ audierat, opere veraciter cognoſceret; multò magis nos humani, & peccatores homines, quibus incognita ſunt occulta judicia Dei, & hæc præcavere, & nullum ante veram, juſtamque probationem judicare, aut damnare debemus.

Cùm tam procul abeat ab hac judicii forma & moderatione, quæ nuper expoſita eſt venenata & aculeata chartula, totque vitiis aliis laboret, non poteſt libelli famoſi nomen, aut labem evadere, ex quacunque demum latebra emanarit, & quantumvis ſanctam præſeferat auctoritatem, quæ non poteſt hujuſ-

modi

modi facinoribus pro mantelo eſſe, ſi ratum & fixum maneat eam *in ædificationem*, & non in *deſtructionem eſſe* collatam.

CUMULUS VITIOSITATUM,

Quibus Romanæ evocationes, aliaque contra Epiſcopos acta laborant.

1. OMiſſio Placiti Regii, etſi cætera forent legitima, inſinuationem, atque executionem Decretorum omnium Romanorum in Belgio enervat, & effectu deſtituit, uti luculenter oſtenſum eſt ſingulari Libello nuper edito; cui hoc lemma, *Ius Belgarum circa receptionem Bullarum Pontificiarum.*

2. Nicæni & Sardicenſes Canones vetant Epiſcoporum cauſas Romam pertrahi, præſertim in prima

inſtantia: Pontifices verò Romani ſæpiùs declararunt, irritum eſſe, & nullum, quidquid contra eos Canones fieret. *Suprà cap.* 3.

3. Apoſtolorum ætate obſervatum, & Eccleſiæ regulis ſæpè ſancitum eſt, accuſandi licentiam extra Provinciarum terminos, non progredi; & cognoſcendum de crimine, eo loco, ubi admiſſum eſt. Profitentur autem Pontifices, ſe nolle à Patrum regulis, & ſtatutis Majorum recedi, & pro ſubreptitio habendum, quod contra ea emanaret. *Eod. cap.* 3.

4. Idem conſtitutum jure Civili, quod hac in parte probavit, & recepit Romana Eccleſia, *Cap.* 4. *ſuprà.*

5. Imò nec jus naturæ admittit, ut accuſatio peragatur eo loco, ubi nec criminis, nec innocentiæ probatio facilè haberi poteſt. *Eodem cap.* 4.

6. Bulla Leonis X. anni 1515. omnes

omnes proceſſus & cenſuras pronuntiat nullas, & irritas, ſi quis in prima inſtantia, ab ipſo etiam Pontifice evocetur è Belgio: quod locum habet tam in criminalibus, quàm civilibus cauſis. *Suprà capite 2.*

7. Belgarum vetuſtiſſima privilegia, à Principibus etiam Clero jurata, non permittunt Belgas, in ullo cauſarum genere, judicari extra Belgium, idque ante bina ſæcula ſic intellectum, reſpectu Prælati Brabantini, ob crimen evocati à Pontifice. *Eod. cap. 2.*

8. Decretum primum Romanum 11. Maij 1653. editum, nullum diem continet, ſeu terminum, intra quem ſe ſiſterent Epiſcopi, & ſe expurgarent, ſed vagâ oratione ita conceptum eſt, *niſi ſe quamprimùm expurgarent, cenſuris, ac pœnis Eccleſiaſticis, ſe quamprimùm coërcendos intelligerent.* Tradit verò Joannes Andreæ, *ad cap. Excommunicamus extr.*

De hæret. num. 5. ſi purgatio alicui indicta ſit, ſine expreſſione termini, non incurri contumaciam ab eo, qui non ſe ſtiterit.

9. Cùm eodem Decreto, nulli etiam eſſent expreſſi articuli, ſuper quibus ſe expurgarent Epiſcopi, ſed tantùm in genere dictum, *multa præjudicialia auctoritati Sedis Apoſtolicæ contineri*, per litteras petierunt, ſed hactenus non obtinuerunt Epiſcopi, eos articulos deſignari: quod tamen fieri mandat Innocentius, in Lateranenſi Concilio *cap. Qualiter extr. De accuſationibus*, his verbis: *Exponenda ſunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut habeat facultatem defendendi ſeipſum.*

10. Decretum alterum citationis Epiſcoporum, ad ſiſtendum ſe perſonaliter in Urbe, non fuit manu ipſius Pontificis ſignatum, quod tamen ſub pœna nullitatis requiri, conſtituit Bulla Pii IV. edita Anno 1560. his verbis. *Eis, & eorum cuili-*

bet

bet (ſcilicet Archiepiſcopis, & Epiſcopis, &c.) *ut quando reſederint, etiam prætextu quorumcumque delictorum, & exceſſuum atrociorum; etiam hæreſis, & læſæ Majeſtatis, criminum, per eos quomodolibet commiſſorum, ad comparendum perſonaliter in Curia Romana, per quoſcumque Judices Ordinarios* (qualis eſt Pontifex reſpectu Archiepiſcopi & Epiſcopi) *vel Delegatos, etiam S.R.E. Cardinales, niſi vigore ſpecialis commiſſionis, manu noſtrâ, vel Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ſignatæ, trahi, aut citari non poſſint, nec debeant, atque aliter factas citationes, & cenſuras in iis appoſitas, ac inde ſecuta quæcumque, nulla, & irrita, ac nullius roboris & momenti fore, ac eos minimè afficere, aut arctare ſtatuimus.*

11. Synodus etiam Tridentina *ſeſſ.* 13. *cap.* 6. *de reformat.* vetat perſonaliter citari Epiſcopum, niſi ob cauſam, ex qua deponendus, vel privandus veniret, cujus nec umbra in hoc negotio occurrit.

 12. Ter-

12. Tertia citatio, oretenus Archiepiſcopo, per ignotum Presbyterum, & litteris privatis Internuntii Pontificii Gandenſi Epiſcopo inſinuata, eo ex capite laborat, quòd authenticum Decretum Pontificis unà exhibitum non ſit: quod tamen exigitur, *Clement. Cauſam de electione*, his verbis: *porrecto videlicet ſibi, ſub ſcriptura authentica, vel prælecto illius tenore.*

13. Nullam etiam fidem fecit Internuntius Pontificius mandati, ſeu commiſſionis Apoſtolicæ, ad ita citandum: ſine cujus tamen inſertione, non adſtringit citatio, nec conſtituit in mora, aut pœnis obnoxium reddit citatum, præſertim perſonam illuſtrem. *Sigiſmund. Scaccias Pragmaticus Romanus de Iudiciis lib. 1. cap. 33. num. 3. Auguſtinus Barboſa ad cap. 31. extr. De officio delegati num. 4. & 5.*

14. Contra illuſtrem quoque perſonam, verbalis citatio jure non admitti-

mittitur, ſed omninò litteris peragenda eſt. *Scaccias d. loco.* Inter perſonas verò illuſtres ſine dubio ſunt Archiepiſcopi, & Epiſcopi. *Ant. Delre de juramento calum. cap.* 15.

15. Quoties quis evocatur extra territorium, aut Provinciam ſuam, etiam tunc non valere citationem verbalem, ſed adhibendam litteralem, tradit Bartolus *in Extravag. Ad reprimendum, verb. per nuntium, Maranta in Speculo parte* 6. *memb.* 1. *numero.* 80.

16. Vetat inſuper Synodus Tridentina *cap.* 20. *ſeſſ.* 24. *reformat.* evocari ad Sedem Apoſtolicam primæ inſtantiæ cauſas, *niſi quæ juxta Canonicas ſanctiones apud eandem Sedem ſunt tractandæ, vel quas ex urgenti, rationabilique cauſa, judicaverit ſummus Romanus Pontifex, per ſpeciale reſcriptum, Sanctitatis ſuæ manu propriâ ſubſcribendum, committere, aut evocare.* Nulla verò hîc Pontificiæ manus ſubſcriptio, aut cauſæ qualitas ta-

lis, ut ſecundùm Canonicas ſanctiones apud Sanctam Sedem ſit tractanda.

17. Priuſquàm citetur perſona in dignitate conſtituta, aut cui debetur reverentia, præcedere debet aliqua cauſæ cognitio. *Scaccias d.loco*: quam non fuiſſe hîc adhibitam, ex eo ſatis colligitur, quòd adſcribatur Epiſcopis editio libellorum, quos conſtat, ipſis inſciis, & poſteà indignantibus, fuiſſe excuſos.

18. Affixio ſchedæ ad valvas Eccleſiæ D. Gudulæ, quæ ſuſpenſionem ab exercitio Pontificalium, & ab ingreſſu Eccleſiæ continet, nullius fidei, aut roboris eſt, quia ſcripta ab homine ignoto, quem eſſe Notarium publicum, in loco, ubi res acta eſt, minimè liquet.

19. Licet conſtaret Notarium eſſe, qui affixæ ſchedulæ ſubſcripſit; non aliud tamen foret, quàm exemplum exempli, ſeu, ut loquimur, copia copiæ, cujuſmodi in-

ſtrumenta, præſertim in rebus judiciariis, ac magni momenti, nullius fidei ſunt, *cap. Quoniam contra extr. De Probationib.* ubi in fine, *nec pro ipſius præſumatur proceſſu, niſi quatenus in cauſa legitimis documentis conſtiterit.* Ac ſpeciatim in hac ipſa materia affixionis ſchedarum, ſcribit Veſtrius *in Practica Romanæ Curiæ lib. 4. cap. 3. n. 5. non ſufficere affixionem copiæ, ſed requiri ipſius originalis, cui pars credere tenetur, non autem copiæ. Clem. 1. De judiciis.*

20. Affixio declaratoriæ ſententiæ, in loco publico fieri non poteſt, ſine ſpeciali mandato Judicis, atque aliter facta caret omni juris effectu, *d. Clement. 1. De jud.* in verbis, *ipſo Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia id mandante:* non conſtat verò, huic ſubſcriptori ignoto mandatum hujuſmodi umquam fuiſſe datum.

21. Quinimò nec liquet, litteras ipſas declaratorias, quas ſchedula decerni, & relaxari dicit, hactenus fuiſſe confectas, & expeditas, mul-

tò minùs miſſas ad eum, qui ſchedulæ ſubſcripſit.

22. In hujuſmodi ſchedis publicè affigendis exigitur, præter ſubſcriptionem actuarij cauſæ, appoſitio ſigilli ipſius Judicis; *Vantius de nullit. Sententiæ ex defectu citationis. Salgado de ſupplicat. ad Sanctiſſimum parte. 2. cap. 24. numero. 34. & ſeq.* hîc verò nec annulus Piſcatoris, nec plumbum Pontificium conſpectum fuit.

23. Non aliter affixionibus hujuſmodi locus eſſe poteſt, niſi priùs *conſtiterit de non tuto acceſſu.* Sub ditione autem Catholici Regis, nullus obex objectus eſt Romanis Decretis, quæ conſueto ritu, & illæſo more majorum executioni mandantur; quod ſufficere debet, ut tutò accedi poſſe dicatur.

24. Cùm auctoritate Regiâ inhibitum fuerit Archiepiſcopo parêre Romanis evocationibus, ſub pœna injiciendi manus in bona, & redi-

tus,

tuſ, quo poſſidet : idque ſignificatum ſit in Curia Romana; qui potuit citatus uti contumax damnari? cùm Theologi tradant, juſtum impedimentum,ac metum gravem,excuſare ab obſervatione, & obedientia humani præcepti, licèt id alioquin juſtum foret ac legitimum, Dom. Soto *de juſt. & jure lib.1.cap.6. art.4.* & Juriſconſulti ſtatuant, probabilem cauſam eximere à pœnis contumaciæ eum, qui in jus vocatus non jerit, *tit.ff. Si quis in jus vocatus non jerit.*

25. Collegium etiam Ordinum Brabantiæ denuntiavit Archiepiſcopo, ne privilegiis regionis, quibus tuendis jurejurando obligatus eſt, exemplo ſuo fraudem faceret. Qua ex re cùm gravia ſcandala apud populum exoritura fuerint; non potuit contumax cenſeri, qui declinare hæc offendicula, habuit neceſſe.

Accedat veluti mantiſſæ loco,

quòd linguæ Latinæ leges auctor ſchedulæ non ſatis obſervarit, quam tamen ob cauſam vel ſolam, vetat Pontifex reſcriptum ſuum pro legitimo agnoſci, *c. Ad audientiam extr. de Reſcript.* Quid enim ſibi volunt iſta? *De mane, ſtantia ſolita audientiæ, Henricus Nicolai Notarius, per copiam concordantem cum ſuo authentico Româ tranſmiſſo*, alijque hoc genus floſculi? Appellantur deinde Cardinales, non *Eminentiſſimi*, ut oportuit, ſed *Reverendiſſimi*, quo nomine honorantur infimi in Curia Prælati. Epiſcopi verò qui de jure compellandi ſunt ut *Fratres*, nominantur item *Reverendiſſimi Domini*, pari cum Cardinalibus honore. Verùm his leviculis, cauſa tam gravis, ac tot ſolidis fulta rationibus, non indiget.

BULLA

BULLA

Leonis X. Pontif. Max. quâ conceditur Carolo, tunc Archiduci Auſtriæ, Hiſpaniarum Principi, poſt Regi atque Imperatori, ne ſubditi ejus in prima inſtantia poſſint extra patriam evocari & conveniri.

LEO Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad futuram rei memoriam. Eximiæ devotionis affectus & fidei conſtantia, quos dilectus Filius Nobilis vir CAROLUS Archidux Auſtriæ, ad Nos & Romanam Eccleſiam gerere comprobatur, promerentur, ut illa ſibi favorabiliter concedamus, per quæ Subditorum ſuorum indemnitatibus, indebitiſque vexationibus valeat ſalubriter provideri, & in eos noſtri Paſtoralis officii partes favorabiliter impendamus, prout perſonarum & locorum, ac aliis qualita-

litatibus diligenter conſideratis, conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè pro parte dicti CAROLI Archiducis, qui etiam Princeps Hiſpaniarum exiſtit, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd ipſe ſummoperè cupit ſibi per Sedem Apoſtolicam concedi, quòd ſui Vaſalli, adhærentes, commendati, & ſubditi, mediati, & immediati, Communitates, Civitates, & Univerſitates, ac aliæ ſingulares perſonæ, tam Laïci quàm Clerici, ſæculares & regulares, Archiducatus Auſtriæ, ac Ducatuum, Marchionatuum, Comitatuùm, & aliorum Dominiorum temporalium ejuſdem CAROLI Archiducis, & illorum diſtrictuum, pro quibuſcumque cauſis, tam ſpiritualibus quàm civilibus & mixtis, forum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus, ac etiam beneficialibus, dummodò ſingulorum beneficiorum fructus, redditus, & proven-

ventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundùm communem æſtimationem, valorem annuum non excedant, & ipſa beneficia generaliter reſervata non fuerint, per Conſervatores & alios quoſcumque Judices, etiam in Romana Curia deputatos, & quavis auctoritate fungentes, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quaſcumque etiam fortiſſimas ac derogatoriarum derogatorias clauſulas in ſe continentium, nunc & pro tempore impetratarum, prætextu, extra Civitates, Dominia, terras, caſtra, & loca, eidem Archiduci mediatè vel immediatè ſubjecta, & recommendata, præterquàm in partibus Hiſpaniarum & regni Neapolitani conſiſtentia, ad quarumvis perſonarum, Univerſitatum ſeu Collegiorum, tam Eccleſiaſticorum quàm ſæcularium, inſtantiam, in prima inſtantia citari aut conveniri, vel aliàs quomodoli-

dolibet ad judicium evocari non poſſint; ſed hujuſmodi cauſæ in partibus illis in prima inſtantia per Judices competentes cognoſci, ita tamen, quòd illæ in partibus ipſis per eoſdem judices competentes infrà annum à die motæ litis computandum terminari debeant. Quare fuit pro parte ejuſdem CAROLI Archiducis humiliter ſupplicatum, ut ejus honeſto deſiderio annuere, & aliàs in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Nos itaque eumdem CAROLUM Archiducem à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure vel ab homine, quâvis occaſione vel causâ latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes & abſolutum fore cenſentes, hujuſmo-

di ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolicâ tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus, Quòd Vaſalli, adhærentes, commendati, & ſubditi, mediati & immediati, dictorum Archiducatus, ac Ducatuum, Marchionatuum, Comitatuum, & aliorum Dominiorum hujuſmodi, necnon Communitates, Univerſitates, & ſingulares perſonæ, tam Laïci, quàm Clerici, ſæculares & regulares, dominii & diſtrictuum dicti Archiducis, pro quibuſcumque cauſis, tam ſpiritualibus quàm civilibus & mixtis, forum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus, ac etiam beneficialibus, dummodò ſingulorum beneficiorum fructus, redditus & proventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundùm communem æſtimationem, valorem annuum non excedant, & ipſa beneficia generaliter reſervata non exiſtant, ut præfertur, per Conſerva-

tores, & alios quoſcumque judices, etiam in dicta Curia deputatos, & quâvis auctoritate fungentes, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quaſcumque etiam fortiſſimas, & derogatoriarum derogatorias clauſulas in ſe continentium, nunc & pro tempore impetratarum, prætextu, extra Civitates, terras, caſtra & loca, eidem Archiduci mediatè vel immediatè ſubjecta, & recommendata, ad quarumvis perſonarum, Univerſitatum ſeu Collegiorum, tam Eccleſiaſticorum quàm ſæcularium, inſtantiam, in prima inſtantia citari aut conveniri, aut aliàs quomodolibet ad judicium evocari non poſſint, nec debeant. Sed hujuſmodi cauſæ in partibus illis in prima inſtantia cognoſcantur, dummodò tamen per ipſos judices in partibus infra annum à tempore motæ litis terminentur. Decernentes omnes & ſingulos proceſſus ac cenſuras, quos & quas contra

præ-

præſentium tenorem, quâvis etiam Apoſtolicâ auctoritate, abſque earumdem præſentium allegatione & expoſitione ſeu productione, haberi & promulgari; nec non quidquid aliàs ſecus à quoquam etiam per nos & Sedem prædictam, & quâvis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari, nullius roboris vel momenti exiſtere, ac præſentibus per Nos & Sedem prædictam, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam de conſilio Fratrum, nullo modo derogari poſſe, neque eis derogatum cenſeri, niſi id per nuntium, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo trinis vicibus, ita ut ſemper qualibet vice trimeſtre intercedat, eidem CAROLO Archiduci ſignificatum fuerit, & non aliàs, aliter, nec alio modo, ſicque per quoſcumque cauſarum palatii Apoſtolici Auditores & judices in Romana Curia

& extra eam judicari, ſententiari, & diffiniri debere, ſublatâ eis quavis alia judicandi, ſententiandi & diffiniendi facultate. Irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his, à quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, etiam per Nos aut Sedem prædictam contingerit attentari, eiſdem auctoritate & tenore decernimus. Quo circa dilectis filiis Sanctæ Gertrudis, Lovanienſis, & de Eechout, Brugenſis, Abbatibus, ac Præpoſito per Præpoſitum ſoliti gubernari, Sancti Jacobi de Frigido Monte, Bruxellenſis, oppidorum, Leodienſis, Tornacenſis & Cameracenſis diœceſis monaſteriorum, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe vel per alium, ſeu alios, præfato Carolo Archiduci, in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ac præſentes litteras ſolemniter publicantes, faciant auctoritate noſtrâ,

eum-

eumdem Carolum Archiducem ſtatuto, ordinatione & decreto prædictis pacificè frui & gaudere. Non permittentes eum deſuper quomodolibet indebitè moleſtari aut perturbari. Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter vel diviſim, ab eadem ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenariam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, ſtatuti, ordinationis, decreti & mandati infringere, vel ei auſu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri

&

& Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo, Quingenteſimo, quintodecimo, tertio Nonas Julij, Pontificatus noſtri anno tertio.

F I N I S.

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE LYON 1890